

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCV., št. 12
december – grudni

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz Print, d. o. o.,
v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovca

Župančičeva 9 – p. p. 505

1001 Ljubljana

e-naslov: lovca@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed

5 €, od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno

in plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d. d., Ljubljana:

02010-0015687097.

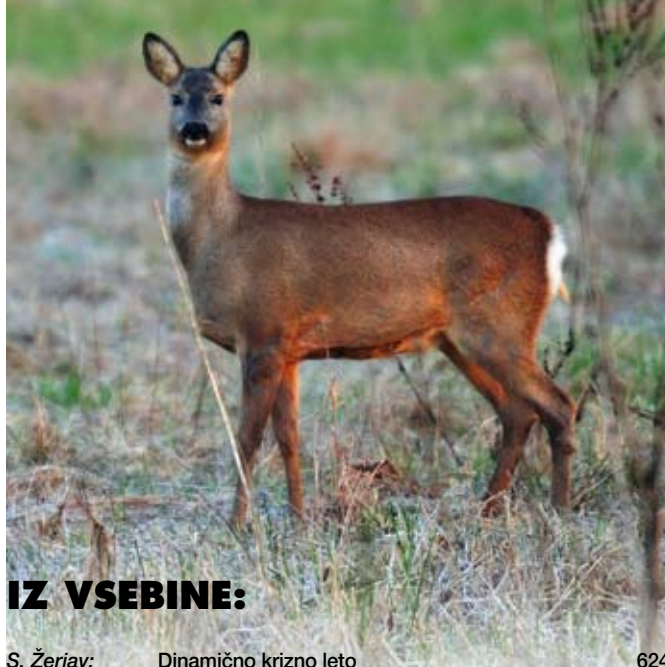

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

S. Žerjav:	Dinamično krizno leto	624
IZ DNEVNEGA TISKA		626
MNENJA IN PREDLOGI		628
M. Toš:	So mar lovu res škodi dnevi?	628
M. Cizel:	Lisica – neznana znanica	629
M. Tratnik:	Usmrtilni strel s kratkocevnim orožjem	632
M. Krofel:	Letos poginilo že pet risov	634
B. Krže:	O »plenilstvu« divjih prašičev	635
J. Kebe:	Dolenčev opis ptic in lov na race in labode	637
PO LOVSKEM SVETU		640
M. Toš:	Vojvodinske izkušnje s poljskim zajcem in fazanom	640
S. Žerjav:	Sestanek Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo	641
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	642
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		643
D. Škodlč:	Trije možje	643
LOVSKA ORGANIZACIJA		642
S. F. Kropce:	Lovski čuvaji – pogled v bližnjo prihodnost	642
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	647
A. Köves:	Devetdeset let lovstva v Prekmurju	648
B. S. Kopač:	45 let delovanja ZLD Idrija in dvajset let Idrijskih rogistov	653
F. Koščak:	Notranjski in čabranski lovci so obeležili deseto obletnico sporazuma	654
L. Steinbacher:	Divji prašiči povzročajo škodo na Pohorju	655
J. Ferjan:	Vzrok za predčasne volitve v organe Gorenjskega OZUL-a	656
J. Samec:	Roki vnosa podatkov v LIS Lisjak	656
J. Černač:	Zdaj vemo, kdo je čez les	656
N. Šuštarčič:	O mrharjenju	657
F. Rotar:	110 let Lovske družbe Blato	658
T. Vrščaj:	Prvi letošnji lov v LD Metlika	659
I. Rožman:	Radgonski lovci odprli nov leseni nadstrešek	660
M. Toš:	Lovsko druženje v Cagoni	660
MLADI PIŠEJO		661
JUBILANTI		661
LOVSKI OPRTNIK		663
D. Lepšina:	Prvi, pa ne kar kakršen koli ...	663
T. Vrščaj:	Polharska noč v LD Črnomelj	663
B. Galjot:	»Beli« prašiči v lovišču LD Domžale	664
B. Baligač:	Gams, uplenjen na ravnini blizu Naklega	664
B. Leskovic:	Leomatik za poklicne lovce	665
SloWolf:	Zdravstveno stanje volkov	666
M. Toš:	Je to še normalno ali gobarjenje z baterijo?!	667
Š. Zelko:	Srečanje dveh pobratenih pevskih zborov	668
B. Leskovic:	Monografija o divjem petelinu v Gorskem kotarju	669
V SPOMIN		671
LOVSKA KINOLOGIJA		671
I. Trček:	Jesenska vzrejna preizkušnja (JZP) v Pomurju	671
B. Tucovič:	Deveti Arkov memorial	671
M. Bauman:	V Račah ponovno živahno	672
B. Ačko:	Troboj lovskega gonilca	673
B. Tucovič:	Uporabnostno preizkušnja po umetni KS za vse pasme lovske psov	673
M. Bauman:	Dobili bomo potreben dokument za lovsko kinologijo	674
D. Poljanšek:	Navedbe, ki terjajo odgovor	674
KZS:	Predvidena legla lovske psov	675

SLIKA NA NASLOVNICI:

Jelenjad – (*Cervus elaphus*)

Foto: J. Papež – Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst

rijava medveda (*Ursus arctos*) in volka

(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,

št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Dinamično krizno leto

Vstopili smo v zadnji mesec leta in ko se tega vsako leto zavemo, se najprej začudimo, kako hitro je minilo in pobrskamo po spominu ter se vprašamo, po čem si ga bomo, poleg začetka novega mandata, zapomnili.

Med prvimi pomembnimi dogodki v tem letu je bil sestanek na Direktoratu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), kjer smo med drugim izvedeli, da so glede na naše vsakoletne pobude za spremembo Uredbe o določitvi divjadi in lovnihi dob le-te vnesli v njihov letni načrt dela in nas pozvali, naj jim čim prej posredujemo naše predloge. Prejeli so jih že v januarju, ko pa smo jih devet mesecev pozneje, na oktoborskem sestanku ponovno vprašali, kdaj bodo začeli s postopkom usklajevanja, smo izvedeli, da jim Zavod za gozdove (ZGS) »kljub več urgencam« še vedno ni posredoval strokovnega mnenja o našem predlogu. Povedali so, da vedo tudi za druge strokovne institucije z dovolj znanja, ki bi lahko dale takšno mnenje. Obljubili so, da se bodo obrnili nanje.

Tudi na ZGS, ki nam po svoje »reže naš vsakdanji kruh«, se letos dogajajo spremembe. Med drugim so jim že v začetku leta odtegnili del proračunskih sredstev za njihovo delovanje. Kot smo izvedeli na Direktoratu MKO, so že pred tem pri eni od neodvisnih strokovnih institucij naročili študijo o morebitnih scenarijih prihodnje organizacije njihovih lovišč s posebnim namenom (LPN). Ker očitno iščejo drugačen način delovanja in morda tudi drugačen, »poseben namen«, bo tudi ta študija verjetno prispevala določene spremembe. Ena pomembnejših se je zgodila pred nedavnim, ko je bil imenovan nov direktor ZGS, ki je član slovenske lovske organizacije, in mu tudi zato želimo uspešno delo. Vendar pa zelo težko sprejmemo dejstvo, da je med njihovimi strokovnimi delavci za področje lovstva tudi precej lovcev, ki bi bili lahko osebno zainteresirani za vsaj razumno hitro pripravo mnenja o našem predlogu spremembe Uredbe o določitvi divjadi in lovnihi dob, saj bi le tako omogočili vse nadaljnje postopke, ki bodo na koncu pripeljali do težko pričakovanih sprememb.

Na januarskem sestanku na MKO smo bili deležni še enega presenečenja. Povedali so nam, da je minister podpisal Pravilnik o lovski izkaznici, ki bo že čez nekaj dni objavljen v Uradnem listu. Od predaje našega predloga ministrstvu na Pravilnik do sprejema je res minilo več kot dve leti in so nas medtem tudi dvakrat pozvali k usklajevanju besedila, vendar pa je velik del naših utemeljenih predlogov izzvenel v prazno. Zato smo takoj po prvi informaciji o bistvenih določilih Pravilnika protestirali že na sestanku in prisotne delavce MKO opozorili na posledice, ki jih bo čutila tudi organizacija slovenskega lovstva. Njihov odgovor je bil lakoničen in slutiti je bilo, da so sledili določenim drugačnim navodilom ali željam, za posledice pa jim ni mar. Dejstvo je, da tak Pravilnik zdaj velja in da je v nekaterih določilih vsaj sporen, čeprav so prek tolmačenj in razlag to skušali omiliti. Ta so nastala tudi kot odgovor na naša vprašanja in pobude, ki smo jih pošiljali vsakih nekaj mesecev, zadnja jo še konec oktobra.

Poleti je bil sprožen postopek za spremembo Zakona o gozdovih. Ker je lovstvo del gozdnogospodarske dejavnosti, bodo spremembe lahko vplivale tudi na našo dejavnost, zato je bil v skupino za pripravo osnutka imenovan tudi predstavnik LZS.

Kljub dejstvu, da ima močan glas in da se jasno izraža, pa vse tako kaže, da ga preostali člani delovne skupine bolj slabo slišijo, saj so njegovi predlogi namreč preslišani. Zato vsaj po poteku dosedanje razprave v skupini lahko pričakujemo pomembne spremembe v gozdarskem delu zakona, v lovskem pa ne, saj kljub izrecnemu predlogu, naj bi izločili lovsko načrtovanje iz gozdnogospodarskega, se to najverjetneje ne bo zgodilo. Vse pogosteje pa je slišati željo o prenosu lovskega načrtovanja v pristojnost Kmetijsko-gozdarske zbornice (KGZ), prenos nazaj na LZS pa naj ne bi bil aktualen. Nedvomno bi se KGZ v ta namen lahko ustrezno kadrovsko okrepila, vprašanje pa je, kako močni bi bili pritiski na »načrtovalce« za doseg bistvenega zmanjševanja škode od divjadi. Sicer pa je tudi KGZ letos dobila novega direktorja, ki ni lovec, je pa očitno tudi sam lastnik večjih kmetijskih površin. Z zbornico smo v zadnjih letih dobro sodelovali in upamo, da bo tako tudi v prihodnje. Vsaj mešane občutke pa vzbuja izjava v

Foto: M. Artnak – Grča

prvem intervjuju, ki jo je dal za njihovo glasilo, kjer je jasno nakazal, da v njegovem gozdu brez njegovega dovoljenja ne bo nihče nabiral borovnic. Od borovnic do divjadi pa v gozdu ni prav daleč ...

Letošnja škoda od divjadi je presegla tudi najbolj črne napovedi. K temu je precej prispevala poletna suša, ki je povzročila pravo opustošenje v nekaterih vinogradih na območjih s populacijami divjih prašičev. Jesensko deževje je nato omogočilo ritje po travnikih in pašnikih, kjer so ponekod v eni noči prašiči prerili tudi več hektarjev. Letos so se po več letih ponovno pojavili primeri »ritja« medvedov, kar nedvomno pomeni, da je v travinju res velika količina hrane. Seveda ne gre za pravo ritje, ampak to počno s šapo. Vendar je na oko travnik po takem medvedjem opraviilu praktično enak, le namesto prašičjih stopinj so vidne samo medvedje. Tako bo zaradi obilice hrane letošnje ritje, kot kaže, ustavila šele prva močnejša zmrzal. Ker škoda ogroža delovanje vse več LD, je bil res že čas, da je Komisija LZS za organizacijsko-pravno področje sprejela osnutek Pravil solidarnostnega sklada LZS in ga posredovala Komisiji LZS za gospodarsko-finančno področje, ki ga bo po obravnavi posredovala v sprejem Upravnemu odboru LZS.

V oktobru je delegacijo LZS na razgovor sprejel minister za kmetijstvo in okolje, Franc Bogovič, s svojimi sodelavci.

Prijetno smo bili presenečeni, ko nam je že v uvodu povedal, da tudi zato, ker sam prihaja iz kmetijskega okolja, pozna delovanje lovske organizacije in se zaveda pomena prostovoljnega dela njenega članstva za lokalno skupnost in tudi za širšo družbo. Združitev upravljanja z divjadjo in velikimi zvermi ter varstvo prostoživečih vrst pod streho enega ministrstva po njegovem mnenju lahko prinese še boljše rezultate in tudi prihrani nekaj sredstev. Kot nujne ocenjuje spremembe Zakona o gozdovih, vendar obenem ne podpira sprememb v pomenu omejevanja dostopnosti v gozdove lovcem in drugim uporabnikom naravnega prostora. Z ministrom smo se zadržali v daljšem pogovoru in mu predstavili nekatere naše težave, pa tudi priložnosti, katerih uresničitev pričakujemo v skupnem interesu. Tako, npr., tudi vsakoletno pozno sprejemanje letnih lovskoupravljaljskih načrtov gotovo ni v korist ne ministrstvu ne upravljavcem. Ob koncu smo se dogovorili, da mu bomo še pred koncem leta v pisni obliki poslali naše predloge, kaj slovenska lovska organizacija lahko stori za MKO in kaj lahko s skupnimi močmi storimo za varstvo narave.

Sicer pa leta še ni konec in prav lahko se zgodi še kaj pomembnega, vsaj upajmo, da pozitivnega ...

Srečko Žerjav

BREZ KAFOLA BI BIL KRAS MANJ ZELEN

Primorske novice 2. 10. 2012 (Petra Mezinec) – Minilo je 130 let od rojstva Avgusta Kafola, gozdarja, ki je pogozdil nič manj kot 2000 hektarjev kraških površin. Ob njegovem spomeniku na Cirju so pripravili krajšo slovesnost in posadili trdoživo drevo koprivovec. Družina Kafol je postala ena večjih v vasi, saj se je zakoncema rodilo kar dvanajst otrok.

BREZ NOG IN ROKE NA VRHU TRIGLAVA

Slovenske novice, 5. 10. (Špela Ankele) – Miha Mardoni iz Škofje Loke se je pred 31 leti rodil brez obeh nog in leve roke. Svojim prijateljem je februarja letos v šali omenil, da bo poskušal narediti vsaj potapljaški tečaj, če se mu že ne more uresničiti večna želja – doseči vrh Triglava. A Mihi v manj kot enem letu prijatelji, kakršnim ni para, niso pomagali uresničiti zgolj ene, temveč kar obe (na videz povsem neuresničljivi) želji. Prijatelji so ga gor prinesli kar v nahrbtniku.

TUDI LETOS ZBRALI 3,5 TONE HRANE

Primorske novice, 5. 10. (NR) – Svetovni dan varstva živali (4. oktober) je bil pravšnja priložnost za zaključek že sedme dobrodelne akcije Radia Capris in (zadnja štiri leta) spletnega portala *Pes moj prijatelj*. S pomočjo poslušalcev so, podobno kot lani, uspeli zbrati 3,5 tone hrane, ki bo psom in mucam v zavetišču v Dvorih zadoščala za vso zimo.

ALKOHOLIZEM V ČASU KRIZE ŠE VEČJI DRUŽBENI PROBLEM

Dolenjski list, 6. 10. (STA) – Raziskave kažejo, da se 42 % odraslih Slovencev vsaj enkrat na leto opije, približno 10 do 15 odstotkov pa jih ima najverjetneje že razvit sindrom odvisnosti od alkohola. V času gospodarske krize je pitja alkohola še več. »Veliko je alkoholizma, ki nastane zaradi izgube služb, saj ljudje težave utapljajo v alkoholu,« je prepričana Mateja Prosen iz Centra za socialno delo Kranj.

Foto: J. Popež – Grča

Veliko alkoholizma je tudi med ženskami srednjih let, a je ta v družbi manj opazen, saj gre za t. i. prikrito pitje za domačimi zidovi. Alkohol je v porastu tudi med osebami, starejšimi od 65 let. »Tega ne smemo prezreti, saj se s starostjo povečajo tudi posledice alkohola,« opozarja **Marjeta Hovnik Keršmanc** z Zavoda za zdravstveno varstvo Kranj.

»Alkoholizma bi bilo manj, če bi veliko več delali na preventivi,« je prepričana Prosenova, ki meni, da trenutno prave preventive ni. Ministrstvo za zdravje finančno podpira petnajst neprofitnih programov s tega področja, vendar le z 200.000 evri. »Kronično nam zmanjkuje virov in znanja,« priznava Vesna Kerstin Petrič z Ministrstva za zdravje.

LOVEC OKRONAL MISS POLHOV

Slovenske novice, 9. 10. (V. K., M. K.) – LD Trdinov vrh iz Brusnic blizu Novega mesta je organizirala četrti Gorjansko polharijado. Na njej so 27-letno **Sabino Trščinar** iz Vinje vasi okronali s polhovko in ji podarili ogrlico iz kostanjev. »Podgorci so vedno radi polhali; polhe so namreč lovili preprosti, kmečki ljudje, vsa druga divjad pa je bila nekoč rezervirana za gospodo,« je o prazniku povedal lovski starešina **Ivo Kuljaj**.

STRELJAL NA FAZANA, ZADEL LOVCA

Dnevnik, Delo, 9. 10. (ip) – Med skupinskim lovom v bližini Felovcev je 61-letni lovec tisto nedeljo na lovu s šibrami ustrelil drugega lovca. Ena iz-

streljena šibra je zadela v ustnico 33-letnega lovca s Koroške, ki je stal na drugi strani njive, in ga je lažje ranila. Oskrbeli so ga v soboški bolnišnici. Policisti so 61-letnemu lovcu zasegli puško in naboje, napisala bodo tudi kazensko ovadbo.

VRBE POD ZOBMI BOBROV PADAJO KOT ZA STAVO

Dnevnik, 9. 10. (Ernest Sečen) – Direktor Kozjanskega parka **Hrvoje Oršanič** je povedal, da so na Sotli v bližini bobrišča pred nedavnim odkrili celo manjši jez, ki so ga bobri zgradili iz jevevja, medtem ko so na Bizeljskem zaznali še druge škodljive učinke teh živali, ki v dolžino zrastejo okrog 120 centimetrov ter tehtajo okoli 30 kilogramov. Število bobrov se nenehno veča, saj jih opažajo ob domala vseh večjih vodotokih vzhodne Slovenije. »Vrbe pod zobmi bobrov padajo kot za stavo,« se glasi naslov članka v Dnevniku.

V SLOVENIJI SMO VOLKOVE SPREMENILI V POLIGAMNO VRSTO

Dnevnik, 10. oktobra (Vanja Alič) – Slovenija je volkovom najbolj neprijetna država v Evropi, saj – gledano v odstotkih – nikjer drugje na leto ne ubijejo toliko zavarovanih velikih zveri kot pri nas. Kaj je narobe z nami, da smo tako neprizanesljivi do volkov, nam je poskušal skozi pogovor pojasniti biolog Miha Krofel, predsednik društva Dinaricum, raziskovalec z Bio-

tehiške fakultete in član projekta SloWolf, katerega cilj je trajno ohranjanje populacije volkov in izboljšanje njihovega sobivanja z ljudmi. V minuli sezoni je bilo legalno ustreljenih enajst volkov. Eden je podlegel krivolovu, enega je povozil avto, še enega pa so menda pokončali drugi volkovi.

USTRELILI ŠE ENO VOLKULJO

Dolenjski list, 11. 10. (M. Leskovšek - Svete) – Policijska postaja Kočevje je bila obveščena, da je v bližini Stare Cerkve volk. Policisti so o tem obvestili Lovsko družino Kočevje in zavarovali kraj v neposredni bližini glavne ceste Ljubljana–Kočevje, kjer je 25 kilogramov težka volkulja, kot so ugotovili po njenem odstrelu, ležala in jedla domačo mačko.

Volkulja je tudi po prihodu starešine LD Kočevje **Božidarja Žagarja**, ki je volkuljo ustrelil, še vedno ležala in jedla ostanke mačke, kar pa je oboje, kot nam je povedal Žagar, neobičajno in kaže na to, da je bila volkulja bodisi bolna ali pa stara.

Po odstrelu so volkuljo, ki je tako že druga volkulja, ki so jo ustrelili na Kočevskem v okviru letošnjega rednega dovoljenega odstrela volkov, odpeljali v Lovski dom LD Kočevje.

KLIC LJUBEZNI

Delo, 11. 10. (Dr. Petra Draškovič, Prirodoslovno društvo Slovenije) – »Ker sem doma iz lovske družine, so bile zgodbe o vseh vrstah (lovne) divjadi del mojega otroštva. A le skozi zgodbe, doživetja, ki so jih pletli lovci, ki so se zbirali pri nas doma okrog očeta, ter kdaj tudi

prek uplenjene živali, ki so pristale na dvorišču,« pripoveduje dr. **Petra Draškovič**. »Sama pa sem hrepenela po doživetju z nekoliko drugačne perspektive. Očarala so me bitja v naravi, želela sem se jim približati, jih opazovati tako, da jih ne vznemirjam. Želele sem si spoznavati njihovo vedenje, skušala razumeti, kakšna je njihova vloga v prostoru in sploh v naravi ...«

»A za zgodbo je potrebno kaj več. Potrebno je poznavanje, spremljanje, treba je kdaj še v temi vstati in obuti škornje in debele nogavice, da te od hlada jutranje rose ne zazebe preveč ...«

VSE O NAŠIH PTICAH

Primorske novice, 5. 10. (L. F.) – V Notranjskem muzeju je bila do 26. oktobra odprta zanimiva ornitološka razstava. Postavitev fotografij pod naslovom Slovenske ptice skozi objektiv mladih fotografov je nastala v okviru projekta *Spoznajmo ptice okoli nas*, ki ga finančno podpira tudi postojnska občina.

KMETIJSTVO NI SODOBEN ŠPORT

Nedeljski, 14. 10. (Katja Petrovec) – **Jure Bedenk** je eden tistih, ki ne sedijo na miru in le gledajo, kako se naš planet zaradi brezbržnosti drobi v same probleme. Aktivno deluje na področju trajnostnega razvoja in poskuša s svojim znanjem prebuditi ljudi. Tokrat se je novinarka pogovarjala z njim o slovenskem trojčku – volku, medvedu in risu (o slednjih pravi, da jih imamo komaj za en kombi) – torej o treh zavarovanih vrstah velikih zveri;

divjih, veličastnih, mogočnih in skrivnostnih, ki pa so stalno v nemilosti finančnih interesov in brezbržnosti politike. Temu je posvečena cela stran Nedeljca, ki se jo vsekakor izplača v celoti prebrati.

MEDVED SE JE MASTIL Z OVCAMI IN STRAŠIL TURISTE

Dnevnik, 16. 10. (Jani Alič, Vanja Alič) – Po zgornjem Posočju letos rovarijo štirje medvedi, ki so na domačih živalih in panjih naredili že za okrog 20.000 evrov škode. Večji del krivde za tako visok skupni znesek naj bi nosil medved s Kobariškega Stola, kjer po pašnikih za njim ležijo okostja ovac in koz, pripisujejo pa mu tudi, da je pokončal žrebeta, teleta in krave.

DIVJI PRAŠIČI ŽE PUSTOŠIJO

Delo, 22. 10. (Simona Fajfar, Miran Bartol, Iztok Ožbolt ...) – »Zaradi divjih prašičev se letos obeta rekordna škoda v kmetijstvu,« pravi **Miran Bartol**, vodja Odseka za lovstvo in divje živali na enoti kočevskega ZGS. Lani je bilo obilje hrane v gozdu, saj so buke, hrasti in kostanji bogato obrodili, kar pomeni, da se je število divjih prašičev lahko zelo povečalo. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije je divjad lani povzročila za skoraj 430.000 evrov škode, največ so jo povzročili divji prašiči. V Lovišču s posebnim namenom Medved so takoj začeli obsežneje posegati v populacijo z odstrelom in so do konca septembra načrt presegli za 71 %.

ZAGOVOR ZARADI ODSRELA VOLKOV

Delo, 23. 10. (Dragica Jaksetič) – Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) bo moralo evropski komisiji (EK) pojasniti razloge za dovoljeni odstrel volkov po novem pravilniku. EK ne zanima samo to, da je lovec, uslužbenec Zavoda za gozdove Slovenije, ustrelil volkuljo Tio, ki je bila z evropskim denarjem opremljena s telemetrično ovratnico. Zanima jo tudi to, kako v Sloveniji upoštevamo »habitatno direktivo«, ki natančno določa le pet mogočih razlogov, ko je odvzem volkov dejansko dopusten.

ODSTREL NI ZARADI VOLKOV - ZARADI LJUDI!

Delo, 25. 10. (Dragica Jaksetič) – Konec septembra je začel veljati novi *Pravilnik o odvzemu volka iz narave*. Skoraj hkrati s tem je bila odstreljena volkulja Tia, v okviru projekta SloWolf opremljena s telemetrično ovratnico. Sočasnost obeh dogodkov je ponovno spodbudila razpravo o smiselnosti in etičnosti streljanja volkov; odgovore na vprašanja o upravljanju te, s habitatno direktivo zavarovane vrste pa do konca leta pričakuje tudi evropska komisija, ki sofinancira projekt SloWolf.

»Sprejeti pravilnik je kompromisna rešitev med zahtevami po popolnem moratoriju na odstrel in pričakovanji, da bi bila kvota za odvzem volkov iz narave še večja,« je pred kratkim za Delo povedal **Peter Skoberne** z ministrstva za kmetijstvo in okolje.

Ker je kompromisna, z njo nihče ni prav zadovoljen,« je v pogovoru med drugim dejal **Miha Krofel**, raziskovalec velikih zveri pri nas. Svetujemo, da več o tem preberete v Delu.

RIS LE ŠE KORAK DO VNOVIČNEGA IZUMRTJA

Dnevnik, 23. 10. (Vanja Alič) – V samo enem mesecu je v slovenskih gozdovih dokazano poginilo pet risov, kar je velik šok za že tako obubožano populacijo, ki je po mnenju strokovnjakov pred popolnim zlomom. V naših gozdovih naj bi se potikalo le še 10 do 15 risov. Vzroki za njihov pogin so predvsem bolezni, ki se po ugotovitvah strokovnjakov pojavljajo predvsem zaradi izredno visoke stopnje parjenja v sorodstvu.

Ris je nekoč prebival v vseh evropskih gozdovih, a so ga že pred drugo svetovno vojno zdesetkali, ponekod celo povsem iztrebili.

MEDVED PRED AVTOMOBIL

Primorske novice, 27. 10. – Domačinu iz vasi Sušak, Milanu Uljanu, se je pripetila nevsakdanja prometna nesreča. Ko je ob 6. uri zjutraj odhajal od doma v službo v Ilirsko Bistrico, mu je kilometer od domače hiše v smeri Novokračin priletel pod avto kosmatinec, težak približno sto kilogramov, in zadel v prednje desno kolo.

MEŠTNI ČLOVEK KLIČE PO DIVJINI

Delo, 28. 10. (Saša Bojc) – V zadnjih letih se srnjački, jelenčki in druge divje živali vse bolj naseljujejo tudi v mestna stanovanja in hiše. Vse pogostejše jih opazimo tudi na boljših sejmi, kamor so se iz vitrin starih mam vrnile porcelanaste figurice, kot dodatke za dom pa kupujejo celo prave lovske trofeje – jelenje in srnjačje rogove.

Ni tako dolgo, kar smo poročali o preselitvi medveda Srečka v Romunijo, zdaj pa nas je presemetila žalostna vest, da je kosmatinca, ki so mu ime nadeli bralci Slovenskih novic, v Romuniji pokončal odrasel medvedji samec.

Foto: J. Pop

So mar lovu res škodi dnevi?

Komentiramo

Slovenski tednik 7D (dolga desetletja izhaja kot priljubljeno revialno čtivo mariborske časopisne hiše Večer) je že v začetku septembra objavil razmišljanje **Vlada Begana**, varuha pravic živali, da naj bi bili lovu škodi dnevi. Pričakoval sem, da se bo v istem časopisu na zapis odzvala naša krovna lovska organizacija oz. njeni najodgovornejši funkcionarji, pa se to vse do danes (še) ni zgodilo. Ne zato, da bi odgovarjali enostransko mislečemu piscu in morebiti zanikali njegove trditve, pač pa bolj zato, da bi vesoljni slovenski lovski javnosti vendarle predstavili uradno mnenje organizacije, kateri zvesto sledimo in ji s srcem pripadamo že polnih 105 let. Naslov članka namreč ni tako »nedolžen«, čeprav ga je treba razumeti tudi v načinu nekoliko »rumeno obarvanega privabljanja bralcev«, kar pa še zdaleč ni praksa samo tega tednika. Zdi se mi pomembno, da slovenski lovci to tematiko poznamo tudi prek mnenj varuha pravic živali, ki se kar pogosto oglašajo in javnosti sporočajo osebna mnenja, stališča in poglede. Pri tem ne skopari s kritiko, kar sicer ni nič slabega, če je argumentirana in prispeva k iskanju drugačnih, sprejemljivejših rešitev. Zato sem njegovega pisanja po navadi vesel, saj prek marsikaterih njegovih ocen spoznavam tudi naše slabosti in napake, o katerih sami premalo razmišljamo, ko jih delamo v praksi.

Vrnimo se k bistvu kratkega razmišljanja. Da naj bi bili lovu škodi dnevi, trdi Began na temelju odločitve Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je glede na sklep velikega senata junija 2012 »izdalo izjemno pomembno sodbo v zvezi z lovom. V zadevi advokata Herrmanna proti Nemčiji je namreč razsodilo, da predstavlja kršitev človekovih pravic,

če mora lastnik trpeti lov na svojem zemljišču. Po razsodbi sodišča gre za kršitev pravice do spoštovanja premoženja«. S to odločitvijo je sodišče sledilo dvema prejšnjima sodbama, ko je v primeru lova v Franciji in Luksemburgu tudi razsodilo, da lov na lastnikovem zemljišču pomeni kršitev človekovih pravic. Sodišče je v sodbi navedlo tudi, »da se lov v Nemčiji prvenstveno izvaja kot prostočasna dejavnost, čeprav so lovcem naložene tudi nekatere obveznosti. Tako je evropsko sodišče za človekove pravice »razveljavilo« vse sodbe nemških sodišč, ki so v tej zadevi zagovarjale stališče, da ne gre za kršitev človekovih pravic. Bistvo zadeve je, da se je nemški odvetnik Herrmann pritožil, sprva na prvostopenjskem upravnem sodišču, nato pa, ker na prvi stopnji ni bil uspešen, še na ostalih, da mora dopustiti lov na svojem zemljišču, čeprav ga iz etičnih razlogov odklanja«. Nadvse zanimivo!

V nadaljevanju zapisa nas avtor spomni na mnenje nemškega evlucijskega biologa **Josefa H. Reichholfa**, da »predstavlja nemški sistem revirnega lova nekakšno ostalino (relikt) iz časov fevdalizma, saj obsega oblast lovca nad ozemljem drugih« (Spiegel, 27/2012). Omenjeni znanstvenik je na vprašanje Spiegla, kaj bi se zgodilo, če bi mnogi lastniki prepovedali lov na svojem zemljišču in ali bi se škoda povečala, dejal, da ni nujno in celo menil, da bi se prej zmanjšala, kajti lovci z zimskim hranjenjem živali (krmljenjem – op.avt.) umetno vzdržujejo veliko številčnost za odstrel zanimivih lovnih vrst. Meni tudi, da bi se število živali v takem primeru vrnilo na naravno (z okoljem usklajeno) raven, da se narava uravnava sama, zato lov ni potreben ter da je lov »sovražnik številka 2« živalskih vrst. Po njegovem mnenju prostoživeče

Foto: M. Migas

živali najbolj ogroža konvencionalno kmetijstvo.

Verjamem, da bodo strokovnjaki na to temo povedali svoje. Tudi glede dopolnilnega, odvrčalnega, preprečevalnega ... krmljenja smo v slovenskem lovstvu svoje že povedali, pa je kljub temu odprtih še veliko pomislekov: zakaj, kako, kje in s čim. In kaj bi lahko omenjena sodba pomenila za Slovenijo, se sprašuje V. Began? Piše, da veliko, predvsem za živali, »ki jih lovci po ukazu države neusmiljeno pobijajo«. Uporablja izraz »pobijajo«. Lovci skrajno slabšalni izraz zavračamo, saj živali ne pobijamo, temveč jih lovimo, in to v skladu z lovskoletničnimi načeli in normami (jih uplenimo), po sprejetih načrtih odvzema/odstrela iz lovišča itn. Nato omenja številko 100.000 živali, ki naj bi jih lovci v »okviru lovske etike (etika v ubijanju?) pobili«. Omenja tudi polharijo (polhanje) in dodaja, da v dobrih letinah pobijemo na deset tisoč teh gozdnih glodavcev, lani, ko je bila dobra sezona, pa naj bi jih kakšnih 200.000. Konča s stavkom: »Kakšna morija! In to v 21. stoletju, ki naj bi bilo kulturno in humano, vsaj na zahodu.« Ob koncu prispevka se sprašuje, kako neki se bo zadeva odvijala naprej?

Pričakuje, da si bo »država pod vplivom lovskega lobija izmišljevala razne izgovore, da bi preprečila implementacijo zanjo zelo neugodne sodbe evropskega sodišča za človekove pravice. Tako bo še enkrat dokazala, da je zanjo bolj pomemben lovski lobi in ubijanje živih bitij kot pa življenje milijonov (!!!) živali in človekove pravice lastnih prebivalcev«. Zdi se, da 'v tem grmu tiči precej zajcev' in da bi bilo treba mnoge trditve in pavšalne ocene celovito analizirati in pripraviti podrobnejše, argumentirane odgovore. Takole, 'čez palec' in kar počez pač ne gre pisati o pobijanju in kršenju človekovih pravic, čeprav je mnogo navedenih trditev vsekakor vrednih pozornosti in temeljitega razmisleka – tudi v naši lovski organizaciji! Verjamem, da bo prišel čas, ko bomo o teh temah glasno govorili in iskali optimalne rešitve. Sicer pa bomo ostali odvisni od odločitev Ustavnega sodišča, ki ima v presoji zakone, tudi o divjadi in lovstvu, o kmetijskih zemljiščih in gozdovih, in to zato, ker menda ne urejajo ugovora vesti, ker lov krši ustavno zagotovljeno svobodo vesti državljanov – lastnikov zemljišč in gozdov – in pravico do mirnega uživanja svoje lastnine. Da posebej ne omenjamo nasprotovanja lastnikov zemljišč lovu iz etičnih razlogov. Vlado Began je na koncu zapisal v tedniku 7D (5. september 2012) še pristavil, da je »zdaj odločitev ustavnega sodišča še lažja – v rokah ima še eno sodbo, da gre v obravnavanem primeru za kršitev temeljnih pravic lastnikov zemljišč. Ker je zadeva tako jasna, lahko sodišče sprejme odločitev v petih minutah. Ali bo to tudi storilo, se bo videlo!« Najbrž nas je veliko takšnih, ki menimo, da za takšno odločitev borih pet minut zagotovo le ne bo dovolj. Zadeva je preveč resna in terja celovit in daljši razmislek. Verjamem, da bomo zmogli dovolj modrosti in razuma povedati jasno in glasno, kaj si mislimo in predvsem – kaj pričakujemo!

Dr. Marjan Toš

Lisica – neznana znanka

Lisica (Vulpes vulpes L.), neznana znanka, bi ji lahko rekli. Prisotna je pravzaprav povsod v naši okolici, a njeno dokaj očem skrito življenje jo v naših očeh prikazuje kot skrivnostno, pretkano in predrzno zvitorepko, ki se znajde v skoraj vsaki situaciji. V naravi je pravzaprav pravi fenomen, saj se lahko odlično prilagaja na mnoge »človeške neumnosti«.

Glede na to, da je pretežno mesojeda, torej plenilska vrsta, predvsem lovci vseskozi na tehtnico postavljamo njene koristi in tudi domnevno škodo. Sicer se v glavnem zavedamo in ji priznavamo, da je v lovišču glavni »sanitarec«, a so pri večini izmed nas še vedno prevladujoča negativna čustva do nje; predvsem v luči njenega konkurenčnega poseganja med malo divjad in prenašalca gozdne stekline.

Gozdarji nanjo vseskozi gledamo z neko simpa-

tijo in spoštovanjem, saj je dobrodošla in nenadomestljiva (poleg še drugih bolj ali manj prisotnih, plenilskih vrstah) pomočnica v procesu tako imenovanega sonaravnega gospodarjenja z gozdom.

Včasih so kmetje lisico bolj spoštovali, dandanes pa lahko spet vse bolj prepoznavamo vračanje starih negativnih pregovorov o lisici.

Njena dejanska vloga v prostoru pride še posebno do izraza v kritičnih razmerah porušenega naravnega ravnovesja, s kakršnim smo se v naši okolici srečevali prav letos; pa naj gre pri tem za nenormalno povečan, praktično neobvladljiv pojav miši in drugih »škodljivih« glodavcev na poljih, travnikih in v gozdovih ali pa iz dneva v dan večji »smrti davek«, ki ga plačuje divjad na cestah, poljih in travnikih, v naših loviščih.

Osebna izkaznica lisice: razširjenost, življenjsko okolje, prehrana in življenjske navade

Foto: M. Cizelj

Odrasla lisica zraste do 130 cm v dolžino, od tega meri rep okrog 40 cm. Njena plečna višina je od 40 do 50 cm, tehta od 6 do 10 kg. Spolno dozori pri desetih mesecih. Po navadi si v zemljo izkoplje lisičino ali pa se naseli v zapuščeni jazbini. Od marca do aprila poleže od 4 do 8 mladičev. Lahko živi do dvanajst let. Od čutil ima najboljše razvita voh in sluh, a tudi njenega vida ne gre zanemarjati.

Na splošno rod lisic (*Vulpes*) obsega devet vrst, med katerimi je tudi navadna (rdeča) lisica (*Vulpes vulpes* L.), ki se pojavlja v okrog štiridesetih podvrstah ali geografskih rasah in jo najdemo praktično po vsej severni zemeljski polobli. Naseljuje torej celinske predele Evrope, S. Amerike in Azije. Na S njen areal sega do polarne meje na Norveškem, na J pa jo najdemo tudi v severni Afriki. Njena razširjenost je omejena le s podnebjem. Sredi 19. stoletja so jo umetno naselili tudi v Avstralijo.

V bistvu ima lisica (skupaj z volkom) med vsemi prostoživečimi zvermi gotovo največje območje naravne razširjenosti, kar je odraz njene izjemne prilagodljivosti na življenje v skoraj vsakršnih življenjskih razmerah in ob možnosti preživetja z raznovrstno hrano. V naših razmerah jo tako praktično srečamo povsod: v strnjjenih in manj strnjjenih nižinskih gozdovih, po gričevju in v gorah, v vseh vrstah kmetijske krajine in tudi v naseljih.

Zgradba njenega zobovja in notranjih prebavnih organov kaže, da je v bistvu prilagojena na uživanje pretežno mesne hrane, vendar je njen prehranski seznam neverjetno dolg in pester. Njeno življenje je dokaj skrito človeškim očem in zato za nas nekoliko skrivnostno. Pri iskanju hrane je še posebno aktivna v jutranjem in večernem mraku ter

ponoči. Vrsta in izbor hrane sta odvisna od letnega časa oziroma naravne ponudbe. Sicer pa se hrani pretežno (od 70 do 90 %) z mesno hrano (mišmi, voluharicami ter drugimi manjšimi in tudi nekoliko večjimi sesalci (zajci, ježi ...), perutnino, mrhovino, žuželkami, rada ima tudi sadje in jagodičje. Njena dnevna prehranska potreba znaša okrog en kilogram.

Njena prvinskost izjemnega lovca zalezovalca se izrazi to izkaže v »neokrnjeni« naravi, njena izjemna prilagodljivost na »človeške neumnosti«, kar zadeva prehrano in bivanjske možnosti okolja in ki so za večino preostalega prostoživečega živalstva izjemno moteče, če že ne pogubne, pa se izkažejo v prilagajanju na vsakodnevne človeške dejavnosti. Tako ni nič nevsakdanjega, če ugotovimo, da je lisičje domovanje postal odslužen kovinski sod, odvržen v bližnje grmovje, vaško smetišče z vsem, kar tja spada in ne, pa njena pogrnjena miza. Znani so primeri nekaterih evropskih velemest oziroma njihovih predmestij (Berlin, London ...), kjer lisice (zato jim rečejo »mestne lisice«) popolnoma brezskrbno dobesedno sobivajo z ljudmi. Sicer pa je tudi pri nas na vasi že od nekdaj znano, da si lisica pogosto izbere za svoje domovanje in prostor za

poleganje ter vzrejo svojega naraščaja sredi vasi, pod kakšnim skednjem. Pri tem je še posebno zanimivo in značilno, da navadno kokoši na domačem dvorišču ostanejo varne (nedotaknjene), kar samo potrjuje njeno pregovorno prebrisanost ter prirrojeno »inteligenco«.

Vpliv naravnih plenilcev (volk, ris, orel, velika uhariča ...) na številčnost lisic je v naših razmerah (Slovenija, Evropa) zanemarljiv. Nekoč drugače pa je z boleznimi, ki ogrožajo lisice (steklina, garje, viroze ...) in ki jih lahko prenaša naprej, tudi na ljudi. Bolezni so pravzaprav le posledica »odpora narave« na motnje v njenem normalnem delovanju, ki pa so zopet nujna posledica, predvsem in v bistvu izključno »človeških neumnosti«.

Pogled nanjo nekdaj in danes (lovci, gozdarji, kmetje)

Nekdaj smo lovci na lisico gledali dokaj enostransko – kot na tekmeča in njen pomemben vpliv na zmanjševanje staleža predvsem lovno zanimivih manjših živalskih vrst (mala divjad, nekateri parkljarji (srnjad ...) in smo jo kot takšno dobesedno zatirali na vse mo-

goče načine in ob vsakem času. Še dobro se lahko spomnimo napotkov naših starih lovcev, da je »za 'dobro jago' potrebno vse, kar ima krivi kljun in nazaj obrnjene kremplje, odstraniti iz lovišča!« Tako so lisice ustrelili ob vsaki priložnosti, jih zastrupljali z raznimi vabami, jih izkopavali in jamarili s psi, tudi v času poleganja in zgodnjega odrasčanja mladičev. To je bilo nekdanj povsem običajno in krovna lovska organizacija je velikokrat posebej pohvalila in celo nagradila opravila lovcev. Kljub temu smo postopoma lahko že sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja v novejši lovski literaturi zasledili »sramežljivo trkanje« na lovsko vest in opozarjanje na lovsko etiko. Opozarjanje na drugačno stran resnice, povezano z življenjem in navadami lisice, posebno z našimi lovskoetičnimi dejanji, je trajalo kar do leta 2004, ko je bila lisici naposled le določena časovno omejena lovna doba tudi v naši uradni lovski zakonodaji (le od 1. 7. do 15. 3.)! V preteklosti so jo neudrudno preganjali ob vsakem času, vedno z izgovorom, da v lovišču povzroča veliko škodo. Nikoli pa lovci niso do nje izkazovali kakšnega razumevanja in sočutja (kvečjemu so sramežljivo priznavali, da so lisico spoštljivo

lovili predvsem zaradi nekdanje ne tako zanemarljive vrednosti njenega kožuha). Po ustnih virih naj bi nekdanji zrel zimski lisičji kožuh srečnemu in potrpežljivemu uplenitelju prinesel dandanes prav nepojmljivo malo bogastvo. Toda to so bili časi med obema svetovnima vojnama (in tudi prej), ko je bilo lisičje krzno, kot prestižen modni dodatek, visoko cenjeno, zlasti v visokih damskih krogih. (Stari Jerele, lovska legenda našega, škocjanskega kraja, je malo pred drugo svetovno vojno za dva surova posušena zimska lisičja kožuha in za en kožuh kune belice na sejmu v Mokronogu iztržil toliko kot možakar, ki je tam prodal par mladih juncev. S tistim denarjem je v tistem letu plačal vse davke za svojo kmetijo, si kupil novo moško obleko, srajco, kravato in čevlje, pa še za v gostilno je nekaj ostalo. Splačalo se mu je prezebat v mrzlih zimskih nočeh, pod kozolci na starovških njivah, z nogami v žaklju s senom ali stiroporjem, da je lahko zdržal do dneva. Vmes pa je uplenil še kakšnega zajca) (avt. ustni vir). Je pa tudi res, da tedaj, spet po ustnih virih, lisic ni bilo prav veliko, bilo pa je, vsaj za današnje pojmovanje, veliko poljskih zajcev, ki so v kmetijstvu veljali za »škodljivca št. 1«. Divjega (poljskega) zajca omenjam tudi zato, ker v lovskih krogih še vedno velja za »glavno lisičjo hrano« in se v skoraj vseh študijah o lisici krivuljo njegove številčnosti primerja sočasno s krivuljo lisičje številčnosti.

Po drugi svetovni vojni je zavladala želja po ponovnem povečanju številčnosti (staležu) male divjadi. Množični umetni izpusti male divjadi (poljskih zajcev, fazanov, poljskih jerebic ...) so bili z zdajšnjega stališča in na način, kakor so bili po navadi izpeljani, ob intenziviranju kmetijskega (beri kemijskega!) gospodarjenja pravzaprav vsej naravi bolj škodljivi kot koristni. Množične koncentracije izpuščenih umetno vzrejenih živali pa so za lisice in druge plenilce pomenile izobilje lahko ulovljive žive hrane.

Nekakšna »lovska evforija« lova na lisice je pri nas trajala nekje do sredine osemdesetih let prejšnjega stoletja, kar je tudi botrovalo dokaj intenzivnemu lovu in povečanemu odstrelu lisic. A tudi narava je potem ubrala svoja pota – množični pojavi gozdne stekline ter pozneje še garij so naposled precej zdesetkali lisičji rod. Zaradi nevarnosti prenosa bolezni (zlasti še stekline) so lisice postale velik nacionalni problem. Pozneje so se razmere še slabšale, kajti znanim akcijam peroralnega cepljenja lisic s posebnimi vabami in posledično ponovnemu povečanju njihove številčnosti ni sledil tudi ustrezen dovolj intenziven lov, ki je v zdajšnjih razmerah skoraj najbolj učinkovit in hkrati nujen ukrep. Zaradi zmanjšane zanimanja (celo odpora) do (lisičjega) naravnega krzna pri ženskah in v modni industriji tudi zimski lov na lisico očitno pri lovcih ni več zanimiv ... Namesto z gozdno steklino se v zadnjih letih srečujemo predvsem z lisičjimi garjami in trenutno še vedno nepopolno pojasnjenimi vzroki za nenormalno povečan naravni pogin lisic (in jazbecev).

V ljudskem pogledu lisico že od nekdanje spremlja neka simpatična prispodoba »zvitoosti, pretkanosti in predrznosti«. Malo manj simpatično nanjo gledajo kmečke gospodinje, če jim lisica zaide v kokošnjak. Lovci smo pa tako poglavje zase – toliko kot nas je, toliko različnih, zelo različnih pogledov nanjo bi našli ...

Zdaj je že precej jasno, da je narava izjemen sistem, ki »stododotno« pravilno in usklajeno deluje, kar ji zagotavljajo njeni, med seboj povezani posamezni členi, kjer ima prav vsak (še tako droben delec) svojo nalogo. Zato je do neke mere neko začasno motno vedno sposobna tudi izravnati. Že dolgo vemo, da ima lisica kot pretežno mesojeda vrsta v nekem, če temu lahko rečemo, naravnem sistemu pomembno vlogo kot usklajevalec številčnosti telesno manjših vrst živali in je obenem kot pobiralka mrhovine tudi sanitarka.

Po dognanjih raznih razis-

kovalcev bi v nekih normalnih razmerah na 1000 hektarov naravnega prostora zadostoval en lisičji par. Dejanska vloga lisice pride do pravega izraza v kombinaciji s še nekaterimi drugimi, če jim lahko rečemo plenilskimi (po vlogi redukcijskimi) vrstami (kamor lahko prištevamo še na primer kanje in kuni ...), šele v nekakšnih kritičnih razmerah, kakršne pa pravzaprav dandanes že imamo. Letošnja množična številčnost predvsem gozdnih miši (*Apodemus sylvaticus*) pa tudi drugih malih glodavcev na poljih, v gozdovih in travnikih ponekod, kot slišimo, že dobesedno ogroža slovensko kmetijstvo in zdravje ljudi (prenos bolezni z miši na človeka).

Da pa take težave pravzaprav niso nekaj povsem novega, so vedeli že od nekdanj; kar spomnimo se na staro modrost: »Kjer ni lisice ni potice!« Le da so takrat ekologiji, ki je dandanes marsikje bolj neka »nujna nalepka«, splošna in velikokrat izrečena fraza, ki jo učijo v vseh šolah, rekli »umno kmetijstvo«.

Splošni viri navajajo, da dnevne potrebe pri odrasli lisici znašajo okrog en kilogram hrane. Če upoštevamo miši kot pomembno, če že ne temeljno ali večinsko lisičjo hrano in zadevo prenesemo na letno raven, že grobi izračun pove vse.

Tudi v gozdu opažamo, v primerjavi s prejšnjimi leti, nenormalno veliko malih glodavcev. Morda ni tako daleč od resnice, če rečemo, da pomlajevanje slovenskih gozdov trenutno bolj ogrožajo miši kot pa vsa jelenjad in srnjad skupaj, ki žal še za mnoge gozdarje veljajo kot »tradicionalni slovenski gozdarski sovražnik«. Gozdarji na lisico (in druge plenilske vrste) že od nekdanj gledamo z neko simpatijo in kot na nenadomestljiv del naravnega ekosistema. Praktične gozdarske izkušnje kažejo izključno pozitivno vlogo lisice, predvsem v času nastajanja novega gozda – od semena do odrasčanja tako imenovanih mlajših razvojnih faz gozda.

Tudi lovci spoznavamo in se že precej zavedamo, da so poglavitni krivec za relativno majhno številčnost male divjadi predvsem posledice neodgovornega človeškega ravnanja. Kljub temu pa si marsikdaj zatiskamo oči in se še vedno predajamo nekim konzervativnim, zastarelim pogledom, ki krivdo za »slabo jago« mečejo na plenilce, ki so očem najbolj izpostavljeni – na lisice, ki pa pretežno prežijo na miši na dodobra preluknjanih travnikih, in na kanje (mišarje!), ki posedajo na električnih drogovi in z njih oprezajo za plenom. Tudi številni deli okostja srnjadi pred lisičjimi brlogi niso ravno prepričljiv razlog za obtožbo lisičjega plenjenja v času poleganja in odrasčanja lisičje mladeži (je v bližini cesta?). Le pomislimo, koliko srnjadi dejansko konča pod kolesi vozil in se spomnimo nekaterih podatkov, ki trdijo, da za 70 % izgub srnjadi zaradi kosilnic in kmetijskih strojev niti ne vemo. Kdo izkoristi vso to mrhovino, se vprašajmo!?

In še mimogrede ...

Visoko opevana lovska etika in naš Etični kodeks slovenskih lovcev sta sicer nekaj, s čimer lahko uspešno mahamo okoli, opravičujemo svoja lovska dejanja pred tujimi pogledi, a resnici na ljubo nenazadnje tudi vedno trkamo na lastno, osebno lovsko vest in moralo.

Bistvo pa je pravzaprav drugje: v pravilni osnovni lovski vzgoji, ki se ob pravem mentorju v lovski praksi ob dodatno pridobljenem znanju postopoma lahko vzpne daleč nad neke zgolj deklarativne predpise, ki v senci drevesnih krošenj, skriti pred tujimi očmi, lahko zaidejo na dokaj trhla in majava tla. Eni pač lov še vedno jemljejo zgolj kot šport in rekreacijo, ne kot sonaravno in trajnostno rabo naravnih virov in odgovorno upravljanje z divjadjo.

Matjaž Cizel, dipl. inž. gozd.
e-naslov: matjaz.cizel@siol.net

Viri so na voljo pri avtorju.

Fotografija 1. Izsek lovske tarče »srnjak v naravni velikosti«, premer »desetke« je 9 cm. Pet zadetkov iz pištole Sauer P 239, kalibra 9 mm Luger, na strelni daljavi 6 m, prostoročno z obojestranskim prijemom stoje.

Fotografija 2. Izsek lovske tarče »srnjak«, premer belega zrcalca s črno piko je 2,6 cm in kroga »petke« 9 cm. Trije zadetki iz pištole Sauer P 239, kalibra 9 mm Luger, na strelni daljavi 6 m, prostoročno z obojestranskim prijemom stoje. Tako skupaj je trikrat zadel izkušen športni strelac s pištolo.

Usmrtilni strel s kratkocevnim orožjem

Stabilne visoke preže na robu poseke smo ocenili, da je srnjak primeren za odstrel. Dobro ogledamo mesto, kje je (zapomnimo si orientacijske točke), odložimo daljnogled, risanico naslonimo spredaj na kopišček in zadaj na kopito, naprožimo sprožilce, če ima naprožilo, skrbno namerimo – za širino dlani za lopatico – rahlo pritismo na sprožilec, tako da nas strel »preseneti«. Ob poku se srnjak zdrzne, nakaže zadetek in v kratkih skokih zbeži z nastrela. Verjetno je bila naša namerilna točka večja kot za širino dlani za lopatico in je šla krogla skozi »mehko«. Kadar je mogoče in če smo dovolj urni, lahko s preže še enkrat streljamo, v nasprotnem primeru pa si skušamo čim natančneje zapomniti mesto nastrela in smer bega divjadi. Po določenem času preverimo nastrel in se po vidnem krvnem sledu s pripravljeno puško za strel skušamo previdno približati divjadi, ki naj bi ležala nekje blizu. Če je še živa, ji moramo z usmrtilnim strelom skrajšati muke. Že v Slovenskem lovskem priročniku (LZS 1974) je jasno zapisano priporočilo, ki je zdaj klasično lovsko pravilo, da »divjadi ne smemo mučiti z bodežem v zatilje«. To tudi ni v skladu z določili Zakona o zaščiti živali! Zahtevnejši so lahko s kratkocevnim orožjem usmrtilni strel nevarne divjadi, kot so medved, divji prašič, in jelen. Če je bilo naše iskanje okrog nastrela neuspešno, je treba iskanje po določenem času opraviti z izkušenim vodnikom in ustreznim psom krovosledcem.

Namerilne točke pri usmrtilnem strelu s kratkocevnim orožjem so praviloma pleče, vratna hrbtnica, vrat in glava divjadi. Čim večji je cilj, tem bolje, ker ga je lažje zadeti. Če je le mogoče, zaradi trofejnih delov divjadi ne streljamo v glavo. Če imamo možnost usmrtilni strel oddati na večjo razdaljo, imamo dovolj časa za umirjen in natančen strel z risanico (razen v mraku, ko se nam zato mudi) iz čim zanesljivejšega strelnega položaja, npr. sede ali stoje z naslonom. Če pa moramo streljati od blizu in se ranjena divjad skuša dvigniti z ležišča, je treba ukrepati hitreje in zanesljivo. Z risanice ali kombinirane puške takoj snamemo strelni daljnogled, če montaža strelnega daljnogleda to sploh dopušča, oziroma pri daljnogledu s sprememljivo povečavo nastavimo na najmanjšo mogočo povečavo. Pri strelnih daljnogledih z osvetljenim merilnim križem v neugodnih svetlobnih razmerah aktiviramo dobro vidno »rdečo piko«. Pri nižjih nastavitvah povečav (do približno 2,5-kratne povečave) zaradi večje varnosti merimo z obema odprtima očesoma. Predvsem pri visokih montažah (na nekaterih starejših repetirkah in na dvocevnih kombiniranih bok polrisanicah) je treba upoštevati višino vizirne linije nad osjo puškine cevi in pri strelh na blizu pomeriti od pet do sedem centimetrov nad cilj. Če streljamo prek odprtih merilnih naprav (kobilice in muhe), morajo oziroma naj bi bile le-te dovolj grobe in dobro vidne tudi v neugodnih svetlobnih razmerah (svetleča muha in

široka kobilica), puška pa z njimi tudi pristreljena na strelno daljavo okrog 50 metrov z nekaj centimetrskim nadstrelom. Predvsem pa moramo na strelišču preizkusiti, kako s puško zadevamo. Zaradi ogroženosti lovca in okolice (odbita krogla, krogelni delci, delci razstreljenega kamenja) s puško **ne streljamo na divjad bližje od pet metrov**. Prednost risanic v klasičnih kalibrh za odstrel parkljaste divjadi (kot so, npr.: .308 Win., .30-06, 7 x 64, 7 x 65 R, 8 x 57 IS, 9, 3 x 62 idr.) je predvsem, da na kratkih strelnih daljavah, ki so primerne pri usmrtilnem strelu, na zadeti cilj prenesejo od 2.500 do 5.000 joulov kinetične energije. Krogla, ki zadene cilj s hitrostjo, ki je večja od 500 m/s, pri zadetku divjadi povzroči dve vrsti poškodb: t. i. *stalni ali permanentni strelni kanal*, katerega premer je nekajkrat večji od premera (kalibra) krogle, in t. i. *začasni ali temporarni strelni kanal*, katerega premer je v trenutku udarca krogle lahko do tridesetkrat večji od premera krogle. Kratkotrajni hidrodinamični učinek povzroči obsežne poškodbe notranjih organov. Oblika in globina stalnega strelnega kanala in s tem učinek krogle na divjad sta odvisna tudi od vrste oziroma zgradbe lovske krogle.

Kratkocevnorožje (pištola in revolver) je v določenih primerih za usmrtilni strel divjadi (ne za lov) primernejše od risanice, ker je priročno, vedno ga lahko s seboj nosimo v toku na pasu, z njim lahko streljamo tudi z eno roko, čeprav je

zanesljivejši prijem z obema rokama. **S pištolo ali revolverjem je tudi na kratkih razdaljah težje zadeti cilj.** V lovski praksi so se za usmrtilni strel uveljavili predvsem naslednji pištolski kalibri: 9 mm Luger, .40 Smith & Wesson in .45 ACP in naslednja revolverska: .357 Magnum in .44 Magnum. Pištola je v primerjavi z revolverjem bolj »vitka«, tanjša in jo je lažje nositi v toku za pasom, ima večjo zmogljivost nabojnika. Je pa občutljiva za zastoje, kar je povezano z brezhbičnim strelivom, polavtomatsko delovanje pa je lahko tudi vzrok za dodatno ogroženost za strelca in okolice (kaj radi pozabimo, da imamo po strelu v cevi oziroma nabojišču že nov naboj!). Nekateri menijo, da je za lovsko rabo primernejši revolver, ker je ravnanje z njim preprostejše, čeprav ima v bobniču po navadi samo šest nabojev ali celo samo pet. Kinetična energija revolverskih in pištolskih nabojev je za 70 % do 80 % manjša od kinetične energije vsestransko uporabnih krogelnih nabojev za lovske risanice, zaradi premajhnih hitrosti pa odpade tudi hidrodinamični krogelni učinek. Za lovsko rabo mora biti oziroma naj bi bilo kratkocevnorožje, torej pištola ali revolver, opremljeno z dobro vidno belo ali svetlečo muho in kobilico (merkom) z dovolj širokim izrezom s pomožno črtnico ali dvema pikama, ki skupaj s piko na muhi tvori lovsko uporabno merilno napravo. Če smo se odločili za revolver, je dobra izbira revolver z dvojnim delovanjem (SA in DA), če pa za

pištolo, ima sistem z enojnim in dvojnimi delovanjem (SA in DA) nekatere prednosti pred sistemom s samo enojnim delovanjem (SAO) in po mojem mnenju tudi pred sistemom s samo dvojnimi delovanjem (DAO), ker je proženje v tem sistemu (pre)trdo in namenjeno predvsem za samoobrambno streljanje (policijsko-vojaške zahteve). Poseben primer je sprožilni sistem pištol s prednapetim klavcem (s takim so npr. opremljene pištole Glock, Steyr M – A1 idr.), ki se je na široko uveljavil pri pištolah za vojaško in policijsko rabo, pa tudi za športno-tekmovalno streljanje pri t. i. dinamičnih strelskih disciplinah (npr. pri IPSC). Pri vseh streljih, s prvim vred, je »hod« sprožilca enako dolg in tudi sila proženja enaka in sorazmerno majhna (približno 2, 4 kg), kar je za lovsko rabo skoraj »idealno«.

Pri izbiri kratkocevnega orožja je treba upoštevati potrebe, želje, okus in gnotne zmožnosti lovca. Lovca – vodnika krvosledca – se bo morbiti odločil za robustnejši revolver v primerno učinkovitem kalibru in s štiricolsko cevjo, drugim pa morebiti bolj ustreza lažja in bolj priročna pištola, od kalibra 9 mm Luger navzgor. Najbolje je, če na strelišču izkoristimo možnost in s sposojenim orožjem preizkusimo, katero nam najbolj ustreza: preizkusimo oprijem, proženje, odsun pri streljanju (npr. odsun in odskok revolverja kalibra .44 Mag. mnogim ne ustreza in z njim ne morejo dobro streljati in veliko vaditi). Pomembno je uspešno zadevanje, za nekoga pa je pomembno tudi »estetsko« merilo (za nekoga je pištola z ohišjem iz polimera deluje preveč »plastično« oziroma ceneno in raje izbere pištolo z jeklenim ali aluminijastim ohišjem). **Najpomembnejše in odločilno pa je, da z izbranim kratkocevnim orožjem dovolj natančno zadevamo in zato je treba vaditi na strelišču.** Za nas je 25-metrška razdalja t. i. statičnih strelskih disciplin športnih strelcev prevelika, tarča s črnim zrcalcem s krogi pa za lovske namene neustrezna. Zakaj? Športni

Fotografija 3. *Osnov streljanja se lahko (na)učimo tudi z zračno pištolo s pogonom na stisnjen ogljikov dioksid. Vadimo lahko doma, v zaprtem prostoru, na primer v garaži ali kleti. Slika osmih zadetkov na strelni daljavi 4 m, prostoročno z obojestranskim prijemom stoje. Kaliber zračnega streliva je 4,5 mm, pištola Umarex je približna »kopija« pištole Walther CP 88 s 130 cm dolgo cevjo.*

strelci merijo na tarčo tako, da sta muha in kobilica (merek) poravnana, cilj (črna polje – krog tarče) pa »nasajen« na muho tako, da je vmes viden kakšen centimeter belega roba. To pomeni, da moramo orožje pristreliti tako, da bomo zadevali v sredino (center) tarče. Za lovske namene, ko streljamo na različnih razdaljah, pa je bolje, da si pištolo ali revolver z ustreznim strelivom pristrelimo »v piko« (torej, v sredino tarče), tako da bo lega zadetkov čim bližje namerilni točki. Kratkocevno orožje za »praktično rabo« je po navadi na tak način z določeno vrsto streliva že tovarniško pristreljeno. Streljanje lahko razčlenimo na posamezne faze, kot so: *strelski položaj in oprijem orožja, dihanje, namerjanje in sprožanje*. Teoretičnih osnov streljanja s kratkocevnim orožjem se lahko naučimo iz člankov, knjig in strelskih priročnikov. Na strelišču pa je treba čim več vaditi »ostro«. Za začetek nas lahko o osnovah podučijo obvladači, ki to področje obvlada, pri učenju in vadbah streljanja pa so lahko zelo koristni lovski tovariši – policisti, vojaki in športni strelci, ki so vajeni ravnanja z orožjem in streljanja z njim. Uspešni tekmovalni strelci na enem samem treningu porabijo več streliva kot običajni smrtnik v vsem letu, kar pa je povezano tudi s stroški streliva in uporabe strelišča. Naš svetovno uspešen športni strellec z malokalibrsko puško na leto na vadbenih streljanjih izstreli okrog 25.000 nabojev! Ko bomo obvladali osnove streljanja, se bomo lahko sami preizkusili na več načinov.

no namerjenih zaporednih zadetkov na razdalji 6 m ustreliti v krog tarče premera 9 cm, smo za začetek z našim streljanjem lahko zadovoljni. Čeprav tudi pri usmrtilnem strelu velja načelo, da je odločilen prvi dobro namerjen strel.

Izbira pištolskega in revolverskega streliva je pestra. V tuji praksi so se za usmrtilni strel uveljavili predvsem naboji naslednjih proizvajalcev: MagTech Guardian Gold s krogli JHP (z votlo konico), Remington Golden Saber z BJHP krogli (z votlo konico in jedrom zlatanim s krogelnim plaščkom), Hornady Critical Defence z FTX krogli (z votlo konico z umetno smolnim vložkom), pri nas pa tudi Sellier & Bellot z SP (delno oplasčeno kroglo), Blazer JHP (z votlo konico) idr. Svoje strelsko znanje lahko preizkušamo tudi na drugih lovskih tarčah, kot so, npr., tarča divjega prašiča (v pleče, »za uho« oziroma v vrat, v glavo) in tarčo srnjaka v naravni velikosti (v pleče, v vrat) in na različnih strelnih daljavah v razponu od 2 m do 10 m. Pomembna je možnost organizirane strelske vadbe na zavarovanem športnem, še bolje pa na »lovskem strelišču«, če ga lovška družina ima. Za zanesljiv usmrtilni strel ranjene ali v prometnih nesrečah poškodovane in bolne divjadi bo to zadoščalo, ker je tudi lovec, ki ni vodnik psa krvosledca, upravičen in dolžan z usmrtilnim strelom iz kratkocevne (in dolgocevne) orožja hitro in zanesljivo skrajšati muke divjadi. Vodniki psov krvosledcev, ki zasledujejo nevarno divjad, morajo izbrati njim ustreznega kratkocevne orožja nameniti posebno pozornost. Verjetno je zanje najboljša izbira kompakten revolver s štiricolsko cevjo v ustrezno močnem kalibru (najmanj .357 Magnum). Njihovo osnovno lovsko orožje za zanesljiv usmrtilni strel pa še vedno ostaja kratka priročna repetirka v enem od univerzalnih lovskih kalibrov (npr. 8 x 57 IS ali 9, 3 x 62). Z obojim pa mora lovec vodnik krvosledca znati hitro in natančno streljati.

Prof. dr. Mirko Tratnik

- Za »lovsko tarčo« izbere-mo vložek tarče srnjak z desetimi krogi, notranji premer z debelim črnim kolobarjem omejenega kroga »5« je 9 cm.

- Tarčo pritrdimo na okvir in postavimo na šestmetersko razdaljo (usmrtilni strel bomo praviloma oddali na manjši razdalji, vendar zaradi varnosti ne manjši od 2 m!).

- Pištolo ali revolver držimo oziroma z njim merimo z oprijemom z obema rokama (obstaja nekaj različic takega oprijema). Pri merjenju pogled osredotočimo na muho ali merrek in muho, cilj vidimo vedno bolj zamegljeno.

- Pri pištolah s kombinacijo »enojno in dvojnimi delovanjem« (SA in DA) streljamo zaradi bistveno mehkejšega proženja v sistemu SA tako, da za prvi strel s palcem napnemo udarno klavico, pri pištolah z delno prednapetim klavcem (Glock-ov »safe action« idr.) nimamo izbire, kot tudi ne pri pištolah z »izključno dvojnimi delovanjem« (DAO), pri revolverjih s kombinacijo SA in DA pred strelom napnemo klavico s palcem nestrelne roke (z levim pri desničarjih in obratno). Proženje z dvojnimi delovanjem (DA), ki je pogoj za hitro streljanje z revolverjem, terja zaradi tršega proženja veliko vaje. Dobro bi ga morali obvladati vodniki psov krvosledcev, če je treba npr. hitro zaporedno oddati več streliv na napadajočega divjega prašiča.

- Za lovsko rabo je verjetno vsestransko najbolj uporaben strelski položaj stoje, pri katerem je tudi več različnih položajev.

- Če smo sposobni pet skrb-

Letos poginilo že pet risov

Kako preprečiti ponovno izumrtje te vrste v Sloveniji?

Sredi julija 2012 je poginila risinja (imenovana **Maja**), ki smo jo januarja istega leta raziskovalci z Biotehniške fakultete ob pomoči lovcev LD Loški Potok odlovili na območju ribniške Velike gore in ji namestili GPS-GSM-telemetrično ovratnico. Mlada risinja je do konca maja, ko je skotila tri mladiče, uspešno lovila in se prehranjevala na območju svojega območja, ki je obsegalo Travno in Goteniško goro na Kočevskem. Potem pa se je njena lovna uspešnost začela zmanjševati. Po zaslugi telemetrične ovratnice, ki nas je o smrti risinje obvestila le nekaj ur po poginu, smo njeno truplo takoj odpeljali na Veterinarsko fakulteto v Ljubljani, kjer smo opravili preiskave o možnih vzrokih njenega pogina.

Po opravljenih preiskavah smo ugotovili, da je bil vzrok pogina risinje gnojna pljučnica. Hkrati smo ugotovili močno izčrpanost in garjavost živali, ki sta, skupaj z nedavno brejostjo risinje, pripomogli k zmanjšani odpornosti organizma ter posledično večji dovzetnosti za okužbe. S preiskavami smo izključili steklino, mehanske poškodbe skeleta in poškodbe, povzročene s strelnim orožjem.

Smrt risinje tudi pomeni, da so pred tem poginili vsi trije njeni mladiči, saj so bili stari le nekaj tednov in še niso bili sposobni samostojnega življenja.

V začetku oktobra je bila v bližini Travnega Dola pri Uršnih Selih (Novo mesto) najdena še ena starejša poginula risinja, ki je bila že nekaj časa mrtva, tako da je bilo njeno truplo deloma že razpadlo. Po pregledu trupla na Veterinarski fakulteti smo izključili mehanske poškodbe ter strelne rane, izvid pa je bil negativen tudi na trihinelozo in črevesne zajedavske bolezni. Risinja je bila shirana, truplo je tehtalo le 10,5 kg. Natančnejšega vzroka podhranjenosti in smrti zaradi napredujočih procesov razpa-

Foto: M. Krofel

Slika 1: Odlovljena in z ovratnico opremljena risinja z območja ribniške Velike gore

danja trupla ni bilo mogoče ugotoviti.

V kolikšni meri bi lahko na smrt risinj vplivalo parjenje v sorodstvu, ni mogoče zanesljivo trditi. Smo pa z genetskimi analizami že potrdili, da je bilo pri risinji z Velike gore parjenje v sorodstvu izrazito. Podobno sicer velja za večino risov v Sloveniji. Genetske raziskave, ki smo jih opravili doslej, so pokazale, da se je stanje poslabševalo z vsako naslednjo generacijo od ponovne naselitve treh parov risov leta 1973. Zdaj so si vsi risi pri nas v povprečju med seboj že tako sorodni, kot bi si bili bratje in sestre. Podatki več raziskav kažejo, da ima lahko parjenje med tako sorodnimi osebkami izrazito negativen vpliv na odpornost in preživetje živali. Pri risih so mogoče težave v zmanjšani odpornosti organizma, zožanju aorte in drugih sprememb v ožilju in srcu, deformacije skeleta, levkemija, zmanjšanje uspešnosti razmnoževanja itn.

Dinarska populacija risov, ki zdaj sega od Italije do BiH, izvira samo iz šestih živali, ki so jih v okviru projekta v sodelovanju med tedanjim Inštitutom za gozdno in lesno gospodarstvo ter slovensko lovsko organizacijo leta 1973 ponovno naselili s Karpatov ter izpustili v Kočevskem rogu. Po začetnem uspehu in razširitvi tudi v sosednje države se je populacija risa začela drasti-

Foto: F. Kljun

Slika 2: Trije mladiči odlovljene risinje

Foto: M. Krofel

Slika 3: Risje stopinje

no zmanjševati sredi 90-ih let prejšnjega stoletja. Stanje se v zadnjih letih še vedno slabša in dandanes po nekaterih ocenah v Sloveniji živi le še 10 do 15 odraslih teritorialnih risov.

Glede na majhno število naseljenih živali so težave zaradi parjenja v sorodstvu

pričakovane. Ker je praktično nemogoče, da bi ta populacija risa v kratkem uspela vzpostaviti povezavo in genski pretok s katero koli drugo populacijo risa, je zaenkrat edina možnost, da bi zmanjšali posledice nadaljnjega parjenja v sorodstvu, dodatna doselitev posameznih risov iz drugih populacij (»osvežitev krvi«). Kot kažejo zadnji primeri najdenih poginulih risov, je časa za takšen ukrep verjetno vedno manj. Zato so se na pobudo članov *Strokovne komisije za podporo pri načrtovanju*

upravljanja z velikimi zvermi na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje že začeli dogovori o morebitnih ukrepih za preprečitev ponovnega izumrtja te največje predstavnice družine mačk pri nas. Pričakujemo, da bo prvi osnutek načrta nujnih ukrepov v sodelovanju z lovskimi organizacijami, ki pri takšnih aktivnostih igrajo ključno vlogo, pripravljen v naslednjih mesecih.

Prosimo vas, da o vseh najdbah sledi risov, njihovem plenu in drugih opažanjih obvestite Skupino za ekološko živali na Biotehniški fakulteti – Ivan Kos (ivan.kos@bf.lj-uni.si, 041-765-857).

Miha Krofel, Hubert Potočnik, Gorazd Vengušt, Diana Žele, Rok Černe, Ivan Kos, Maja Jelenčič, Marko Jonožovič, Tomaž Skrbinšek, Franc Kljun

○ »plenilstvu« divjih prašičev

Razširjanje divjih prašičev po vsej Evropi, v številčnem in prostorskem pomenu, povzroča različne težave, porajajo pa se tudi vprašanja o njihovih morebitnih škodljivih vplivih na druge živalske vrste.

Divji prašiči se sicer prvenstveno hranijo z rastlinsko hrano in s tem ponekod povzročajo obsežne poškodbe na energijsko bogatih kmetijskih rastlinah. To seveda ni novost. Ob tem potrebujejo tudi določen, najmanj 10-odstotni delež živalskih oziroma mesnih proteinov, s katerimi v organizem dobijo tudi življenjsko pomemben vitamin B₁₂. Glavni vir so deževniki in mrhovina, poleg tega pa tudi žuželke in drugi nevretenčarji, kot so dvoživke, plazilci in mali sesalci, na katere naletijo med ritjem. Divji prašič je torej vsejed in vpliva na številčnost nekaterih drugih vrst. Zato divjega prašiča, vsaj med narekovaji, prištevamo med »plenilce«. Telesne zna-

čilnosti in sposobnosti divjemu prašiču sicer ne omogočajo pomembnejših in pogostejših uspehov pri plenjenju večjih živali. Nekateri avtorji v povezavi z divjimi prašiči pripisujejo njihovo potencialno nevarnost za talne gnezdilce, manjše sesalce pa tudi zajčja legla in srnje mladiče.

Za presojanje odnosov in vplivov med plenilskimi in plenjenimi vrstami je več bolj ali manj primernih in preverjenih metodologij. Dolgoletni ali letni podatki o odstrelu pogosto niso v stvarnem in statistično potrjenem odnosu s številčnostjo divjadi različnih vrst. V enem od opazovanih območij v zvezni nemški deželi Schleswig-Holstein je zaznavno dolgoročno zmanjševanje številčnosti male divjadi ob sočasnem večanju številčnosti divjih prašičev, katerih vpliv pa na srnjad, katere številčno se je prav tako povečevala, očitno ni bil zaznavnejši. Vendar bi bilo sklepanje, da so edini vpliv na malo divjad

divji prašiči, napačno! V tem obdobju se je povečevala tudi zastopanost glavnih plenilcev, kot so lisica, rakun in rakanasti pes (enok). Mnenja in tudi izkušnje posameznikov, da divji prašiči plenijo srnje mladiče, so lahko verodostojna. Toda primeri so izjemni in jih srnjad zlahka izravna kot vrsta z veliko stopnjo prilagodljivosti in razmeroma velikim naravnim prirastkom. Iz grafikona za nemško zvezno deželo Schleswig-Holstein izstopa podatek o vplivu ostre zime v letih 1978/79, ne pa tudi o vplivu velikih sprememb v kmetijstvu, zlasti še v povečanem obsegu površin z industrijskimi/energetskimi/rastlinami, pa tudi vplivu podnebnih sprememb.

Če podatke iz opazovane zvezne dežele primerjamo s podatki dežele z velikimi odstrelmi male divjadi, kot je Spodnja Saška, so težnje zadnjega desetletja podobne in primerljive. Podobni parametri so za divjega prašiča, zaj-

ca in kljunača. Upoštevati velja še vrsto drugih bolj ali manj pomembnih vplivov, kot so vreme, prehranske možnosti in intenzivnost lova.

Samo na podlagi primerjave višine odstrelav lahko pridemo do povsem napačnih sklepanj in ravnanj, kot so pogromi na plenilske vrste, kar bi bilo ali pa je v odnosu do »plenilskega« divjega prašiča praktično napačno in tudi težko izvedljivo.

S pomočjo radiotelemetrije je omogočeno tudi vrednotenje prostorske in časovne izrabe različnih tipov bivalnih okolišev (habitatov) divjega prašiča. Njihovo prekrivanje z bivalnimi okoliši drugih vrst, tudi ogroženih, omogoča zanesljivejše sklepanje o medsebojnih vplivih in medvrstnih odnosih. Pogosto se vrsti, ki ju primerjamo, hranita z enakimi rastlinami in uporabljata isto kritje. Če se bivalni okoliš divjih prašičev prekriva z okolišem talnih gnezdilcev, kot so divji petelin ali gozdni jereb,

to za slednje pomeni dokajšnjo ogroženost.

Naravna pa tudi umetno nameščena gnezda talnih gnezdilcev, kot so divji petelin, gozdni jereb, race in lunji, so nadzorovali z dnevnim pregledovanjem, foto- in videokamerami. Izgube gnezd zaradi divjih prašičev so znašale od 8 do 40 %. V gozdu so bila najbolj ogrožena gnezda divjega petelina, v trstičevju pa račja gnezda. To velja za naravna in nameščena gnezda. Pri pticah, ki gnezdiijo na travnikih, je plenilski vpliv divjega prašiča zanemarljiv.

Veliko razkrijejo tudi analize vsebine želodcev in iztrebkov divjih prašičev. Divji prašič je vsejed (omnivor), pa vendar je bilo v vseh v Evropi pregledanih vsebinah v povprečju 95 % rastlinske hrane, živalske pa bistveno manjši količinski in številčni delež. Hrano živalskega izvora pretežno sestavljajo deževniki, žuželke in miši. Ptičji ostanki, povezani z oplenjenimi gnezdi, so še redkejši. V raziskavah Celline (2005) so bili v vzorcih pogosti ostanki iztrebljene divjadi (v lovni dobi). Sicer pa je nemogoče ugotoviti, ali gre za ostanke poginule ali uplenjene živali. Mladiči, kebkčki in ostanki gnezd v želodčnih vsebinah so bolj izjema kot pravilo. Po eni strani je natančnost določanja ostankov težja zaradi hitre presnove, po drugi pa je ogroženost ptičjih gnezd časovno omejena. Poudariti velja, da so med raziskovanimi območji velike razlike v rezultatih analize želodčne vsebine.

Nas kot lovce predvsem zanima, kolikšen je delež večjih sesalcev med »prašičjim plenom«. Večinska ugotovitev iz vseh raziskav navaja podatek o povprečnem 13-odstotnem mesnem deležu v prehrani, od katerih je »uplenjenih« vsega 15 %, preostalo odpade na zaužitje mrhovine. Ker je verjetnost plenjenja divjadi omejena na obdobje poganja (kotitve) in nebolgljenosti mladičev, to pomeni okrog 60 dni. To pa ne velja za poljskega zajca, katerega legla so ogrožena v sorazmerju s številom vseh legel poljskih zajcev v letu.

V želodcih so bili ostanki ptic s petodstotno količinsko pogostnostjo, od tega v okrog 30 % iz gnezd kebkčkov in puhovcev. Tudi pri pticah je plenilsko nevarnostno obdobje ocenjeno na okrog 60 dni. Z razliko od tega pa so mali glodavci, zlasti miši in voluharice, na plenilskem seznamu vse leto, najskromneje so zastopane v času zimske zmrzali. Večina malih glodavcev je »uplenjenih«. Izračuni njihove količinske zastopanosti so dokaj zanesljivi, vendar spet z velikimi razlikami. Vemo namreč, da so pri miših populacijska nihanja izjemno velika, in to od 3000 do 200 000 osebkov na 100 ha. Miši in voluharice so pri prašičih zanesljiv in pomemben prehranski vir, njihova številčnost in zastopanost pa bi se nevarno zmanjšali šele ob odstrelu 1000 prašičev na 100 ha! Zato divjemu prašiču ne smemo pripisati pomembnejšega vpliva na gozdne škodljivce, kot so miši, voluharice in žuželke.

V srednji Evropi je povprečna populacijska gostota divjih prašičev od 1 do 10, ponekod tudi več živali na 100 ha. Dejansko stanje je pogosto drugačno od ocen, poleg tega pa pod velikim vplivom dogajanj v populaciji v odvis-

nosti od naravnih danosti in sistemskih napak. Upoštevati bi morali tudi prehransko ponudbo v času »ugotavljanja« številčnosti. Razmeroma zanesljive ocene številčnosti v zvezni deželi Mecklenburg-Predpomorjansko ugotavljajo tudi po številu oplenjenih račjih gnezd. Pri številčnosti 5 prašičev na 100 ha na 100 ha oplenijo v povprečju tri gnezda.

Večina raziskovalcev se strinja, da je plenilski vpliv divjih prašičev na malo divjad in druge talne gnezdilce skromen. Vendar pa je ta vpliv lahko pomemben zaradi drugih razlogov, kot so vpliv populacijske gostote drugih plenilcev, od populacijskih plenjenih vrst in drugih morebitnih ekoloških sprememb, ki jih s svojo prisotnostjo v nekem okolju lahko povzročijo divji prašiči. Zanimiva je tudi predpostavka, da zaradi intenzivnejšega lova in druge problematike, povezane z divjimi prašiči, lovci zmanjkuje časa za gojitev male divjadi.

V čistih kmetijskih biotopih z veliko številčnostjo talnih gnezdilcev, kot so fazan, poljska jerebica, poljski škranec in priba, ter z dobro zastopanostjo poljskega zajca ni pogojev za veliko številčnost divjih prašičev. Biološko potrebne in zah-

tebane razmere za uspeh male poljske divjadi so drugačne od ekologije pretežno »gozdnega« divjega prašiča. Zato skromna zastopanost divjega prašiča na veliko številčnost male divjadi nima pomembnejšega ali usodnejšega vpliva, kar pa se lahko hitro spremeni ob množičnejšem priseljevanju divjih prašičev v kmetijske predele. Navadno je to pogojeno tudi s hitrim spreminjanjem vrste in načinov kmetijske pridelave, ki tudi ni naklonjena mali divjadi.

V nekaterih habitatih s svojstvenimi razmerami, kot so močvirja in trstičja, ki so značilna gnezdišča za vodno perjad, ponekod v severni Evropi tudi za ruševca, lahko občasna velika zastopanost divjih prašičev pomeni že resno nevarnost za gnezdenje in obstoj omenjenih vrst sploh.

V gozdnih predelih, zlasti z veliko številčnostjo divjih prašičev, je domnevno njihov vpliv na redke gozdne kure, kot sta divji petelin in gozdni jereb, lahko tudi usoden. Zaznaven je lahko tudi vpliv na srnjad in kljunače z morebitnimi izjemami v pomenu občutnejših posledic.

V gozdvih z veliko številčnostjo divjih prašičev je domnevno največji pritisk na redkejšo gozdno kuro, kot sta divji petelin in gozdni jereb. Nasprotno temu pa je vpliv na srnjad in sloko (kljunača) komaj zaznaven, razen območij z nadpovprečno veliko številčnostjo divjih prašičev.

Za natančnejše poznavanje vplivov divjih prašičev na divjad drugih vrst, bodisi z neposrednim plenilskimi aktivnostmi bodisi s posrednimi konkurenčnimi vplivi pa tudi spreminjanjem človeških dejavnikov, so in bodo potrebne še nadaljnje raziskave. Pri tem bo moralo biti prednostno radiotelemetrično spremljanje divjih prašičev kot potencialno plenjenih živalskih vrst, zlasti njihovih gnezd in mladičev.

Blaž Krže

Viri:

1. Die Pirsch 18. julij 2012
2. O. Keuling: Sauen als Beutegreifer (2007)
3. B. Krže: Divji prašič, ZK (1982)

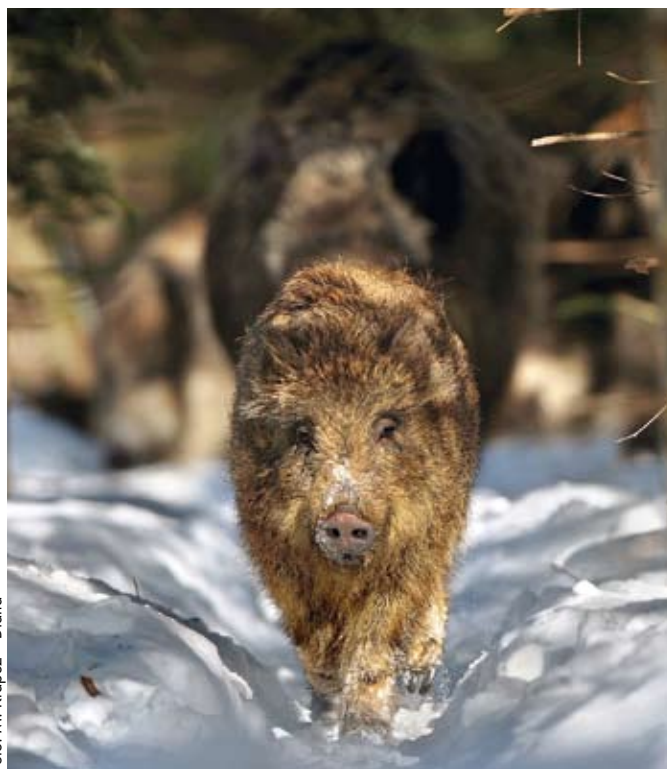

Foto: M. Krapež – Diana

Dolenčev opis ptic in lov na race in labode

Loški sodnik **Hinko Dolenec** je v Ljubljanskem zvonu leta 1881 objavil črtico **Spomini o Cerkniškem jezeru**. Ob ribolovu in lovu na divjad in polhe omenja tudi ptice. Piše, da se ptice v pomladnem času začnejo pomikati od juga proti severu. Takole piše:

»**A**pomlad je nestanovitna kakor mladost, s katero jo primerjamo. Na večer gorak veter pa južno vreme, ali kakor bi kolo zasukal, preskočilo je na burjo in piš, veter se brani z dežjem, a burja ga spreminja v sneg. Prespali smo noč, pa vstanemo z velikim začudenjem, videč zemljo z belo odejo pobeljeno; ali drugače se je godilo tistim, ki jih je taka neugodna sprememba srečala na potovanju. Na tisoče popotnih ptic je prevarala pomladanska nestanovitnost. Branijo se sicer in silijo dalje, ali kam, revice? Le zmerom v hujšo burjo, temo in sneg. Do tal je treba, ni drugače, in čakati, da se vreme »utolaži«, in to se spomladi tudi včasih zgodi tako naglo, da že na jutro obsevajo najčistejši sončni žarki pobeljene vrhove.

Tako jutro, bila je nedelja, me je zvabilo, da sem obesil puško na ramo, zažvižgal psu, pa hajd čez Greben proti jezeru. Bil je po dolgem deževju in meglenem vremenu zopet lep dan, ki je silil v pomlad. Nikdar mi ni pomlad rodila tako lepih trenutkov, kakor so jih vzbujali takšni prvi dnevi, in čim bolj se človek stara, tem bridkejša izkušnje ima in tem večkrat se vara v svojih nadejah in osnovah, ali vendar le neizmerna je moč prirode, človek pozabi leta in težave in zopet si more reči: vendar sem še enkrat vesel, da sem na svetu.

Z Grebena se pregleda jezero. Ni bilo zalito, le Osredke je bil iz vode. Vedel sem, da s puško ne bo danes dosti opravka; vendar me je mikalo v dno in do vode, ker sem vedel, da je vihar na noč ustavila dosti živali. In nisem se motil. Nikoli več, ne prej ne pozneje, nisem videl toliko ptic

skupaj kakor ta dan. Gosi, rac, malih in velikih, največ

pa žvižgavk, pliv in obrežnih ptic in škorcev, vsega tega je bilo na vodi in ob kraju neizmerno dosti, posebno pa okoli Osredka in na njem je tičala kar glava pri glavi. Ko sem se vodi približeval, so se bolj prekovnanje trope odmikale, sicer je pa bila vsa ta žival mirna; videlo se ji je, da

Hinko Dolenec (1938–1908), slovenski pisatelj, publicist in politik, se je rodil na Razdrtem pri Postojni, študij prava je končal leta 1864 na Dunaju. Po študiju je kot sodni pripravnik in sodnik služboval v Ljubljani, Škofji Loki in v Ložu. Dolenec je bil navdušen ljubitelj narave, strasten lovec in vesel družabnik. Te lastnosti se zrcalijo tudi v njegovih spisih, ki so izšli v *Ljubljanskem zvonu*, kateremu je postal »sotrudnik« po Levčevi zaslugi. Pripovedno nadarjenost je izkazoval z liričnimi upodobitvami narave in s psihološko poglobljenimi človeškimi portreti. Ukvarjal se je tudi s politiko in politično publicistiko, saj je bil deželni poslanec. Strokovne in politične članke je pisal za časopisa *Narod in Edinost*. Iz njegove bibliografije razberemo, da je napisal **Spomini o Cerkniškem jezeru** (1881), ki jih povzeto omenjamo v tem prispevku. V njih se prepletajo poleg plastičnih orisov pokrajine in naravnih pojavov razne prigode in spomini na stare kraške korenjake, kot sta bila Vragov boter in Karu; v delu **Izza mladih let** (1882) je nanizanih nekaj veselih lovskih spominov iz Notranjske in Štajerske, tako npr. na prvega medveda, ustreljenega v Danah, in na »poštenjake, ki so pili, peli in zeleni gozd ljubili ter živalsko sled po snegu rajši gledali kot svilnat lišp med židovi in drobne črke na papirju«. V spisu **O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh** (1903), ki je stilistično najbolj dovršen in vsebinsko najzanimivejši spis, pisatelj odkriva bogastvo in romantiko notranjskih gozdov tja do Snežnika ter nas seznaja z njihovimi prebivalci posebne vrste, kot so polharji, gobarji in kunarji. Pisatelja je odlikovalo: redke dar opazovanja narave, poglobitev v razmišljanje in čustvovanje ljudstva, plastična nazornost podrobnih opisov in pristno domače pripovedovanje. Zbirke **Črtice o burji** (1906) pa ni dokončal, ker ga je prehitela smrt. – *Ur.*

ji po hudi noči mir in sončni žarki dobro denejo.

Šel sem na kamen pod jezerskimi njivami, gledal in se zamislil. Bog ve, kod povsod so romale misli tam po južnih krajih, kjer so bile čez zimo te ptice in kamor si je poželego v mladostnih letih srce tolikokrat, posebno v jesenskem času, kadar so te ptice preletevale čez nas proti jugu in opominjale, da nam bo zopet treba iti v šolo in od doma. /.../

Bog ve, koliko časa bi še bil sanjaril, da se mi ni zazdelo, da priletavajo od Cerknice proti meni še druge trope ptic. In res se je to godilo; ali komaj so posedle, že se spet vzdigajo in druge za njimi; posebno, kar jih je sedelo na suhem in so ustvarjene bolj za vodo, so se pomikale na vodo. Nisem dolgo ugibal, kaj bi bilo temu vzrok, in pravo sem zadel, ko sem obdolžil **kragulja**, da kali lepi mir. Zmerom več trop je bilo po zraku, kragulja sem ugleдал, ko se je mirno vozil po zraku nad jezerom, kakor bi mu vse to življenje ne bilo prav nič mar. Toda predno je še prišel prav do kraja, je zopet zavil in se začel prepepljevati nekoliko više. Na race je prežal, to so škorci in drugi ptički tako opazili in se le nekoliko odmaknili. Race pa so odletavale proti Dolenjemu jezeru in kragulj je res zavil za njimi kakor skrben pastir. Toda komaj so bile odletele zadnje trope v dolnji kraj, že sem ugleдал druge, ki so se spet pomikale proti meni, in zmerom več in več, in toliko se jih je naletelo, da smem reči, da bi bile do čista pokrile oral sveta, ko bi jih bil stlačil eno poleg druge. Mislim sem: ko bi se katere celo do mene pomaknile in kar strel doseže! Zato sem se potisnil v plot; in ko se spet ozrem, ugledam kragulja kakor piko visoko v zraku, ali obenem tudi že celega, ko je kakor blisk šinil med race. Ob tej nesreči so se najbližje potopile, kakor jim je navada, in

ko se kragulj zopet vzdigne, je bilo prazno pod njim. Bolj oddaljene so pa zletele, hitele na vse strani in šele kasneje so se zbirale v trope. Iz vode pa je kar vrelo rac, in kakor se je vsaka pokazala, je odletela ali pa obstala in gledala, kaj bo zdaj storiti. Ali tudi kragulj se je bolj oživil, ko je pokazal, da je res ropar in da se ne prepeljuje po zraku samo za kratek čas. Gotovo ga je tudi jezilo, da mu je prvikrat pri taki množici vendar le izpodletelo: torej se je začel naglo prepeljevati za tropami. Kragulju je šlo za to, da pride nad race, vendar zopet ne previsoko; kajti, ako je on previsoko, so race, kadar se vrže nanje, prej na vodi in pod vodo, kakor katero doseže. Race torej vedno pazijo in se umičejo, da so ali na strani od sovražnika ali nad njim ali pa toliko nizko pod njim, da so prej v vodi kakor on med njimi. Ko bi pa hotele kar na vodi obsedeti, se kragulj popelje tako nizko čez nje, in ako je treba, zavrti, da bi morale ždeti kar pod vodo. Vse te izpremembe se gode tako hitro in točno, da se človek tega ne more nagledati.

Do zdaj je bilo v gorenjem in dolenjem koncu jezera še varnosti, ali dasiravno še vidim pred seboj kragulja, vendar race letijo ob krajih gori in proti meni in – kaj pa je to? Resnično! Še eden je prišel na kosilo! Dvema pa se je že težje braniti. Nagnala sta jih skoro vse proti meni, tudi prav nad menoj so se vrtili. Šumelo je nad menoj, žvižgavke so piskale, kar naenkrat zašumi od leve strani nad menoj in okoli mene rac na tisoče, vse do tal in do vode. Gledam, kje bi bil kragulj, zagledam ga, ali predalet; ubranil je raci rešiti se proti vodi in kakšnih tristo korakov od mene v hribu sta planila na tla. Kesal sem se, zakaj nisem pomeril vsaj na kako raco, ko je bilo vse živo okoli mene.

Mikalo me je na strmi hrib do mesta, kamor sta kragulj in raca zginila, kar zaslišim od gozda sèm nenavaden šum. Nisem vedel, ali se je porušilo kako veliko drevo, ali čemu bi bil to pripisal,

vendar ko gledam in gledam, opazim škorcev več kot tisoč vse v eni tropi skupaj. Letijo doli proti Otoku, za njimi pa skobec. Ko bi naj preleteli do Otoka, vržejo se naglo v stran in proti gozdu, skobec za njimi; vrnejo se zopet proti jezzeru, skobec pride nad nje; zdaj šine med nje, ali kakor bi trenil, vseh tisoč in bogve koliko jih je bilo, je naenkrat pod vodo – in zdaj spet zašumi kakor prej in šum odmeva po gozdu. Nikdar prej nisem slišal, še manj pa videl, da bi se tudi **škorci pred skobcem potapljali**, zdaj pa sem se o tem prepričal.

In s kako silo padejo v vodo! Prepričan sem, da šum, katerega napravijo s tem, da s tako silo udarijo v vodo in od take množice, kakor sem jo jaz gledal, bi se čul pri tihem vremenu celo uro hoda daleč. Kakor čebele od ulnjaka so švigali zdaj iz vode in se zbirali zopet v posamezne trope. Skobec je začel spet stražiti, pa le tako, da ne bi mu kaka tropa ušla na široko jezero in da bi jih imel vse skupaj v ožini proti Obrhu. Jaz sem se postavil bolj proti Obrhu in se zopet potisnil v plot, jako radoveden, kako se bo stvar s škorci završila. Že so bili zopet vsi v eni tropi; tudi oni so se branili, da skobec ni prišel preblizu nad nje, ali dolgo ni trajalo, da jih je prevaril in se zapodil med nje, in planili so zopet vsi obenem v vodo in to komaj sto in petdeset korakov od mene. Čutil sem sapo po obrazu, ki so jo napravili s silo naglim padcem, a skobcu je zopet izpodletelo; ali s tako silo se je zagnal za škorci, da ga je vzdignilo gotovo deset sežnjev nad vodo, ko je zavil, da bi tudi on ne padel v vodo.

Od vseh strani je mrgolelo zopet iz vode in vsak popljenec je letel le nizko in pri vodi, dokler ni bil zopet daleč od »straha«, ki je zopet krožil. In kakor bi obupal, da bo danes kaj nad vodo dobiti, se odpravi kar naenkrat in leti proti suhemu in tudi proti meni. Stisnem se še bolj, in ko je bil skoro nad menoj, planem izza plota, pomerim in vsaj ta ni nikdar več strašil škorcev.«

Dolenec je tudi opazil, da je bilo nekdaj v snežniškem gozdu izredno veliko ptičev. Piše, da je leta 1856 lovil divjega petelina, a sta ga s starim lovцем »preplašila že ob zori. Toda, ko se je jelo daniti, sem se kar zavzel ptičjih glasov. Od mladih nog sem bil na deželi ter kakor vsak otrok na kmetih ptiče zalezoval in lovil, jih poslušal zgodaj na jutro in tudi na večer; ali dokler nisem bil prvikrat po dnevu v debelem gozdu, nisem vedel, koliko teh živalic je na svetu in kako različno se glasijo. Seveda slavčkov in penic ni bilo med njimi, toda drozgov, ščinkavcev, raznovrstnih sinic, detlov, žoln, taščic, kukavic, lešnikaric in nad vse veselih kraljičkov pa toliko, da se je čivkanje in žvrgolenje, kukanje in žvižganje kar mešalo in sem, ker tega še nikdar nisem slišal, starega spremljevalca povprašal, kaj da to pomeni. Mož je bil sploh proti mladini osoren in tisti dan še posebno slabe volje, ker sva petelina preplašila, in odrezal se je na kratko: 'E kaj, ptiči so, v gozdu imajo mir, ker ni otrok.' » Ko pa je bil Dolenec leta 1876 v istem gozdu, je ugotovil, da »ptiči minevajo. Kolikor jaz pomnim, jih je komaj petina nekdanjih, in to so mi priznali tudi drugi možje.« Vendar potem nadaljuje: »Ko je jasna noč in polna luna, se ti oglašajo kukavice še po noči. Kosa sem v taki noči že večkrat slišal, ko je med enajsto uro in polnočjo žvižgal kakor fant na vasi, in tudi taščici se večkrat na glas sanja. Kraljiček ali palček, ki se je bil udomačil čez zimo v razdrapani bajti, se je prišel prepirat prav na prag in povpraševat, kaj da pomenijo te izpremembe v njegovem domovanju. Najmanjši je ta ptiček, pogumen pa tako, da je meni nekoč, ko sem se pred hudim metežem potisnil v dogarsko bajto, sedel na čevlji in se nad menoj repenčil. Toda spomladi se dolgo ne obotavlja in ne prepira za podrtino; rajši se pridruži drugim vrstnikom, skoči na bližnji hlod in tam tako glasno zaokroži svojo ljubko pesmico, da še gobar prvikrat

izpregovori, rekoč: 'Ej, kje se to jemlje?' Gobar pozna vse ptiče in jim ve tudi lastnosti in se rad o njih razgovarja. Toda pri taki priliki nikoli ne pozabi pohvaliti drozga, ki se ga je tudi prijel ime 'šprahovec' ali 'devetovižnik', češ, da ta ptič najlepše poje in zna vse ptiče in tudi druge živali oponašati.«

O kukavici piše, da se nič ne spozna na vreme: »Ptiči, posebno stržek, taščica, zlasti pa črna žolna, so izvrstni vremenski preroki. Najbolj ne-vešča v tem oziru je kukavica. Še pol ure, predno je začelo mestiti, je letala in kukala po gozdu, kakor bi imela zidan grad in v njem vse polno živeža. 'Veste, gospod,' mi je rekel stari Pirec, ki mi je pravil te reči, 'ko bi tega ptiča ne gnalo še v poletnem času doli v gorke kraje, bi ga ne bilo že več na svetu, kajti pomlad in sneg jih ugonobita na tisoče. Na vreme se prav nič ne spozna in si tudi ne zna nič pomagati. Noč jo vzame, ako je huda.' »

Da je resnica, kar mi je razodeval stari Pirec, tega sem se kasneje sam prepričal. Hodil sem za petelinom po Jarmovcu. Kukavice je bilo tisto leto toliko, kolikor jih nisem slišal ne prej ne slej. Malo sem postal pod drevesom in pet jih je bilo v istem času na njem. Tri so se kar naenkrat prilepile na bukev in se preganjale po njej. Tudi moj spremljevalec Lovro Belar, ki je bil star 52 let, pa ni poznal zime v naših krajih, ker je 45 let zaporedoma hodil čez zimo v šumo na Hrvaško in Ogrsko, mi je pravil, da toliko kukavic on ne pomni. Iz gozda me je pregnal sneg, ki je nenadoma zapadel, pa izginil tudi v par dneh. Ko sem čez osem dni zopet prišel v gozd, sem opazoval in pričakoval, da se zopet oglašijo kukavice. Pa zaman. Le daleč naokrog se je še kaka oglasila. Ko sem šel čez par dni zopet iz gozda in se oglašil pri Pianekovih v Kozaršah, sem zvedel, da je bilo slabo vreme toliko te živali prignalo v vas, da so kar po hišah sedale in cepale. Kukavica je silno požrešna in živi le od mrčesov. Naravno

je torej, da jo sneg in slabo vreme hitro pokončata, ko se živež zarije in poskrije, in tudi pogine, če pritisne mraz, ki ga lahkoživka ni vajena. Nočem si lastiti pravice, da bi prišteval kukavico med škodljivke; naj ji bodo raje vsi grehi odpuščeni, da se nam le še oglašja na spomlad in nam ponavlja, kar smo že tisočkrat slišali, kar nas pa vendar prešinja z največjo radostjo in nam priča, da smo prestali temino in mraz in se selimo v svetlobo in gorkoto. Semur zelenje in kukavica ne služita več v prebujo in radost, temu je življenje le še puščoba, ali ga pa nikdar vesel ni bil.«

Dolenec je lepo opisal polharje po notranjskih gozdovih. Ob tem je omenjal tudi ptice, ki so bile njegove spremljevalke: »Ne za trenutek v celem dnevu ti ni bil dolgčas. Vseh duhomornih vsakdanjosti pozabiš v gozdu. Ko se sonce poslavlja, se odpravljajo k počitku tudi ptiči. Šoje so najbolj glasne, kaka mična taščica zapoje še jeseni. Žolne in pa lešnikarice – te pa te hodijo ogledovat in se nekako tako glasiyo, kakor bi te hotele pobarati, kaj imaš v gozdu opraviti. Ako imaš ogenj in prenočišče blizu kake žolnine, se ti lahko dogodi to, kar se je meni pripetilo, da se velika, črna žolna z glasnim vriščanjem zakadi proti tebi in do trdnega mraka jadikuje nad teboj, da si ji posegel v njeno že od staršev podedovano posest.«

Hinko Dolenec je zapisal tudi nenavaden dogodek, kako je kuna zlatica usmrtila divjega petelina. To mu je okrog leta 1880 povedal izurjen kunar Tavželj z Laz pri Gorenjem Jezeru: »Šel sem za sledom, ki me je peljal v Lom. Sled je držala do ravne, debele šibe in takoj sem ukrenil (uganil), da na takem drevesu ne bo kune. Nazaj doli z drevesa je ni bilo in zato sem ugibal, da je šla naprej po drevju. Grem torej naokrog, pa le ni bilo več sledu do tal in po snegu. Ogledoval sem vsa drevesa, ko bi se tiščala v kaki rogovili. Ni je bilo in začel sem nadalje krožiti, da bi jo zopet presledil. Kar zapazim na

snegu, kakih 30 korakov od bukve, do katere sem dosledil kuno, kanec krvi. Grem v to smer naprej, najdem še več kapljic in zagledam tudi pero divjega petelina. Ko pogledam naprej, uzrem na snegu tudi mrtvega petelina, ki mu je bil vrat pregriznjen. Sedaj mi je bilo vse jasno. Kuna je bila zapazila petelina pri mesečnem svitu, se splazila do njega, in ko ga je zgrabila, je odletel in odnašal kuno s seboj, dokler ga ni prijela za vrat in ga usmrtila. Kri mu je izpila, sicer ga pa ni več poškodovala.«

Pri lovu na labode je opisal ljubezen in sporazumevanje med labodi: »Bil sem na Cerkniškem jezeru nad labodi. Z menoj je bil pokojni Čopec, cerkniški rojak, ki sem se z njim nekoč v Ljubljani razgovarjal o jezeru in labodih, mi je pravil, da je njegov pokojni oče, ki je bil učitelj v Cerknici, izkušal, da strelec labode, ako so v tropu in na ledu, zasači najbolj na ta način, da se pripogne in sproži kroglo po ledu proti tropu. To sva izkušala tudi midva in med labode, ki so jih fantiči nagnali na vrh jezera, ustrelila na ta način, da sva legla. Ves trop se je dvignil po pokih, le en labod je obsedel. Še ne trideset korakov daleč je trop odletel, kar se vrne dvoje labodov z glasnim vikom proti obsedlemu. Primakneta se mu vsak od svoje strani in kar vanj sta silila z glavami in krikom, da naj se vzdigne in otme nevarnosti. Težko se je dvignil in le nekočeno preletel, pa zopet pokobil in dasi sva se hitro približevala, nista ubogi živali zapustili tovarišice in ji le prigovarjali, da se je zopet dvignila, in čeprav težko, pa vendar je med njima letela nazaj proti širini. In tudi v zraku sta ji bili še vedno vsaka na svoji strani in nepretrgano, prav govoričenju podobno zglasovanje je vzdrževalo ranjenko, da si je do sredi jezera pomagala in šele tam se zopet spustila do tal. Hud mraz in skeleča burja sta pognala naju z jezera, ker nam je večči Starec Miha (roj. leta 1833 z Gorenjega Jezera 15) prigovarjal žival

pustiti, da pogine in da pojdejo fantiči ponjo.

V resnici smo se pri Vragovih ogreli in okrepčali in potem sta Starčeva fantiča šla zopet po ledu in proti labodom. Šele čez par ur in do malega ozebla sta se vrnila in pravila, da sta večkrat prihajala prav za par korakov do ranjenke, da pa je tudi tovarišici nista zapustili in sta jo vselej zopet odvedli, predno sta jo mogla prijeti. Hotela sva se s tovarišem vkljub vedno hujši burji in metelju odpraviti za živaljo, toda Miha nama je zabranil, češ, da na večer žival gotovo po strugi priplava gori pod vas in pogine čez noč, on da je to že večkrat izkušal. Mrak se je že delal in vdala sva se Mihovemu prigovarjanju. Na vse zgodaj drugega jutra je šel Miha pod vas in nama dokazal resničnost svoje trditve z labodovimi kreljutmi v rokah; žal, da je lepo žival v noči zasačila vidra in jo razmesarila.«

Pri lovu na race je zanimalo opisal Matijo Martinčiča (Anžetovega) z Otoka, roj. 1824: »Anže je bil miren človek in kaj malo besedi; tudi gibal se je mirno, ali vse to kakor navaden človek; kadar je bilo pa treba, rinil je kot nihče drug. Kakor vsakemu pravemu gozdarju je klada tudi njemu zlomila nogo. Ta noga je služila na Otoku namesto barometra in je po svojem gospodarju tudi meni večkrat bolje naznanjala vreme kakor stoletna pratika. Anže je prepeljeval po jezeru kneze in grofe, poznal je dosti ljudi ljubljanskih gospodov in vedel tudi dosti povedati o gospodih iz Bistre ter njihovih pravicah na jezeru in je poudarjal spretnost teh gospodov kot strelcev. Ni bil nagel v sodbi kakor Miha (Starčev), ki je videl povsod na tisoče rac in rib na cente; toda kadar je Anže rekel: 'Letos bo mladih rac', ali pa: 'Danes je pravi dan', takrat pa le v čoln pa po jezeru z njim!

Kadar je bilo treba več voznikov, je Anže med dogovorom stal navadno bolj zadaj, malo se glasil, ali takrat je že opazoval ljudi in orožje, in

kadar je bilo besed zadosti, vselej je on določil, kod in kako se bo vozilo. Čoln je bil v njegovih rokah pero. Nihče ni znal tako tiho voziti kakor on. Rekel je sam, da kadar je vreme pravo in strelec za to, njega veseli voziti kakor fant plesati.

Zgodilo se je tudi, da sem Anžetu izročil človeka, ki ga je že čez uro pripeljal nazaj, dasiravno je bilo dosti rac in sapa prava; ali kdor ni znal streljati, temu je Anže tako ali enako povedal: 'Gospod, pojva, vrniva se, midva nisva za to!'

Lov na čolnih se začenja okoli sv. Jakoba, kadar začno mlade race letati. Prvi pogoj za ta lov je sapa. Ako te ni, race zletijo pred šumom, ki ga napravlja čoln po gosti trsici, ali se pa plavaje umičejo. Raca je trda žival in treba jo je do smrti pobiti, kajti, ako pade le količkaj živa na vodo, se pomakne ali pa odplava po trsici in ni je več. Ako jih lovec dobi dve tretjini, kar jih pobije, je sreča vselej ugodna. Meni se je zgodilo, da sem jih od dva in trideset pobitih prinesel samo trinajst domov.«

Dolenec piše, da so polharji včasih ujeli tudi sovo veliko uharico. »Glej no, kaj pa je to, stava je sprožena, polha pa ni! Raženj in stavo deneš k tlom, deščica ni stisnjena do kraja. Ko jo odprožiš, najdeš le polhovo glavico. Sova je polha odščipnila pri vratu. Ne doni ji slava zaradi tega, ampak bi slišala hude psovke, ko bi bila blizu; tatica še ni najhujša beseda, ki se ji privoščijo. Deščico moraš dobro osnažiti, kajti krvava je in krvi se polh umiče. Polharji so mi pravili, da so sovo na tak način tudi že ujeli, ko je krepelj vtaknila v votlino stave, odključevala vrat ter je polhov život padel na tla, glavica v krinjico, zmet pa je deščico obenem potisnila še više. In konec te pripovedi je bil navadno ta, da je ob polhih drugi dan prav debela sova dala dobro juho in mehko, okusno meso kakor vse kokoši.«

*Zbral:
Janez Kebe*

Vojvodinske izkušnje s poljskim zajcem in fazanom

O mali divjadi z drugačnega zornega kota

V osmi številki srbskega nacionalnega lovskega časopisa *Lorist*, ki izhaja v Novem Sadu, je skupina strokovnjakov (**Zoran Popović, Nenad Džordžević, Miloš Beuković, Dejan Beuković in Milutin Džordžević**) objavila zanimiv članek o številčnem stanju male divjadi v Vojvodini. V uvodu avtorji opozarjajo, da je v Srbiji za veliko divjad značilno večanje številčnosti divjih prašičev, in to predvsem v loviščih osrednje Srbije, nekoliko manj pa na območju Vojvodine. V vseh delih Srbije se je povečala tudi številčnost srnjadi, medtem ko se številčnost male poljske divjadi še vedno zmanjšuje. Izjema sta le poljski zajec in fazan v Vojvodini. Vzroki za zmanjševanje številčnosti male divjadi v srbskih loviščih so podobni kot pri nas, izpostavljajo pa zlasti ukrepe za povečevanje kmetijske pridelave, manjšo prehransko pestrost in nasploh slabše prehranske možnosti za zajce in fazane v posameznih letnih časih. Hkrati dodajajo, da je še vedno visok odstotek odstrela teh vrst divjadi glede na splošno številčnost.

Potem ko avtorji nanizajo nekaj splošnih ugotovitev o prehranskih značilnostih omenjenih vrst divjadi in opozorijo še na izgube zaradi sodobne kmetijske mehanizacije in uporabe kemičnih zaščitnih sredstev v kmetijstvu, podrobneje analizirajo posameznosti prehranskih možnosti za poljskega zajca in fazana. V Srbiji (in še posebno v Vojvodini) je fazan za številne lovce izjemno zanimiva lovna vrsta. Njegovo meso je zelo uporabno za prehrano, hkrati pa lovni turizem prinaša tudi lepe prihodke upravljavcem lovišč. V Srbiji je naravno razmnoževanje fazanov premajhno, da bi zadovoljilo vse potrebe več

Foto: T. Trebar

deset tisoč lovcev. Enako velja za poljskega zajca. Indeksi o odstrelu male divjadi teh vrst so bistveno višji od indeksov številčnosti, kar še bolj kot za poljskega zajca velja predvsem za fazana. Če nekoliko poenostavimo: zanimanje za lov je veliko večje od naravnih možnosti in številčnosti fazanjih populacij. Fazani se prehranjujejo z rastlinsko in živalsko hrano. Poleti na veliko uživajo nežno listje in popje rastlin, pozno poleti in jeseni pa pri njih po priljubljenosti prevladuje izbor semen divjih in kulturnih rastlin (različna žita, travniške rastline). Fazani radi jedo tudi različno jagodičevje in druge gozdne sadeže ter najrazličnejše žuželke in druge drobne živali (v skupni prehrani to zavzema od 10 do 30 %). Pri fazanjih kebčkah je delež tovrstne prehrane bistveno večji, saj lahko znaša tudi do 80 %. Večina pobranih žuželk je škodljivih za kmetijstvo in posamezne kmetijske pridelke, zato je pomen navzočnosti fazanov v naravnem okolju kmetijske krajine toliko pomembnejši (pri tem ne smemo pozabiti še na vlogo poljske jerebice,

ki je bila njega dni ena največjih naravnih zaveznic kmetovalcev in vrtničkarjev). Tudi srbski avtorji ugotavljajo, da številčnost naravnih fazanov ni odvisna od njihovega izpuščanja iz umetne vzreje oziroma, da se njihova številčnost zaradi tega ukrepa ne poveča. Pač pa izpostavljajo, da je izobilje raznolike prehrane za fazane pripomoglo do zgodnejšega gnezdenja in celo do povečanja števila gnezd. In še nekaj je pri tem zanimivo: v primerih, ko so bila prva gnezda uničena, so kure (fazanke) hitreje gnezdile vnovič. Za malo divjad, v našem primeru za fazane, je

kritičen čas za prehrano obdobje poletne žetve, ko strnišča na hitro preorjejo in postanejo pusta, prazna. Marsikje jih še počgejo, kar je dodatno osiromašenje naravnih prehranskih možnosti. Ti procesi so še posebno kritični za tista lovišča, v katerih v tem času na veliko izpuščajo fazanje kebčke iz umetne vzreje. K izgubam je treba prišteti še delež, ki ga terjajo naravni plenilci, ki ni ravno majhen. Zato je tembolj pomembno, da imajo kebčki na voljo dovolj kakovostne in raznolike hrane. V Vojvodini pri tem uporabljajo tudi izkušnje iz Velike Britanije, po katerih je treba mladim fazančkom po izpustu čim prej omogočiti zrnato hrano. Kljub mnogim pomislekom naj bi bilo dodatno povečevanje fazanjih populacij z izpuščanjem iz umetne vzreje edini način zagotavljanja ustreznih številčnosti te vrste male divjadi zaradi vse večjega interesa in potreb lovcev. Tovrstnih potreb bo vse več tudi zaradi potreb po denarju, ki ga lovska združenja lahko dobijo le od lovnega turizma.

Za razliko od fazanov je prehrana poljskih zajcev drugačna, trdijo avtorji v omenjenem članku. Zadnja leta se je tudi v Srbiji zelo zmanjšala številčnost poljskega zajca. K temu naj bi pripomogle spremembe v naravnem okolju, slabše bivalne razmere zanje, manjša

Tudi v srbskih loviščih je fazan zelo priljubljena lovna vrsta male divjadi.

Foto: M. Toš

K izgubam poljskih zajcev in fazanov pripomore tudi povečana številčnost plenilcev.

raznolikost naravne prehrane, povečana uporaba herbicidov in tudi vpliv nalezljivih bolezni. Na splošno naj bi k naglemu zmanjševanju številčnosti te, še vedno priljubljene vrste male (poljske) divjadi, prispevalo predvsem pospeševanje kmetijstva. Torej nič novega! Kritični čas pri prehrani polj-

skega zajca sta zima oziroma druga polovica leta. Pozimi imajo zajci na voljo ozimno pšenico, s katero zagotavljajo večji del prehranskih potreb. Če zapade globoka oz. debela snežna odeja, je zanje dostop do te hrane mnogo težji in so razmere za prehrano slabše. Tudi zelo nizke zimske tem-

perature škodujejo zajcu, saj zaradi zamrznjenega snega ne more priti do hrane. Težave zanj nastanejo tudi po žetvi pšenice, ko postanejo polja gola in zajci izgubijo prostor za kritje. Zaradi zgodnjih košenj so vse manj zanimivi in zanje prehransko ugodni tudi travniki, predvsem pa veliko težav v zadnjih letih zanje pomeni suša. »Žetveni stres« terja velike izgube poljskega zajca, predvsem za tiste populacije, ki so na velikih poljedelskih območjih, posejanih oz. posajenih z monokulturami. Dodatne težave povzroča zažiganje strnišč, najprej žitnih in jeseni tudi koruznih. Ker se paritev oz. razmnoževanje pri poljskem zajcu zavleče tudi v pozen poletni čas, »žetveni stres« pušča negativne posledice na potomstvu in tako vpliva na letni prirastek. Na koncu zanimivega sestavka avtorji opozorijo še na izpuščanje

zajcev iz umetne – farmske vzreje, kjer je metodologija tega ukrepa veliko zahtevnejša od umetne vzreje fazanov in od izpuščanja v lovišča. Farmska vzreja poljskih zajcev je namreč izjemno zahtevna, draga in po svoje zapletena. Od ene zajklje lahko dobimo malo mladičev, komaj 2 do 2,5, z razliko od fazanov, kjer umetno »pridelamo« od 18 do 27 kebčkov na fazanko. Mladi izpuščeni zajčki težko preživijo v surovem naravnem okolju, še posebno, če lovišče, kamor smo jih izpustili, ni primerno zanje. Kljub temu pa, trdijo avtorji, si ta ukrep zasluži pozornost in nadaljnje poglobljene raziskave.

Seveda to ne velja le za Vojvodino in Srbijo. Tudi v Sloveniji bi veljalo mali divjadi nameniti veliko več strokovne pozornosti, kot je je deležna v zadnjem obdobju.

Priredil: dr. Marjan Toš

Sestanek Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo

V Bunču na Moravskem, v Češki republiki, je bilo 25. in 26. oktobra 2012 zasedanje Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi (CIC) – njegovega Forum za srednjo in vzhodno Evropo, ki se ga je udeležilo osem (8) nacionalnih delegacij. Zasedanja sta se udeležila tudi predstavnik Združenja evropskih lovskih zvez (FACE), saj sta lani obe organizaciji začeli dobro in redno sodelovati v korist lovstva in divjadi.

Tema letošnjega srečanja je bila *Kmetijska politika 2014–2020 in njeni vplivi na upravljanje z malo divjadjo*. Uvodni referat je imel predstavnik Slovaške doc. Inž. **Jaroslav Slamečka**, ki se s to problematiko ukvarja v okviru svojega raziskovalnega dela na fakulteti. V njem je podrobno predstavil gibanje populacij male divjadi in njihovih plenilcev v državi v zadnjih petdesetih letih. Poudaril je izreden

pomen kmetijske dejavnosti, ki prek vpliva na okolje odločujoče posega v populacije vseh vrst prostoživečih živali. Izguba biotske pestrosti v kmetijski krajini je naravnost zaskrbljujoča in vse razmišljujoče sili k takojšnjemu ukrepanju. Predstavnica FACE **Yasmin Hammerschmid** je predstavila pregled dogajanj pri pripravi nove kmetijske politike EU

do leta 2020. Tudi glede te se pripravljavci očitno zavedajo, kako kmetijstvo pomembno vpliva na biotsko pestrost, vendar kljub nekaterim razmišljanjem o izboljšanju razmer za prostoživeče živali v kmetijski krajini ni pričakovati pomembnejšega napredka. Nato so sledile predstavitev stanja v posameznih državah, ki se žal niso bistveno razlikovale od

slovaške predstavitve. V nekaterih državah ima kmetijska politika vpeljane mehanizme vzpodbud za kmetijske pridelovalce, ki pri obdelavi zemlje ohranjajo določene razmere za življenje prostoživečih živali, vendar je vse bolj čutiti zahteve po čim višjih hektarskih pridelkih.

Zato je Forum soglasno sprejel **resolucijo**, ki je v štirih točkah opozorila na pomen kmetijske krajine za lovce in celotno družbo. Zato je treba zahteve po obnovitvi primernih habitatov in ohranjanje biotske pestrosti vključiti v ustrezno zakonodajo. Prek nje je treba zagotoviti tudi ustrezno subvencioniranje vseh kmetijskih organizacij in posameznikov, ki se odločajo za ekološki način upravljanja s kmetijsko krajino. Na koncu so podprli tudi financiranje raziskav ekoloških ukrepov v kmetijski krajini.

Srečko Žerjav

Predsednik CIC Bernard Lozé med uvodnim govorom in predsedstvo (z leve): Toni Vrščaj, predsednik Forum, Jaroslav Kostečka, generalni sekretar Češko-Moravske lovske zveze, in Imrich Šuba, podpredsednik CIC in generalni sekretar Slovaške lovske zveze

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Projekt doselitve risov na območju Harza poteka že vse od leta 2000 in kaže odlične rezultate. V tem obdobju so stalno doseljevali nove živali. Podatki iz zimskega sledenja v zimi 2010/11 so pokazali, da je vsaj 6 do 7 risinj v tem času vodilo mladiče. Poleg tega sta vsaj dve vodili mladiče tudi po južnem obrobju pogorja. V letu 2010 je bil ugotovljen prirastek šestnajstih mladih risov, v letu 2011 pa celo devetnajst, kar je največ v vsem tem obdobju. Dva od mladičev sta v vmesnem času poginila: eden se je pri plezanju prek mreže nesrečno neresljivo zataknil in poginil, drugi pa je poginil zaradi črevesne okužbe. Risi se z večjo številčnostjo tudi prostorsko širijo. V okviru doselitve poteka tudi telemetrična spremljava; tako so doslej z oddajniki opremili sedem risov, ki so sicer že živeli v prosti naravi, in jih potem ponovno izpustili na prostost.

(Jagderleben Internet)

Avstrija: Z avstrijske Štajerske poročajo o najdbi trupla risa, za katerega je bilo pri preiskavi ugotovljeno, da je bil ustreljen s puško, kalibra 7 mm. Bila je 8-letna samica z imenom Hera, ki je pozimi ušla iz parka Mautern potem, ko so plazovi poškodovali ograjo. Delavci parka so si ves čas prizadevali, da bi risinjo s pomočjo hranjenja ujeli in ponovno vrnili v park. Sicer pa je treba zapisati, da je storilec svoje dejanje želel prikriti tako, da jo je po ustrelitvi položil na železniške tirje, kjer so jo tudi našli.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: Potem ko je med lanskim pogonom na divje prašiče, o katerem smo že poročali, 67-letni gonjač po nesreči do smrti ustrelil vodnika lovskega psa, je sodišče iz Leipziga omenjenega lovca obsodilo na zaporno kazen osem mesecev. Obramba je sicer poskušala dokazati delno krivdo za nesrečo tudi zaradi ravnanja vodnika psa, vendar je sodnica odločila, da lovec ne bi smel sprožiti strela, če so bili v bližini ljudje.

(Wild und Hund Internet)

Nemčija: Nekega nedeljskega oktobrskega dopoldneva je več vznemirjenih prebivalcev kraja Steinenbronn poklicalo

Foto: M. Kropetz - Diana

Tudi po prepričanju raziskovalcev je lov edini način za omejevanje številčnosti, širjenja in tudi zmanjševanja škode od divjih prašičev.

policijo, češ da po naselju divja krdele divjih prašičev. Policija je nato ugotovila, da gre za trop petih živali, ki so med drugim polomile nekaj vrtnih ograj, obiskale bencinsko črpalko. Eden od divjih prašičev pa se na terasi neke hiše ni ustavil, temveč je skočil skozi zaprta steklena vrata v dnevno sobo, kjer je podrl fotelj in televizor ter se potem spet vrnil ven. Drugi je med tekom padel v neko delovno jamo na gradbišču, kjer ga je moral lovec, ki so ga poklicali na prizorišče, ustreliti. Preostali divji prašiči so potem našli spet pot nazaj v gozd.

(Jagderleben Internet)

Nemčija: Težave z divjimi prašiči, ki so kot svoj življenjski prostor odkrili tudi mesta in njihova predmestja, ni značilen samo za Berlin, temveč o mestnih divjih prašičih čedalje pogosteje poročajo tudi iz drugih krajev. Zato so se raziskovalci univerze iz Rostocka lotili projekta, ki bi določil načine reševanja težav z divjimi prašiči v teh okoljih. Najprej je treba s pomočjo kamer, telemetrije, označevanja (markiranja) in opazovanj ugotoviti številčnost živali. Podatki označenih živali bodo koristni tudi pri proučevanju populacijske dinamike, bivanja,

selitev/migracij oz. dnevnega gibanja posameznih živali in tropov pa tudi reakcij živali na druge motnje in lov. Na podlagi analize pridobljenih podatkov želijo pripraviti različne strategije preprečevanja težav in tudi strategije lova. Po prepričanju raziskovalcev je lov edini način za omejevanje in tudi zmanjševanje številčnosti. Če bi razvoj populacij prepustili naravi, bi med drugim zagotovo nastal tudi pojav različnih bolezni, kot je klasična prašičja kuga (KPK). Raziskovalci so tudi prepričani, da ljudje v takih naseljih divjih prašičev ne smejo krmiti, temveč je njihov prostor treba omejevati z ograjami.

(Wild und Hund Internet)

Norveška: Tudi v tej državi se večja števila žensk med lovci. Tako je bilo leta 1971/72 med lovci zgolj 0,5 % žensk, zdaj pa se je delež povečal že na 5,9 %.

(Pirsch, 18/2012)

Avstrija: 19. avgusta so med lovom na race zaščitniki živali pasivno motili lov. Omenjene osebe so se neposredno približale lovcem, ki so poklicali policijo. Nekateri zaščitniki živali se niso hoteli identificirati, zato so jih policisti odvedli na policijsko po-

stajo. Vsi udeleženci protesta naj bi prejeli nakaznice za plačilo denarne globe (kazni), saj naj bi pri dejanju kršili določila deželnega lovskega zakona. Kolikšna naj bi bila višina kazni, ni znano.

(Pirsch, 18/2012)

Rusija: Tako imenovana afriška prašičja kuga se čedalje bolj širi v smeri EU. Bolezen je sicer pogojno kužna in prizadene, podobno kot klasična prašičja kuga, divje in domače prašiče. Prvenstveno naj bi se bolezen pojavljala zgolj v Afriki, in sicer v predelih južno od Sahare. Vendar pa so domači in divji prašiči že okuženi z virusom afriške prašičje kuge tudi na italijanskem otoku Sardinija. Po letu 2007 se je ta bolezen hitro širila v Rusiji, predvsem na območju Kavkaza, od koder se je že razširila na območje Irana, Gruzije, Armenije, Azerbejdžana in od julija 2012 tudi na območje Ukrajine. Obstaja torej zelo velika verjetnost nadaljnjega širjenja t. i. »ruskega tipa« te virusne bolezni proti državam EU. Bolezenski simptomi so sicer zelo podobni tistim pri klasični prašičji kugi (KPK).

(Jäger, 10/2012)

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

DUŠAN ŠKODIČ

Trije moške

O genj je veselo plapolal in odrival temo okoli sedečih mož. Obraze so imeli oranžne od sija plamenov in oči so se jim včasih zaiskrile kot cigareta, ki jo je kadil najmlajši. Ta se je očitno dolgočasil. S kratko rogovilo je drezal v ogenj in popravljaj polena. Pasti so bile nastavljene in moške so si skušali čas krajšati s pogovorom ...

»Vidim, da te polharia dolgočasi, pa komaj začeli smo,« se je oglasil stari brkač, ki jih je štel že osemdeset, a bil je najživahnejši v družbi. Poskočil je prav vsakič, ko se je zaslísal tlesk sprožene pasti. Polhovko si je potisnil naprej, da mu je zlezla skoraj na oči, in se ozrl na svoja mlajša tovariša. Najmlajši, visok poba pretrgane postave, jih je štel komaj nekaj čez dvajset, drugi pa je bil okroglogličen možakar srednjih let, ki je, kadar je imel proste roke, z velikim veseljem pestoval svoj zaobljeni trebušček. Brkač se jima je čisto po očetovsko nasmehnil: »Čakajta no, vama bom povedal eno zgodbo, če ne, mi še zaspita!« Mlajša tovariša sta mu v pričakovanju takoj prislunila, saj je Brkač v bratovščini veljal za dobrega pripovedovalca.

»Dolgo je že tega ...« je začel svojo pripoved. »Triinpetdesetega leta je bilo, še preden sta vidva sploh pomolila nos na ta svet. Imeli smo tržaško krizo, odločalo se je, komu bo pripadlo najpomembnejše Jadransko pristanišče. Zavezniki so takrat na naše veliko razočaranje razglasili, da bo cona A s Trstom pripadla Italiji. Naši so seveda takoj izvedli mobilizacijo in na meji je bilo nekaj glasnega, a bolj navideznega repenčenja z orožjem. Mene so oktobra, na višku krize, vpoklicali v Ajdovščino. Trst so nam tedaj politiki napravili, ampak to že vsi vemo, a ne? V Ajdovščini sem spoznal nekega zanimivega rezervista s Predmeje. V njegovem kraju so imeli nekoč zaradi zverjadi, ki je stalno silila iz Trnovskega gozda, pri vsaki hiši vsaj po enega lovca. Tisti človek je tudi pravil o nekem polharju, ki so ga prav polhi stali glave.«

»Ah, bejži no! To je pa samo za babe in otroke strašit,« ga je glasno prekinil srednji in si steklenico z žganjem na-

stavil na jezik. Prvotno so ga imeli s seboj, žganje seveda, za polivanje pasti, da bi polhom lepše dišale po sadju – pa se je možakar očitno že kot prvi ujel nanj.

Stari je živčno odkimal. »Kako moreš govoriti, da lažem, če pa še sploh nisem nič povedal!? Saj ne bom rekel, da so ga polhi obrali kakor mravlje glisto,« je bil upravičeno ogorčen. Z dlanjo si je hlastno obrisal brke, ki jih je v jezi oslinil, in nadaljeval: »To s polhi se je zgodilo še pred prvo vojno. Tisti človek jih je šel lovit – sam. Odšel je pa zdoma šele zvečer, ko se je že delala tema – in to je bilo zanj usodno. Zgrešil je stezo in zdrsnil v eno od brezen, ki jih na trnovski planoti kar mrgoli. Stene so bile gladke in mokre, odneslo ga je približno petnajst metrov globoko, kjer pa je praktično nepoškodovan obležal na vejevju in debeli plasti odpadlega listja. Ven pa nesrečnež sam ni mogel zlesti. Kamorkoli se je hotel prijeti, povsod je bila skala gladka in zlizana kot kapnik. In tako se je začelo njegovo trpljenje v podzemni ječi. Že se je sicer rešil tako, da je lizal stene, ki so bile ves čas vlažne in med dežjem je polzela po njih v brezno tudi voda. Ponoči je spal zarit v listje in vdan v svojo usodo. Polagoma je hiral.«

Minilo je štirinajst dni in bil je že spriznjen s svojim žalostnim koncem, ko je pred seboj na tleh nenadoma zagledal polha. Ta je bil presenečen, ker je v breznu naletel na človeka, in je zato pred njim kar otrpnul. Polhar pa, hōp, ga je zgrabil in ujel. Že mu je hotel zaviti vrat in surovega pojesti, ko mu je padla na pamet zamisel. Od enega polha se ne bi kaj prida najedel. Namesto tega je s srajce odtrgal tenek trak blaga, ga zavezal okoli polha in izpustil. Čez dva dni je neokretno živalico ujel eden od sosedov – in takoj vedel, kaj to pomeni. Šli so ga iskat – in ga našli v breznu, od koder so ga potegnili z vrvmi.«

»No, ta je imel pa res srečo,« je dejal srednji in naredil nov požirek žganja.

Stari je odkimal. »Res je bil živ, a rešili so ga prepozno. Skrčeni želodec mu je zavrnil hrano in po nekaj dneh je umrl. Vidita torej, da je mogoče, da

so lahko celo polhi človeku usodni,« je zaključil pripoved.

Iz teme je ponovno tlesknilo in moške so se spogledali. Kazalo je, da bo poljšja bera obilna. Najmlajši je še kar drezal v plamene in v resnici mu ni bilo mar, če se bo sploh kaj ujelo. Prišel je zgolj iz radovednosti, ker še nikoli ni bil na polhariaji. Nemara je pričakoval večjo in bolj veselo družbo, pa so bili nazadnje le sami trije.

Srednji je počasi odložil steklenico in pljunil v plamene, ki so mu očitno že lepo rožnato plapolali. »Polhi, pa kaj še! Rečem vama, da zna biti domača krava človeku še bolj nevarna. Dobro, da danes teh rogatih zadev skoraj pri nobeni hiši več nimajo, otroci pa poznajo le tiste, narisane na čokoladah.«

»No, pa da slišimo,« je zabrundal najmlajši.

Srednji je zajel sapo in začel s pripovedjo, ki mu je šla zaradi popite kačje slin počasi, a presenetljivo gladko z jezika. »Ti si pravil,« je pogledal starega, »da ste se za Trst skorajda zlasali z Italijani. Pred tem pa je bilo na Primorskem popolnoma drugače. Po tem, ko je stara Avstrija razpadla, je potekala meja med Italijo in novo kraljevino Jugoslavijo že kar tamle,« roko je stegnil nekam v temo, »takoj za Logatcem. Moja stara mama po očetovi strani je bila doma iz Posočja. Enkrat mi je povedala resnično zgodbo o kmetu iz dolinice Lepene. Ta je nekega dne skupaj z nečakom odgnal kravo v Bovec, kjer jo je prodal gostilničarju. Prva leta po vojni so bili ljudje veliki reveži in šnopček so imeli doma res samo za arcnije.« Mimogrede je spet zgrabil steklenico in na hitro srknil, kakor bi se ob teh besedah še sam zbal pomanjkanja. »Lahko si mislita. Možak je imel po prodaji krave kar naenkrat polne žepe cvenka in nazaj grede sta se s fantom ustavljala v vsaki gostilni, mimo katere je šla cesta. Poba je vedno bolj nestrpno priganjal, a kaj, ko ga stric ni hotel poslušati. Končno se je naveličal in jo iz zadnje gostilne ubral naravnost domov, v posteljo. Strica pa

ni bilo za njim, ne ponoči ne naslednjega dne. Domači in sosedje so se organizirali in ga šli iskat. Našli so ga nedaleč od poti. Nekdo ga je potolkel s kolom, mu pobral denar in ga zavlekel v grmovje. Italijanske oblasti, ki so preiskovale umor, so kot glavnega osumljenca obdolžile fanta in ga zaprle. Kdo ve, kako bi se končalo, če ne bi vmes posegel gostilničar.«

»Ja, kaj neki pa je imel za govoriti gostilničar, saj ni advokat,« je zanagergal mlajši. Staremu pa to ni bilo pogodu in ga je takoj okrcal: »Bodi no tiho, če ne veš, kako se je zgodilo dalje. Tu na Primorskem so se v času enega človeškega življenja zamenjale kar štiri države in tolkli dve svetovni vojni. Danes si vi, ta mladi, sploh ne predstavljate, kako težko so ljudje nekoč živeli!« Mlajši je samo odmahnil z roko, srednji, ki je njun prepirček izkoristil spet za nov šlúk iz steklenice, pa je nadaljeval. »V glavnem,« se je popraskal za ušesom, ker se mu je za trenutek prekinila nit, pa se nato spet spomnil in nadaljeval, »kot sem že rekel, so fanta zaprli in vprašanje, če bi še videl domačo vas, da ga ni rešil domiselni gostilničar. Ko je od kmeta kupil kravo, mu jo je namreč plačal z bankovci, ki jih je skrivaj označil. V bližini je bila pa velika apnica, kjer so italijanski delavci žgali apno. Ni minilo niti dva dni, ko so se mali 'Kalabreži' že prišli v gostilno nacejat z vinom, ki so ga gostilničarju plačevali z označenimi lirami. Ta je hitro poslal nekoga v Bovec, da jih je naznanil. Vse so prijeli in zaprli. Fant je bil rešen, za strica pa je bila, kot sem rekel na začetku, usodna domača krava.«

Možje so potihnili in zrli v ogenj, ki je že počasi ugašal, saj ni vmes nihče naložil. Naenkrat se je stari nekaj spomnil, poskočil in odhlačal do nahrbtnika, ki je bil obešen na bližnji veji. Smejoč se, se je prizibal nazaj s polmetrskim koncem navadne klobase v roki in si spotoma gladil brke. »Skoraj bi pozabil in jo odnesel nazaj domov.« Na klobaso ga je spomnila lepa žerjavica, kamor je medtem mlajši že položil nekaj suhih polen. Na kurišču je že plapolal nov, svetel plamen.

»Da mi takoj ta polena dol zvrneš,« je izbruhnil stari, ko je zagledal pokvarjen »štedilnik«. Kot da bi druga dva morala vedeti, h kakšne vrste gospodinjstvu se je pravkar namenil. Mlajši je črno pogledal in s palico zbrokbal goveča polena iz žerjavice. »Kako pa naj jaz vem, kakšne plane imate? Skoraj je že ugasnilo, pa sem določil,« se je branil. Stari se ni pustil živcirati; potegnil je nož izza pasu in v bližnjem leskovem grmu urno odrezal tri šibe. Nato je klobaso razrezal na tri dele, da si bo vsak

popekel svoj kos. Kmalu so, vsak svojega, potisnili nad žerjavico.

Skozi nočno tišino, ki sta jo zmotila le občasen zvok sprožene pasti in občasno sikanje maščobe, ki je kapljala iz klobas, se je zaslislalo oddaljeno hukanje. »Sova,« je hitro ugotovil najmlajši.

Srednji, ki je ravno cuknil nov požirek, je pokimal in ga dopolnil. »Ja, lesna sova je. Tistega huh-hu pa res ne moreš faliti ...«

Stari se sploh ni strinjal. »Lepo te prosim, kakšna lesna sova vendar? Tole je bila, draga tovariša, naša velika uharica. Saj je bilo čisto razločno slišati u-hu-huu. Še gluhi bi jo ločili od lesne sove!«

Srednji je živčno mežikal in odkimal. »Ne pa ni, ne, ni ... To je bila zago-tovo lesna sova, drugega biti ne more. Velika uharica je mogoče v Trnovskem gozdu, tu pri Logatcu je pa ni!« Kačja slina ga je po vsej verjetnosti spravila v prepričanje, da po znanju spada že med težke veterane zelene bratovščine. Nato je začel odkimavati in tresti s košatimi brki še stari in gotovo bi nastalo še kakšno večje vpitje zaradi sorte nočne ptice, če se ne bi klobasa na eni od palic nenadoma vnela in zagorela kot bakla. Mlajši, ki je bil njen lastnik, se je prestrašil in čudno mesno plamenico nemudoma zabrisal na kurišče. Mastna klobasa je na žerjavici glasno zaprasketala in ob smradu izdatno razsvetlila okolico.

»Kaj hudiča pa počneš?« je vzrotil stari. »Saj bo še koga opeklo!«

Plamen okoli črne gmote na palici, ki je bila še pred minuto navadna klobasa, je ugasnil. Možje so previdno stegnili vratove in ogledovali, kje bi tičal vzrok njenega nenadnega vžiga. Mlajšemu je bilo takoj jasno. »Preveč mastna je bila, zato se je pa vžgala! Pri nas doma tem klobasam rečemo pasja radost. Jaz je itak ne bi jedel. To verjetno sploh ni za ljudi, sama žvarovna je v njej in pa polno kemije, da ne smrdi preveč,« se je zmrdoval.

Stari je tiščal nos nad žerjavico in vihal z brki, dokler se ni tudi njemu posvetilo: »Ti bom že dal žvarovno in kemijo, saj vendar voham plastiko. Madona, pa saj ti si dal svoj kos nad žerjavico kar skupaj s plastičnim ovčjem, a ne, ki se je vžgal!? Zakaj ga pa nisi prej olupil, kaj?«

Mlajši je zmignil z rameni. »Kaj pa vem, pri tabornikih smo vedno pekli le hrenovke. Nikoli se nam ni nobena vžgala.«

Možje okrog ognja so čez čas utihnili. Starejši in srednji sta namreč cmokaje mlatila vsak svoj konec klobase, mlajši pa je iz žerjavice potegnil pregorelo lesko in si z njenim žarečim koncem prižgal cigareto.

Pa stari ni dolgo zdržal; spomnil se je na svojo nizko penzijo. Čeprav je bila res le pasja radost – hoj, tako poceni pa tudi ni bila, da bi jo kar stran metal, krščenduš! Pa še dober namen je imel, pa mu ga je ta zelenec takole pokvaril ... Začel ga je oštevati. In ker se ta ni sploh nič branil, temveč je le mirno vlek čik in vmes celo dvakrat nesramno zazeהל, je postajal tudi vedno glasnejši. Srednjemu, ki je le obrobno poslušal njegov monolog o pretresljivo uničeni navadni klobasi, se ni dalo vmešavati. Vsake toliko časa je le cuknil iz steklenice, kot teliček potegne kravje vime, nato pa spet mirno jedel svoj kos.

Mlajšemu je nazadnje le presedlo: »Dajte mi no že mir s tisto pasjo radostjo! Kar je bilo, je bilo. Saj vam jo bom plačal, če že hočete; takoj jutri!« O, kako je pa to starega pogrelo! Mulec predrzni, a zdaj mu bo pa še klobaso naprej metal in ga razglašal pred drugimi za reveža! Srednji je pokimal in si s hrbtno stranjo dlani brisal brado, po kateri se mu je cedila maščoba, in žugal. »Res je, poba; ti pa kar lepo tiho bodi! Starešini ni do denarja, poznam ga dobro. Ampak red mora biti! Oddolžiti se nama moraš, če hočeš ali nočeš! Midva sva povedala vsak svojo zgodbo, ti pa tu že cel večer sedi tiho kot rit in še klobaso si si po neumnosti zažgal. Opravi svoje, pa bo,« je otresal in stegnili roko spet po steklenici. A to pot slabo, jo je le zadel, da se je zvrnila v travo.

Mlajši jo je pobral in postavil na drugo stran, zunaj dosega njegovih rok. Nekaj časa ju je samo gledal in molčal. Srednji je, bolj kot ne, le še prežal, če bo steklenico morda premaknil nazaj, kjer je bila prej, stari pa je visoko dvigal obrvi, migal z brki v pričakovanju in kimal – češ, no, ali bo kaj ali ne bo? Tako so se gledali, nakar je izzvani končno popustil: »Pa naj vama bo!«

A ni še takoj začel, premišljeval je in še eno je čisto počasi nažgal, da se je stari živčno presedal, srednjemu pa so oči začele skupaj lesti in je med tem hrbet naslonil na deblo krivega gabra, ki mu je zadaj prijazen ponudil oporo.

Mlajši je nenadoma pihnil dim v ogenj: »Že pokojni bratranec moje mame je bil doma iz Postojne. Gašper mu je bilo ime in bil je povsem običajen človek. Vendar pa je bilo nekaj, da se ga še danes vsa postojnska okolica spominja. Če verjameta ali ne – ta človek je v enem samem dnevu naredil dve nemogoči stvari. Vstal je iz groba in se iz penzije vrnil nazaj v službo!«

»Pajade ...« se je iztrgalo srednjemu, stari pa ga je miril, češ, naj vendar ne pokvari vsega, ko pa je bil začetek slišati tako obetaven.

»Torej, Gašper je bil doma v majhni

vasi pri Postojni, kjer si je služil kruh. Če sem natančen, to o kruhu ni povsem res, saj je večino plače bolj zapil,« se je zakrohotal in ob tem pogledal srednjega, ki je še vedno oprezal za steklenico in stegoval vrat kakor noj čez ograjo.

»Gašper je bil samotar in se ni nikoli oženil. Pravil je, da je življenje prekratko, da bi ga zapravljal za babe. Zadnja, ki ga je silila k oltarju, je bila mama, ki pa ga nekako po njegovem štiridesetem, ko je umrla, ni več vznemirjala s temi idejami. Leta so mu mirno tekla in skrbel je zase, kolikor se mu je zdelo potrebno.

Po opravih in v službo se je vozil s predvojnimi biciklom; Wanderer je pisalo na železnem okvirju. Težak je bil toliko kot on, a izredno kakovostne izdelave. Takšnih ne delajo več – ne biciklov ne biciklistov. Makadamska cesta do Postojne je bila poleti neizmerno prašna, in če je kdo z avtom pridivjal mimo njega, je prišel Gašper v oštarijo prašen kot krof. Tam v Frankovi oštariji mu je kravji požirek merlota poplaknil prah iz grla, za tistega na sebi se pa itak ni nikoli sekiral. 'Ga že dobim, meni ni še nihče ušel!' je grozil skozi z merlotom obarvane zobe in na videz pljuval cestni prah, čeprav je pijačo že vsaj trideset let naročal z istimi besedami: 'Franko, daj mi dva deci! Sem tako žejen, da bi začvižgal, če bi hotel pljunuti!'

Službo je zvesto opravljal in poznali so ga vsi v okolici. Njegovo delo je bilo, kot bi se reklo, terensko, a ne povsem običajno. Gašper je bil namreč – grobar.

»Ahaaaa ...« sta hkrati, kot da bi jima kdo skupaj zlepil glavi, pokimala poslušalca.

»Ob koncu zime je prišel tudi dan, ko se mu je nasmehnila penzija. Običajen dan, a v njegovih ušesih so trobile fanfare. Kaj je lepšega od brezskrbne prihodnosti? Saj, je razmišljal, če bo poletje zelo vroče in suša v grlu, se bo lahko še vedno ponudil za kakšen priložnostni izkop. Dobrega delavca se nihče ne brani, prav zares, in njegove jame so bile vedno res natančno izkopane. Kogar so pa dali notri – ga ni bilo več na spregled; podobno kot njega po plači iz oštarije!«

Mlajši se je ozrl na poslušalca, ki sta popolnoma »padla« v zgodbo. Počasi je stegnil roko in prestavil steklenico na staro mesto. Srednjemu so se zasvetile oči kot lisici pod hlevsko lučjo ...

»Minilo je že štirinajst dni, odkar je Gašper užival prvo penzijo. V gostilni jo je puščal prav tako pridno kot prej plačo, toda penzija je bila precej tanjša in proti prvemu je kopnela hitreje od majskega snega na Nanosu. Čakal in komaj dočakal je prvega, a tokrat je

namesto penzije prejel le modro kuverto. Zglasi da se naj na občini, je pisalo.

Naslednjega dne je z biciklom res pribrcal do tiste zgradbe, stekel v nadstropje in zadihana obstal pred vrati tajništva. Tajnica za njimi je bila neka debelorita sitnoba in že samo to, da je moral stati pred njo, mu je cefralo živce v konfete. Kako je ta buhtelj dobil tu službo, mu ni bilo nikoli jasno. Še on, ki je bil vse življenje sam, si ne bi obrisal blatnih škornjev ob njen prag. Potrkal je in vstopil. Ženska je sedela pred njim na svojem piedestalu in debeli stegni sta ji silili izpod prekratke kikle. Še pogledala ni, kdo je vstopil. Gašper je v nejevolji obrnil oči nekam pod strop pisarne, v kateri pa je bilo zakajeno kot v oštariji pred kadilskim zakonom.

»Kaj pa mu je rekla, hudič babji? Zakaj so ga pa klicali, če je bil že v penziji?« je mahal z roko srednji in mimogrede ujel steklenico za izmikajoči se vrat.

»Pomislita; babše ga je mirno pogledalo prek dimne nitke in predenj potisnilo kos papirja. 'Na, tukaj imaš! Vse piše. Prosim, da ne kompliciraš ali delaš scene in samo podpišeš. Lahko se pritožiš, a verjemi, da se ne splača!'

Gašper je gledal v papir, pa je bilo vse tako uradno, da ni nič razumel. Fantje pri Franku bodo pa vedeli, si je mislil! Pobasal ga je v žep, preslišal babo, ki je še nekaj vpila za njim, stekel po stopnicah in zajahal wandererja, ki je kar sam povlekel do oštarije. Tam si je najprej orósil grlo. Nato je izvlekel pisanje. Naj gre naokoli ...

Možje so si tisti občinsko poštempljani papir podajali, odkimavali so in prikimavali, a v enem so si bili na koncu edini: Gašper se mora prvega zglasti na delovnem mestu, ker mu zaradi napake v izračunu do polne pokojninske dobe manjkajo še trije meseci! Pika.

'Gašper, nazaj na šiht moraš!' so mu vpili čez mižo, on pa je le debelo gledal. 'Menda jih imajo že vse polno za židom, ker ti niso uspeli najti zamenjave!' se je delal norca nekdo, ki se mu je od smeha kolcalo. On pa, zaripel v glavo, bi najraje skočil na bicikel in oddrvel na občino, kjer so mu zakuhali šlamparijo. Pa ni, seveda ne. Prelahko je bilo obsedeti v polni oštariji, kjer je bil danes glavna točka dnevnega reda – on sam. Mar da bi on hodil okoli občinskih in jih prosil kot kakšen Cankarjev hlapec? Eh!«

»Torej, je prav zares moral iz penzije nazaj na šiht?« se je zdrnil stari. »Šel je, ja,« je pokimal pripovedovalec.

»Naneslo pa je, da je imel že takoj prvega tudi pogrebščino. Dan je bil hudičevo nemaren, saj razumeta, kaj to pomeni na Postojnskem. Pihala je taka burja, da je trgala oblake in nosila

plahte po nebu. Jamo je izkopal, a delo mu ni šlo od rok. Zemlja je bila težka, mastna in razmočena od tridnevnega deževja, pa tudi roka ni bila več trdna v zapestju kakor pred mesecem. Merico žganja si je privoščil, zato da bi si ohranil zdravje ...«

Srednji je pohvalno prikimal in srknil požirček.

»Pogrebci, župnik in zijala so popoldne že stali ob jami, vrvi so bile nameščene, grob pa izkopan navpično in pravokotno, kakor za v grobarski katalog. Burja je vlekla v sunkih, ima to navado, saj je pač burja. Pogrebci so se razvrstili okoli jame in poprijeli vrvi, ko se je zgodilo. Eh, presneto, na vse veke se bo govorilo, da je Gašperja v grob potegnili polna rit pijače. Sramota pa taka, čeprav mu je v resnici zdrsnilo predvsem zaradi blata. Tulil je kot bik in grdo klel, ko je pomolil umazane roke iz groba. Še celo gospoda, ki je ravno bral evangelij, je tako zmedel, da je po zraku nehote zarisal križ.

Zijala v ozadju so zaman napenjale vratove, da bi videla, kako so ga povlekli iz groba. So ga pa dobro slišala, ker je donelo iz jame. Kakorkoli že, danes ima vsak od prisotnih svojo različico pripovedi. Poanta zgodbe pa je vendarle ta, da je Gašper v enem samem dnevu vstal iz groba in se iz penzije vrnil nazaj v službo.

»Ja, tole si pa res dobro povedal. Kako praviš, da se je pisal ta Gašper? Saj bi vendar moral tudi jaz slišati zanj,« je čisto resno zanimalo starega.

Mlajši ga je čukasto pogledal, a se vendar ni mogel prav dolgo zadrževati. »Eh, stric, vi ste mi pa res neki lovec!« je odmahnil z roko. »Vesta kaj, oba: meni je za danes že dovolj tele polharije. Bom šel zdajle kar lepo proti domu in spotoma pogledal, če je moja punca še pokonci. Tale zgodba pa, ki sem vama jo pravkar pravil, je pobrana z interneta, da veste. Z interneta!«

Vstal je, pogledal srednjega, ki je medtem naslonjen na gaber zaspal kot polh, dvignil roko v pozdrav in odkorkal v temo. Čez čas se je zaslišal zvok avtomobila, ki je poniknil nekam proti Logatcu.

Stari je s palico še malo brskal po ugašajoči žerjavi, nato pa so mu pozornost vzbudili kar trije zaporedni »tleski«. Res, dobro kaže s polhi letos! Pogledal je na uro. Do dneva je manjkalo še nekaj ur. »Hja, bog ve, če bo fantovo dekle še pokonci,« se je vprašal. Nato pa se je nasmehnil: »Presneto! V internatu pravi, da je zvedel za tisto grobarjevo zgodbo. No, ta je pa dobra! Ko sem bil jaz v internatu, smo se morali pa učiti in delati naloge za naslednji dan ...«

PRESEDNIKOVA BESEDA

Lovski čuvaji - pogled v bližnjo prihodnost

Tematika dela, pristojnosti in nalog lovskih čuvajev je vse bolj prisotna v vsakdanjem lovstvu in naših loviščih. Največ je bilo o tem slišati v letu 2009 in potem, vse do lani. Vzrok so bile določbe ZDLov (2004, 2006, 2008), ki so jasno določale potrebno število lovskih čuvajev v loviščih lovskih družin in v LPN. Hkrati je bilo to povezano s podelitvijo koncesije za upravljanje lovišča. Prav tako je bilo zaskrbljujoče dejstvo, da ponekod tudi deset let in več nismo organizirali tečajev in izpitov za lovske čuvaje. Kot so povedale usposobljene članice, je bilo zaskrbljujoče, da je obstoječa garnitura lovskih čuvajev ponekod že precej v letih in je lahko učinkovitost posameznikov že vprašljiva.

Predavatelji in člani državne izpitne komisije za lovske čuvaje so imeli v navedenem obdobju veliko dela. Preglednica 1 predstavlja število udeležencev na predavanjih za lovske čuvaje.

Preglednica 1: Izobraževanja za lovske čuvaje od leta 2009 do 2012

Zap. št.	Usposobljena članica	Leto predavanj	Leto izpitov	Udeležencev
1.	ZLD Gorenjske	2009	2009	60
2.	SK ZLD - Celje	2009	2009	91
3.	Postojnsko-Bistriška ZLD	2009	2009	47
4.	ZLD Gorica	2009	2009	38
5.	Koroška LZ	2010	2010	78
6.	ZLD Prlekije	2010	2010	47
7.	ZLD Zasavje	2010	2010	28
8.	ZLD Bele krajine	2010	2010	28
9.	ZLD Novo mesto	2010	2010	52
10.	ZLD Gornje Posočje	2010	2011	50
11.	LZ Maribor	2011	2011	49
12.	LZ Koper	2011	2011	32
13.	ZLD Prekmurje	2011	2011	18
14.	ZLD Ljubljana	2011	2011	49
15.	ZLD Ptuj-Ormož	2012	2012	34
16.	ZLD Posavje	2012	2012	31
17.	VŠŠ Postojna	2012	2012	12
				744

V navedenem obdobju se je predavanj in pozneje izpitov udeležilo skupno 744 kandidatov. Na prvem roku, ki je bil najuspešnejši, je bilo zabeleženih največ kandidatov, na drugem in tretjem pa najmanj; na slednjem je bilo pri izpitih tudi najmanj uspešnih kandidatov.

Glede na število udeležencev je marsikdo pomislil, da usposabljam lovske čuvaje »na zalogo«. Take misli smo lahko prebrali tudi v našem glasilu. A temu ni bilo tako, res pa je, da so posamezne usposobljene članice omogočile udeležbo tistim kandidatom, ki so jih predlagala vodstva lovskih družin, in tudi tistim, ki so se udeležili

tovrstnega usposabljanja na lastne stroške zaradi želje po dodatnem izobraževanju. Opozoriti je ponovno treba, da veljaven lovski zakon predpisuje potrebno (najmanjše) število lovskih čuvajev glede na površino lovišča, odločitev upravitelja lovišča pa je nato, s kom bo tudi sklenil pogodbo o opravljanju lovskočuvajske službe. Torej: glede tega, komu je po predpisanem postopku dodeljena službena čuvajska izkaznica in znak, ne moremo govoriti o nikakršnih priporočilih LZS, ampak je to izključno zadeva vodstva LD.

V teh letih so nekatere usposobljene članice na priporočilo in ob pomoči LZS organizirale dopolnilno (sprotno) usposabljanje za tiste lovske čuvaje, ki v LD službo opravljajo po pogodbi in so jih prijavile na izobraževanje. Pri tem gre za dopolnilno seznanjanje čuvajev (usposabljanja) po posameznih tematikah, povezanih predvsem z novostmi. Najpogostejše takšne teme so bile: zakonodaja, pooblastila lovskega čuvaja in naloge lovskega čuvaja. Od leta 2010 do danes je bilo skupaj dvanajst takšnih dopolnilnih usposabljanj, in sicer na območjih: **Novo mesto, Koper, Maribor, Kočevje, Gorenjska, Gornje Posočje, Ljubljana, Koroška, Savinjsko-Kozjansko, Prlekija (2 x) in Nova Gorica.**

Aplikacija *Lisjak* izkazuje **3.004 lovske čuvaje.**

Tečaji in izpiti za lovske čuvaje bodo še organizirani, vendar ne tako pogosto, kot smo jih v zadnjih letih zaradi usklajevanja zakonskih določil. Dva tečaja na leto bi morala biti odslej dovolj za zagotavljanje zadostnega števila lovskih čuvajev.

Nedavno se je sestala Komisija za upravljanje lovskočuvajskih izpitov in na sejo povabila tudi imenovane stalne predavatelje na tečajih. Vsi se žal sestanka niso mogli udeležiti, so pa glede na poznavanje problematike izrazili svoja mnenja in predloge pisno. Glavni namen skupnega sestanka je bil, da bi vse doslej pridobljene izkušnje proučili in izboljšave prenesli v nadaljnja izobraževanja. Pri tem mislim na izboljšanje kakovosti tečajev v okviru obstoječe zakonodaje, torej brez takojšnjih predlogov po spremembi katerega koli predpisa s tega področja. Naj navedem nekaj aktivnosti s tem ciljem:

- Predpisana seminarska naloga naj se pripravi skupaj s predavateljem, predavatelj pa seminarsko nalogo tudi oceni. Samo s pozitivno oceno se lahko kandidat udeleži ustnega zagovora pred komisijo.
- Po vsakem predavanju bodo udeleženci tečaja izpolnili anonimno anketo (t. i. evalucijski list) o predavatelju, temi, njegovi pripravi, predstavljanju snovi ipd. Na tej podlagi bodo pristojni izbirali predavatelje.
- Predavatelji naj pripravijo gradivo iz svoje teme predmetov, kar se objavi na članski spletni strani LZS.
- Člani komisije bodo pripravili nova izpitna vprašanja, ki bodo objavljena na članski spletni strani.
- Predviden je tudi test oziroma spletna učilnica (v prihodnosti).
- V pripravi je tudi nov učni načrt.

To je le nekaj dogovorov in aktivnosti, ki so že začele potekati. Temeljno merilo za uspeh na izpitu za lovskega čuvaja je le znanje, ki pa ga je treba sproti dograjevati. Člani izpitne komisije so bili različnega mnenja glede predhodne splošne razgledanosti in poznavanja lovske tematike kandidatov, kar se je izkazalo na izpitih. To pomeni, da bo treba v prihodnje opraviti natančnejši izbor (po določenih merilih) za udeležbo na tečajih za lovske čuvaje, kar bo v pristojnosti LD. Napačno je, kot so povedali nekateri, »da so prišli na izpit zato, ker v družini nihče nima časa, ali pa, ker ima opravljena že vsa usposabljanja in mu je le še ta manjkal ...«. **Zavedati se bo treba, da ima lovski čuvaj pomembne naloge, povezane tudi s pooblastili, ter da je skupaj z lovsko inšpekcijo in drugimi organi pregona zadolžen za uresničevanje ZDLov!** Ne nazadnje je tudi »baza« lovskih čuvajev tisti kadrovski spisek, iz katerega bomo, slej ko prej, črpali posameznike, namenjene tudi za naravovarstvene nadzornike.

Le ob dobrem delu lovskih čuvajev se bo povečala tudi kakovost dela in poročil lovske inšpekcije.

Mag. Srečko Felix Krobe

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovske potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 11. 2012

POGODBE ZA POPUSTE

Podjetje	blago in storitve	% popusta
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in trekking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Miks, turizem, d. o. o., trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovske sobe	10
28 Ebat, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
30 PREPARATORSTVO, Miran Sušec, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorske storitve	15
31 BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
32 RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12 V, DVBt in sprejemniki sat, antenski material, kabli	5
33 GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
34 EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
35 GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
36 DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
37 DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
38 Frizerski salon Tina, Krašovec Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
39 LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
40 BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
41 JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
42 KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Gedetske storitve	15
43 DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS, za plačilo v gotovini	10
44 USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovske oblačil in pripomočkov	10
45 TRGOVINA AVANTURA, Tomaž Inocente, s. p., Notranjska 4, 6230 Postojna	Optika (dvočleni, strelni daljnogledi, optične pike, spektivi) razen znamke Meopta	10
46 VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, d. v. z., Vošnjakova 2, Ljubljana	Celoletno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini Vzajemna Multitrip	10
47 VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical in Olight svetilke z dodatki	10
48 CREATIV, d. o. o., Mikloša Kuzmiča 7, Murska Sobota	Nogavice	10
	obutev Crocs in stekleničke bobble	5
49 KOVINOPLASTIKA, Štefan Pavlinjek, inž., s. p., Teminova ul. 4, Murska Sobota	Posoda za divjad in samokolnice	12
50 POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
51 GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
52 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	GARMIN ASTRO 320-DC 40 IN GARMIN DC-40 - ASTRO 220, 320	10
53 KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
54 VETERINARSKA POSTAJA BRESTANICA, d. o. o., Šolska cesta 15, 8280 Brestanica	Storitve v ambulantni	10
	Pregled in tetoviranje rodovniških legel ob cepljenju, mikročipiranju in registraciji	10
	Hrana za pse	5
55 PAMI, d. o. o., Nova Gorica, Vipavska cesta 50, Nova Gorica	Prodajni program PLANIKA TREKKING	10
56 DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
57 WEBO, d. o. o., Dragomelj 84, Domžale	HAIX lovski in gozdarski čevlji, HOLIK rokavice	10
	LED LENSER svetilke	5
63 ŠOLA VOŽNJE POGORELEC, Josip Pogorelec, s. p., Lendavske gorice 429/a, LENDAVAL	Vozniški izpit kategorij A in B	20
	Varno delo s traktorjem kat. F in trening varne vožnje	15

Devetdeset let lovstva v Prekmurju

Lovska organiziranost v Prekmurju je v začetku letošnje jeseni slavila visok jubilej, ki skoraj sovpadaja s priključitvijo Prekmurja matici Sloveniji po burnem razpadu avstro-ogrske monarhije.

Osrednja prireditev je bila 15. septembra 2012 v okviru četrtnih Dnevor slovenskega lovstva na Srednji poklicni in tehniški šoli v Murski Soboti, ki so se je udeležili poleg številnih članov območnih lovskih družen tudi najvidnejši predstavniki lovstva iz Slovenije in nekaterih sosednjih držav ter povabljeni gostje, med katerimi so bili poslanec državnega zbora **Branko Ficko**, predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krobe**, podpredsednika LZS mag. **Lado Bradač** in **Ivan Malešič**, direktor strokovnih služb **Srečko Žerjav**, odgovorni urednik revije Lovca **Boris Leskovic**, predsednik Zveze lovskih družen Prlekija **Anton Holc**, predsednik Lovske zveze Maribor **Branko Kurnik**, pred-

proslave. V sklopu obeh prireditev je bila odprta tudi slikarska razstava slik in plakatov, ki so predstavljali nekatere pomembnejše dogodke v okviru dela območne zveze, predvsem lovskih taborov za osnovnošolsko mladino.

Uvodni govornik je bil predsednik Zveze lovskih družen Prekmurje dr. **Arpad Köves**, ki je izpostavil aktualne dogodke na področju organiziranega lovstva v času od začetka prejšnjega stoletja naprej na Slovenskem pa tudi v Prekmurju. Kronološko je natančno nanizal usodne in pomembnejše dogodke za lovce v Prekmurju.

Razvoj slovenske lovske organizacije na delu slovenskega ozemlja se je začel že leta 1907 z ustanovitvijo Slovenskega lovskega kluba v Ljubljani, ki se je leta 1909 preimenoval v Slovensko lovsko društvo. Podobno se je dogajalo petnajst let pozneje še v kraljevini SHS, ko je bilo Prekmurje priključeno novi državi. 8. novembra 1922 je bilo ustanovljeno *Prekmursko lovsko društvo*, ki je bilo predhodnica zdajšnje Zveze lovskih družen Prekmurje.

Foto: B. Žerdin

Predsednik LZS izroča predsedniku ZLD Prekmurje Arpadu Kövesu spominsko listino – posebno lovsko priznanje.

lovsko društvo, načelnik pa je leta 1928 odstopil iz nepojasnjenih razlogov.

Nastala je kriza oziroma mrtvilo, zato so na izrednem občnem zboru izvolili za predsednika podružnice dr. **Marka Stanjka**, ki pa je sedež podružnice prestavil v srce Prlekije. Po tedanjem zakonu o lovu, iz leta 1935, Kraljevine Jugoslavije, se je SLD preimenovalo v *Zvezo lovskih družen Dravske banovine*, namesto podružnic so bila torej ustanovljena lovstva društva.

Novo *Prekmursko lovsko društvo* je bilo ustanovljeno 26. julija 1936, predsedoval pa mu je stari - novi predsednik Josip Benko. Takrat je društvo štelole 95 članov, dve leti pozneje pa že 238, kar je velik dokaz, kako se je krepila narodna zavest med prekmurskim ljudstvom.

Med vojno so vse aktivnosti društva mirovale, že novembra leta 1945 pa je bil sklican prvi povojni občni zbor, na katerem je vodenje društva prevzel znani prekmurski arhitekt **Franc Novak**, ki mu je predsedoval do marca 1947.

Po novi zakonodaji so bili leta 1947 ustanovljeni Okrajni lovski sveti; v Prekmurju sta delovala dva: *Okraj Murska Sobota* s predsednikom **Karlom Jugom**, 32 lovskimi druženami in 250 člani in *Okraj Dolnja Lendava* z predsednikom Ivanom Kranjcem, 16 lovskimi druženami in 72 člani.

Na temelju zakona o lovu iz leta 1949 so se Okrajni lovski sveti poimenovali v Lovske podzveze, leta 1952 v Okrajne lovske zveze; na našem območju v *Okrajno lovsko zvezo Murska Sobota*. Njen prvi predsednik je postal **Lojze Briški**. Leta 1958 se je Okrajna lovstva zveza preimenovala v *Lovsko zvezo Murska Sobota* in leta 1959 v *Lovsko zvezo Pomurja*, ki je vključevala osemindvajset družen,

od katerih jih je bilo šestindvajset iz Prekmurja.

Leta 1967 je spet nastala reorganizacija: izločile so se lovske družine iz ljutomerskega in radgonskega območja, ki so hkrati ustanovile svojo območno lovsko zvezo. Lovska zveza Pomurja se je preimenovala v *Lovsko zvezo Prekmurje*.

Leta 1976 je bil sprejet Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi

Foto: B. Žerdin

Uvodni govornik je bil predsednik Zveze lovskih družen Prekmurje dr. Arpad Köves, ki je izpostavil pomembnejše zgodovinske dogodke od prejšnjega stoletja do danjosti.

sednik Zveze lovskih družen Ptuj - Ormož mag. **Emilijan Trafela**, predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje **Avgust Reberšak** in predsednik Koroške lovske zveze **Dušan Leskovec**. Med gosti velja še posebej omeniti predstavnike obmejnih lovskih zvez iz Železne županije in Županije Zala z Madžarske, s katerima ima ZLD Prekmurje tesne prijateljske stike. Praznovanje 90-letnice ZLD Prekmurje je bilo povezano tudi s praznovanjem **40-letnice Kulturno-umetniškega društva Prekmurski rogisti**, ki so skupaj z gostujočimi rogisti in pevci Pevskega društva prekmurskih lovcev popestrili kulturni program

V Prekmurju so burno potekali ustanovni začetki lovstva. Izmed dveh organizacijskih oblik – *Prekmursko lovsko društvo* ali *podružnica Slovenskega lovskega društva* – je obveljala prva. Na čelu te je bil na občnem zboru 8. novembra 1922, izvoljen **Jožef Vezer**, za podpredsednika pa veleposestnik in tovarnar **Josip Benko**. Zaradi nesoglasij je bila ta oblika društva po dveh letih delovanja razpuščena in že 5. oktobra 1924 je bila ustanovljena podružnica SLD z Josipom Benkom na čelu. Trenja so se nadaljevala in po dveh letih je bila tudi ta oblika razpuščena, člani so se kot podružnica vključili v Slovensko

Foto: B. Žerdin

Slavnostni govornik na proslavi ob 90-letnici lovstva v Prekmurju je bil mag. Srečko Felix Krobe, predsednik LZS.

ter o upravljanju lovišč. Tistega leta je Lovska Zveza Pomurja sprejela nova Pravila ter se preoblikovala v *Zvezo lovskih družen Prekmurje*, pod katerim nazivom obstoja še zdaj.

Govornik je spregovoril tudi o težko pričakovanem zakonu o divjadi in lovstvu iz leta 2004, ko so nastale nekatere večje spremembe, saj zakonodajalec ni predvidel več povezovanja lovskih družen tudi v območne lovske zveze. Kljub temu je večina lovskih družen v Sloveniji izkazala potrebo tudi po nadaljnjem lokalnem združevanju, predvsem zaradi zastopanja in usklajevanja posebnih interesov in stališč lovstva. Podobno se je

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

REVIJA ZA LOVSTVO, LOVSKO KINOLOGIJO IN VARSTVO NARAVE

XCV. LETNIK

UREDNIK

BORIS LESKOVIC

LJUBLJANA, 2012

Kazalo XCV. letnika – 2012

Uvodnik:

Bradač Lado: Kaj imajo skupnega čistilne akcije, medved in lovci?	240
Kos Ivan: Kaj pa naj z znanostjo v lovstvu?	432
Kőveš Arpad: Zavijajmo rokave	120
Podoba lovca znotraj organizacije in v javnosti	300
Krope Srečko Felix: In vendar se vrtil	4
Lukančič Anton: Brezplačno da, a ne zastoj!	180
Malešič Ivan: Določiti bo treba natančnejša merila za financiranje posamezne dejavnosti	360
Pokorny Boštjan: Upravljanje z divjadjo in lov(stvo) v zdajšnjem času	500
Šumak Janez: Lovska kinologija se razvija naprej!	568
Toš Marjan: Naš lov pred 55 leti in danes?	60
Žerjav Srečko: Dinamično krizno leto	624

Iz urednikovega zornega kota:

Toš Marjan: Trajnostna raba, ne licemerstvo!	5
Zrcalna slika našega vsakdanjika	61

Iz dnevnega tiska:

6, 62, 121, 182, 242, 302, 362, 435, 502, 570, 626
--

Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih v letu 2012:

363, 436, 502,

Mnenja in predlogi:

Avbar Bojan: Lovec, alkohol in orožje	186
Breitenberger Bojan: Lovec, alkohol in orožje (Odziv na članke)	244
Koncilja Franci: Lovec, alkohol in orožje – II.	123
Likar Marjan: Kratkocevnorožje v lovišču	437
Marinčič Anton: Je podaljševanje lovne dobe jelenjadi strokovno utemeljeno?	364
Toš Marjan: So mar lovu res škodi dnevi?	???

Članki in razprave:

Avbar Bojan: Lovec, alkohol in orožje	16
»Zemlja je mati vsega in vseh«	184
Sprejem v članstvo LD – vsi z enakimi pogoji	366
Nekaj misli o poslovanju lovskih družin	516
Solidarnost med lovci na preizkusu	583
Bajc Marko: Kaj so pokazale raziskave genetske raznolikosti divjega petelina v Sloveniji in na Balkanu?	189
Cizel Matjaž: Lisica – neznana znanka	629
Erhatič Širnik Romana: Sloka – od množičnega lova do zavarovane vrste	519
Zakonsko varstvo poljske jerebice skozi čas	586
Hafner Miran, Černe Blaž: Vplivi okoljskih dejavnikov na poškodovanost drogovnjakov	247
o jelenjadi na območju Jelovice z obrobjem	369
Kateri dejavniki vplivajo na gostoto odvzema divjih prašičev v loviščih na Gorenjskem?	376
Hartman Janez: IVA 2012	8
Hodnik Gregor: Na obisku pri RUAG Ammotec	73
Novi lovski krogli GECCO	255
Hitrost kroglice in dolžina cevi	576
Jelenko Ida, Hriberšek Uroš, Pokorny Boštjan: Ujeti v kadru	439
Jonozovič Marko: »Slovenski« medvedje na območju Avtonomne province Trento	318
Kebe Janez: Steinbergov opis lova na race, labode, sovo in drugo divjad na Cerkniškem jezeru in v okolici	637
Dolenčev opis ptic in lov na race in labode	???
Kočar Gregor: Odnos prebivalcev Gorenjske do povečanja prisotnosti rjavega medveda	12
Kotnik Milan: Ugotovitve ob krmljenju fazanov v revirju Privred	64
Krofel Miha: Rezultati prve sezone spremljanja volkov (2010/2011)	12
Krofel Miha, Potočnik Hubert, Vengušt Gorazd, Zele Diana, Černe Rok, Kos Ivan, Jelenčič Maja, Jonozovič Marko, Skrbnišek Tomaž, Kljun Franc: Letos poginilo že pet risov	634
Krže Blaž: Razmnoževanje in energetska bilanca v eni od populacij divjih prašičev 252	310
Divji prašiči in lov nanje – danes in jutri	446
September in obveznosti z nadaljnjim odstrelom srnjadi	635
O plenilstvu divjih prašičev	572
Leskovic Boris: Lovski dnevi v Prekmurju	18
Marolt Jernej: Kaj je Janez Vajkard Valvasor pisal o divjadi in lovstvu v Slavi vojvodine	75
Kranjske – O pticah	138
Nadaljevanje	195
O gozdovih na Srednjem Kranjskem	132
Nadaljevanje in konec	186
Mavri Urška, Jonozovič Marko: Prodaja trofejnih delov in mesa rjavega medveda v Sloveniji	68
Nomestnik Dane: Lovski registri v Sloveniji	504
Pokorny Boštjan: Zaključki in sklepi 3. slovenskega posveta z mednarodno udeležbo	304
o upravljanju z divjadjo: Jelenjad	125
Program in aktivnosti Komisije za upravljanje z divjadjo v obdobju 2012–2016	317
Skumavec Jože: O škodi od jelenjadi na Gorenjskem	245
Stergar Matija: Možnosti izpopolnitve kontrolne metode v Sloveniji za še boljše upravljanje z divjadjo	136
Škrabec Andreja: Leaderjev projekt Medved naš vsakdanji	373
Štrumbelj Ciril: V Sloveniji je ris spet tik pred izumrtjem	510
Tratnik Mirko: Vodilno oko	632
Kopito lovske puške	129
Streljanje na daleč	312
Usmrtitveni strel s kratkocevnim orožjem	314
Vengušt Gorazd, Zele Diana: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2011	129
Vengušt Gorazd, Zele Diana, Maurer Wernig Jedrt: Spremljanje prisotnosti protiteles proti klasični prašičji kugi (KPK) pri divjih prašičih	312
Weber Jane: Kaj imata skupnega mandska in slovenska lovska glasba?	314

Na kratko iz tujega tiska:

19, 76, 139, 196, 259, 323, 380, 447, 521, 588, 642	
Po lovskem svetu:	
AGJSO: Resolucija (Zasedanje 2. In 21. 10. 2011 – Feltre)	200
Drolc Tina: Za skupna izhodišča pri upravljanju z veliki zvermi v Dinaridih	324
Krašna Edo: Posledice podnebne segrevanja na visokogorsko rastlinstvo in živalstvo	20
Krže Blaž: Kdaj in kako naprej?	200

Turčija, tako blizu in tako daleč!	260
Leskovic Boris: Spretna lovca ali vsejada nabiralca	197
Kaj bosta o balkanskih risih poročali telemetrični ovratnici?	422
Novak Peter: Lov v namibijski savani	449
Podbevšek Albina: Medvedje so v Romuniji tudi tržno blago	79
Tavčar Igor: Študijski lovski obisk z Daljnega vzhoda	140
Sokolarstvo: živa nesnovna kultura	381
59. generalna skupščina CIC v Cape Townu	448
Toš Marjan: Izvrstna lovišča, a skromni lovski domovi	523
Vojvodinske izkušnje s poljskim zajcem in fazanom	640
Trajber Judita: Legende o divjem prašiču	71
Vrščaj Tone: Obisk predsednika in generalnega direktorja CIC v Sloveniji	77
Žerjav Srečko: Generalna skupščina FACE in proslava ob njeni 35-letnici	522
Sestanek koordinacijskega Forumu CIC za srednjo in vzhodno Evropo	641

Lovsko pripovedništvo:

Božič Ivan: Zakaj?	201
Černjak Ivanka: Vaška »rabušica«	454
Hrovatič Vlado: Poslednji jelenov ruk	141
Krivec Jani: Njuno življenje	24
Kutoš Štefan: Preže domačega revirja	383
Leban Jože-Drolc: Kako se križajo poti	261
Polanc Tanja: Resnična pravljica o hvaležnem medvedu	81
Šimenc Kati: Začetek, ne pa konec	589
Škodič Dušan: Kresna noč	325
Trije možje	643
Šuštarč Niko: Na gamsa	524

Predsednikova beseda:

Krope Srečko Felix: Pomembno je biti seznanjen sproti in pravočasno!	83
Začetni koraki organov mandata	145
Predsednikova beseda	203
Poudarek pravilnemu sprejemanju v članstvo LD!	264
Naši objekti naj le polepšajo našo krajino!	327
Prometni znaki I-18 – divjad na cesti	387
Lovska organizacija skozi številke	457
O neplačanem delu, za katerega moramo plačevati	526
Lovski čuvaji – pogled v bližjo prihodnost	646

Lovska organizacija:

Ačko Branko: LD Slovenska Bistrica je lani uspešno delovala	269
Lovci LD Slovenska Bistrica in Oplotnica ohranjajo vrednote NOB	469
Avbar Bojan: Visoko čislam lovca, ki preganja temo zmot	271
Avbar Matija: Lovci iz Mirne Peči, takih ljudi druge ni	467
Bakal Oste: First ugnal mentorja Kralja	337
Birsa Boris: Iz zakulisja lovskih izpitov ZLD Gorica	391
Brgant Branko: Če bi bila volja na pravem mestu, bi bila narava kmalu čistejša!	335
Černač Janez: Zdjaj vemo, kdo je čez les	656
Černigoj Franc: Vrhunske trofeje Zahodnovisokokraškega LUO v domu LD Kozje Stena na Otlici	203
Černigoj Urh: Listi bukev iz Trnovskega gozda so v Lavričevi knjižnici šelesteli z listi knjig	272
Čotar Milivoj, Petelin Boris: Lovskočuvajski izpit v Lovski zvezi Koper	270
Drolc Tina: Predsednik LZS ponovno mag. Srečko F. Krope	26
LZS o uspešnem povezovanju s sorodnimi organizacijami in sonaravnem upravljanju z divjadjo	28
Očistimo Slovenijo 2012	83
Konstitutivna seja UO Lovske zveze Slovenije	146
Slovenski lovci v akciji Očistimo svet 2012	263
Priprave na organizacijo 39. Srečanja lovskih pevskih zborov in skupin registrov Slovenije v polnem teku	267
Seminar o finančnem poslovanju lovskih družin	268
Tvigi in Vid iz Bistre	392
Strelsko državno prvenstvo LZS v lovski kombinaciji	464
Ekar France: Dan odprtil vrat na Jezerskem	536
Bomo znali in »hoteli« obvarovati zavarovano alpsko cvetlico lepi čevljev – <i>Cypripedium calceolus</i>	536
Nepričakovana škoda od divjih prašičev	597
Ferjan Janko: Vzrok za predčasne volitve v organe Gorenjskega OZUL-a	656
Frbežar Stane: 65 let LD Osilnica	331
Golub Zdenka: O LD Podlehnik in lovem turizmu	399
Gostinčar Simona: Damski skupni lov v LD Anhovo	92
Gržina Mile: Jubilejno leto Savinjskih registrov	33
Gselmaln Marjan: Družili smo se lovci LD Pobrežje – Miklavž in kmetovalci	393
Družili so se lovci LD Pobrežje – Miklavž	537
Hriberšek Zdenko: Dobro sodelovanje – nova pridobitev LD Velunja – Šoštanj	593
Kace Anton: Tradicionalno srečanje obmejnih lovskih družin	395
Katavič Dino: Novosti s strelišča Žančani	400
Knez Olga: V čistilni akciji poleg lovcev sodelovali tudi člani AS Gabrče	264
LD Dolce - Komen že pol stoletja varuje naravo	598
Koncilja Franci: Prvo državno prvenstvo v lovskem parkurju	599
Kopač Bruno Stanislav: Idrijski župan zna prisluhniti lovcom	265
45 let delovanja ZLD Idrija in dvajset let Idrijskih registrov	653
Košar Tanja: Posavska tekma v streljanju na glinaste globe	595
Koščak Franc: Notranjski in čabranski lovci so obeležili deseto obletnico sporazuma	654
Kőveš Arpad: Delovno srečanje med PU Murska Sobota in ZLD Prekmurje	268
Devetdeset let lovstva v Prekmurju	648
Krašna Edvard: Aktivnosti novoizvoljenega Odbora Etičnega kodeksa	267
Krivec Franc: Tradicionalno srečanje gasilcev in lovcev	394
Krope Srečko Felix: Dopolnilno izpopolnjevanje za lovske čuvaje v Priekiji	32
Razstava v LGB Kozjak	149
Tradicionalna strelska tekma LGB Kozjak	397
Krže Blaž: Pregled odstrela jelenjadi 2011 v Visokokraškem LUO	152
Za prihodnje delo je treba sprejeti jasna in nedvoumna določila	206
Zaključni izlet lovskih čuvajev ZLD Prekmurje in ZLD Ptuj	270
Kaj so pokazali trije pregledi lanskega odstrela na Primorskem?	388
Kurnik Branko: 18. Državno prvenstvo LZS v lovskem streljanju za veterane in superveterane	527
Kutoš Štefan: Pozitivne novice iz LD Hrenovice	394

Lah Tomaž: Zaključna strokovna ekskurzija novih lovskih čuvajev zvez Ptuj - Ormož in Prekmurje	331
Leban Jože - Drolc: Po četrto stoletje	93
Lenarčič Edvard: Deseti Brzakov memorial	535
Lepšina Dušan: Kako pravilno razviti lovski prapor?	93
Štirideset let LPZ Globoko	209
Mlade lovke in lovci	329
Pa smo jih le dobili	464
Leskovic Boris: Konstruktivni dialog o upravljanju z rjavim medvedom	334
Likar Marjan: Sestanek predstavnikov SZ in LZS o povozih divjadi na progah	85
Linnell John: Mnenje o vplivu vročih poletij na prirastek smjadi	599
Mauko Dani: Dobro sodelovanje VURS-a, Policije in ZLD Priekije	392
Marhl Jože: Strelsko tekmovanje za pokal Občine Podvelka	466
Srečanje šestih LD ob prazniku Občine Radlje ob Dravi	594
Mastrnak Zdravko: 90 let slovenskega lovstva na Celjskem	459
Na Celjskem podelili spričevala novim lovcom	463
Mehle Janko: Odlično organiziran in izjemno uspešen lov na divje prašiče v LD Dekani	153
Mogu Anton: Že tretjič v družbi lastnikov in upraviteljev zemljišč	597
Nared Pavel: Rukači obranili naslov	272
Nemec Stefan: 5. Lovski tabor ZLD Prekmurje	462
Palčič Marjan: LPZ iz Trbovelj ima novo zborovodkinjo	150
Pavlin Zvone: Praznovanje dobrih lovcev	31
Petretič Marko: 5. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	528
Plaznik Jurij: Štirideset let od naselitve muflonov na Boču	533
Pleško Simon: Srečanje predsednikov območnih združenj upraviteljev lovišč (OZUL) Slovenije	387
Polanc Igor: 60 let LD Trnovski gozd	273
Raspet Anton: Risanice pristrelimo na lastnem strelišču	395
Rettinger Gregor Otmar: Po petih letih dvanajsti zlati rog Domžalskim rogistom	34
Domžalskim rogistom spet zlati rog!	465
Rotar Franc: Z roba Ljubljanskega barja	29
LD Petišovci uspešno gospodarji	88
Decembrska presenečenja v LD Boč na Kozjaku	89
Prvo srečanje lovskega praporščakov iz Meziške doline	152
Lani koroški lovci manj uspešni pri odstrelu divjadi	207
So mogoče lovske primerjave z obeh strani Pece	210
Pri lovske prijateljih na avstrijskem Koroškem	210
V Meziški dolini je več divjih petelinov kot na Gorenjskem	332
Devet vetrnih elektrarn na Peci?	333
Bazenska lovska razstava v Dolici	334
Desetletje lovskega izobraževanja na Koroškem	390
7. Zbor upraviteljev lovišč Pohorskega LUO	461
Da bodo koroški lovci varnejše ravnali z motorno žago	468
Upravljanje z mufloni na Koroškem	534
Srečanje podgorških lovcev in kmetov	596
110 let Lovske družbe Blato	658
Rožman Iztok: Radgonski lovci dobili nov leseni nadstrešek	660
Srebrnič Toni: Tradicionalno srečanje v LD Čepovan	151
Steinbacher Ladislav: Srečanja krepijo lovsko tovarštvo	32
Pokal Pohorskega bataljona lovcev s Cigonce	212
Divji prašiči povzročajo škodo na Pohorju	655
Svetelj Franc: Mladim z OŠ Stranje so se v čistilni akciji pridružili tudi lovci	337
Pomerili so se za pokal Občine Kamnik	398
Šetina Franc: Ob dnevu letošnje čistilne akcije	267
Šumak Janez: Lov lov in Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje	91
Šuštarčič Niko: O mrharjenju	657
Šušteršič Klemen: Litva – »gremo ali ne gremo?«	590
Tarfla Jurij: Tradicionalni Lovski večer LD Železniki	531
Tolar Simon: O stanju, motnjah in ukrepih za ohranjanje divjega petelina na Gorenjskem	87
Toš Marjan: Kmetijski in okoljski resor pod skupno streho?	29
58. občni zbor LD Dobrava	213
V LD Vurmat ponosni na tradicijo	274
Trije mušketirji iz Dobrave	336
Gostitelji ostajajo nepremagljivi	399
Bogata bera lovnega turizma v Dobravi	467
Svet SD za kmetijstvo in okolje o aktualnih temah	594
Lovsko druženje v Čagoni	660
Troha Janko: Na Gorenjskem bogatejši za tri ducate lovcev	328
Tucovič Branko: 39. Tradicionalni lov štirih lovske družin na »dobravsko lisico«	208
Turnšek Primož: 60 let LD Boris Kidrič - Hajdina	83
Vasa Branko: 44. srečanje lovcev KPL - Celovec z lovci LZ Maribor	88
Novoletno srečanje predavateljskega aktivna LZ Maribor	150
Veseli Stefan: Lovci LD Krka praznovali 65 let delovanja	86
Vrščaj Toni: 65 let LD Adlešiči	84
Lovci in varno delo z motorno žago	148
Novosti pri izdaji lovskega izkaznic	458
Novosti pri izdaji lovskega izkaznic – dopolnitev obvestila	532
Vešner Drago: LD Rače vsako leto organizira čistilno akcijo	213
Vončina Jelko: Razstava najmočnejših lovske trofej iz Zahodnega visokokraškega LUO	592
Vrdoljak Jožef: Lovsko strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje	397
Županjski lovski dan na Madžarskem	596
Vrščaj Tone: Deveti lov na race štirih lovske družin	151
Kategorizacija lovske trofej minule lovne sezone	206
Lov LD Črnomelj in pobratene LD Duga resa	211
Slovenska nacionalna delegacija CIC se zahvaljuje svojim podpornikom	328
Prvi letošnji lov v LD Metlika	659
Zupančič Miran: Gorenjski lovci naredili velik korak zase in tudi za vse slovenske lovce	595
Žerdin Bojan: Božični nastop križevskih rogistov	94
Zmagali lovci-strelci iz Negove	336
Trideset let ustvarjanja Rogistov LD Križevci pri Ljutomeru	599
Žerjav Srečko: Podpisan dogovor o skupnem izvajanju naravoslovne dejavnosti	28
Razgovor pri ministertvu za kmetijstvo in okolje	591

Vaša pisma in odmevi:

Krže Blaž: Biti moramo prepričani in prepričljivi	95
Meglič Walter: Kdo za člana Etičnega kodeksa?	206
Minarič Rudko: Neudeležbi na strelskem prvenstvu evropskih lovcev ob rob	465
Pregelj Zvonko: Problematika etično spornega odstrela divjega prašiča	533
Trček Iztok: Zakaj drugačna mnenja in nesoglasja rešujemo le z disciplinskimi postopki?	95
Us Jurij: Zakaj preprosto, če gre zapleteno!?	532

Pokaži svojo lovske izkaznico - Popust: . . . 35, 90, 154, 204, 266, 330, 396, 460, 529, 600, 647

Lovski informacijski sistem Lisjak:

Samec Jože: Spoštovani vodniki psov krvosledcev	52
Zakaj težave pri prejetanju revije Lovce	207
Obvestilo tajnikom LD	352
Vsem upraviteljem lovišč in vodnikom psov	424
Iskalcem po KS in upraviteljem lovišč	553
Roki vnosa podatkov v LIS Lisjak	656
Vnesite podatke o iskanju obstreljene divjadi	675

Okrožnice, navodila, predpisi, sklepi, obvestila, popravki:

Černigoi Franc: Izid javnega natečaja za literarna besedila z lovsko tematiko	25
Drolc Tina: Obvestilo o obvezni oddaji izvodov publikacij NUK!	149
ERICo Velenje: Vabilo na 4. Slovenski posvet z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo – Gams	582
ERICo Velenje, Biotehniška fakulteta: Prošnja za sodelovanje	30
Prošnja za posredovanje informacij o odstrelu markiranih divjih prašičev	655
Jerše Borut: Sejmi lova in lovske opreme v letu 2013	657
Lovska zveza Slovenije: Nagradni javni natečaj za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali	218
Vabilo na 4. Dneve slovenskega lovstva	434
Razpis komisije LZS za izobraževanje	528
Ogorelec Ivan: Opravičilo	???
Strokovna služba LZS: Opozorilo – Preverite veljavnost orožnega lista!	93
Uredniški odbor Lovca: Javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko v letu 2012	202
Uredništvo Založništva LZS: Objavljanje zapisov o osmrtnicah in jubilejih	351

Mladi pišejo: 36, 223, 286, 345, 416, 479, 551, 603, 661

Jubilanti:

Bulc Janez, 80-letnik, LD Mirna	414
Černe Alojz (Franc), 70-letnik, LD Brezovica	478
Dušak Martin, 80-letnik, LD Gabrovka	661
Erban Ivan, 90-letnik, LD Artiče	661
Foršček Vinko, 85-letnik, LD Tomišelj	662
Garmuš Jože, 70-letnik, LD Dobovec	550
Gorišek Karil, 80-letnik, LD Gozdnik, Griže	222
Grošelj Franc, 70-letnik, LD Izlake	415
Horvat Ernest, 85-letnik, LD Grad-Kuzma	550
Kotnik Ivan, 75-letnik, LD Bukovje, Otiški Vrh	96
Krajnc Martin, 80-letnik, LD Orlica	344
Krajnc Franci, 80-letnik, LD Radeče	602
Lepšina Martin, 80-letnik, LD Globoko	37
Leskovšek Stane, 75-letnik, LD Tomišelj	96
Lulik Koloman-Kalman, 80-letnik, LD Radovci	155
Mencinger Borut, 70-letnik, LD Selca	414
Mursec Jožef - Jože, LD Malečnik - Košaki	415
Oršanič Teodor, 80-letnik, LD Brežice	601
Partič Ivan, 80-letnik, LD Košaki	344
Percl Gerhard, 70-letnik, LD Izlake	285
Pobega Danilo, 85-letnik, LD Dekani	155
Požar Radovan, 90-letnik, LD Anhovo	602
Rojko Budislav, 80-letnik, LD Slovenske Konjice	549
Rožman Alojz, 80-letnik, LD Šmarje	602
Seitl Viktor, 80-letnik, LD Orlica - Vuhred	549
Skok Vladimir, 80-letnik, LD Prebold	285
Smerdel Andrej, 90-letnik, LD Radvanje	155
Serti Anton, 80-letnik, LD Mlinja	662
Števanec Lojze, 80-letnik, LD Tišina	550
Vergan Roman, 80-letnik, LD Grad - Kuzma	285
Vidrgar Franc, 80-letnik, LD Mlinše	37
Vížintin Martin, 80-letnik, LD Podgorje	96
Žiberna Jožef, 70-letnik, LD Boč na Kozjaku	661
Žigon Marko, 70-letnik, LD Tomišelj	478

V tem mesecu praznujejo svoj življenjski jubilej: 37, 96, 155, 222, 285, 344, 415, 478, 550, 602, 662

Lovski oprtnik:

Ačko Branko: Že dvajset let druženja lovske družin	102
Avbar Bojan: Lovni turizem, potreba ali nuja?	405
V LD Raka spet zanimiva strelska preizkušnja	470
Avbar Matjaž: Skobčevkin zadnji let	100
Baligač Boštjan: Gams, uplenjen na ravnini blizu Naklega	664
Bakal Oste: Od žičke kartuzije čez Zlati grič do Zreč in Rogla	402
Za 80. rojstni dan so mu nazdravili s 85 let starim vinom	474
Ribiči so bili boljši, zmagali pa so vsi	542
Radenski lovci skuhalo drugi najboljši pasulj	608
Belšak Franc: Zahvala dobrotnikom	340
Birsa Boris: Leta 1966 je Tonetovo vozilo Balilla razkazovalo pravega uplenjenega prašiča	605
Bobič Živo: Utrinki z Lucijanovih lovov	159
Bolčina Gregor: »Puška ustrelila, kopito zadane!«	411
Bradač Emil: Odstrel volka v LD Suha krajina	217
Cerar Milan: Prijateljstva srečanja s planinskimi zajcem	547
Cernejak Štefan: Tudi to se zgodi!	609
Čarga Dolores: Po ideje pojdi v naravo!	39
Černigoi Franc: Novoletni puskji na Vrheh	99
Tisto silno, skrivnostno, mogočno	544
Ekar France: 19. Lovski poletni veleslalom pod ostenji Grintovcem	471
Ne le posledica škode od divjadi, tudi naraven okras gorske narave!	539
Prva lovska maša tudi v Kotljah	539
Ekipa SloWolf: Je mogoče drobno učinkovito zavarovati pred napadi volkov?	42
Upravljanje velike rastlinojede divjadi je zapletena naloga	103
Volk Slavc na poti proti Tirolski in gibanje drugih, z GPS-ovratnicami za opremljanje volkov	161
Spremljanje populacije volkov in njihovega plenjenja	217
Pomen ostankov plena volkov za gozdne živali	282
Primeri dobre prakse: učinkoviti načini varovanja drobnice pred napadi volkov	474
Odlavljeni in z ovratnico opremljeni volkuji z območja Nanosa in Kočevskega roga	475
Popis volkov z izzivom oglašanja 2012	546
Telemetrično spremljanje volkov in popis volčjih legel ter tropov v letu 2012	606
Zdravstveno stanje volkov	666
Fortin Marjan: Pančo odkriva »skriti svet narave«	158
Gaber Aleksandra: Lovski »špalir« na poroki	609

Gajlot Branko: 10 let delovanja Safari kluba Slovenija	162	Ježovnik Oskar, LD Polzela	105
Nenavadno ozimčevo obnašanje	216	Kapla Anton, LD Kapla	163
Spet zmagovita uvrstitve našega preparatorja Gerdej	216	Klenovšek Lenart, LD Zabukovje	346
LD Železniki izdala svoj lovski koledar	221	Knez Martin, LD Slovenj Gradec	163
Pok – podcenjena nevarnost strela	408	Kocjančič Jože, LD Moravci	417
O polharjih in zdravilnosti polhove masti	540	Kocuvan Maks, LD Dobrava	226
Bojeviti divji petelini vse pogostejši?	601	Kranjc Franci, LD Ruše	47
»Beli« prašiči v lovišču LD Domžale	664	Krivec Lucijan, LD Rakitna	164
Grošelj Boštjan: Lovski krst ob številnih gostih	97	Krivec Mirko, LD Pristava	105
Mentor in lovski pripravnik	161	Lepoša Stane, LD Toško Čelo	46
Pisana svinja le naletela na pravega	341	Logonder Pavel, LD Križna gora	287
Hodnik Gregor: Stojalo za čiščenje orožja	41	Mahnič Albin, LD Štanjel	104
Horvat Borut: Nekaj novosti s področja izobraževanja v lovstvu	156	Mavec Alojz, LD Tomišelj	604
Katavič Dino: Salamijada tudi v LD Slovenj Gradec	403	Miklavžina Vlado (Vladimir), LD Škale	480
Zahvala za dobro sodelovanje	607	Mlejnik Miloš Rajko, LD Škofja Loka	671
Kolar Boris: Ohranjanje narave je bilo njegovo življenjsko poslanstvo	412	Nabernik Leopold, LD Golavabuka	287
Košir Franc: Pomoč castnemu članu LD Rače	220	Ogriz Lovrenc, LD Polzela	46
Krivec Jani: Nekaj je še dobrih ljudi	218	Pesk Jožef, LD Rače	163
Krope Srečko Felix: »Krope« se ne pase več	543	Pogač Ivan, LD Jančev Vrh	163
Krže Blaž: O vakuumiranju divjačine	340	Rozman Rajko Rajmund, LD Mislinja	480
Spomin na Nika Belopavloviča	341	Rudolf Franc, LD Črni Vrh nad Idrijo	552
Uplenjen srnjak z gobastim rogovjem	402	Starič Franc, LD Trebelno	552
Leban Jože - Drolč: Zadnji pogon malo drugače	404	Štern Ivan, LD Podgorje	104
Lepšina Dušan: Prvi, pa ne kar kakršen koli	663	Šuman Maks, LD Lenart	346
Lesković Boris: Mož, ki oživlja stare ure	282	Šuman Jože, LD Lenart	417
Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2012	545	Tišler Franci, LD Jezersko	552
Novi lovski škornji Aigle Parours	547	Trunkelj Albin, LD Krka	226
Leomatik za poklicne lovce	665	Uršič Miha, LD Kobarič	226
Marhl Jože: Le ena roža in en rog	543	Vatovec Stanislav, LD Žabnik - Obrov	417
Nared Pavel: Gledam te	42	Volmajer Vinko, LD Kapla	227
Seješ, da pozneje lahko tudi znaješ	339	Vovčak Adolf, LD Dobova	417
DVD: Lovčevo leto	413	Vranešič Gabrijel, LD Adlešiči	480
Lovsko obarvan dopust	538	Zadnikar Tone, LD Tomišelj	46
Nemec Štefan: Metka in njene dogodivščine pri družin Rac	543	Zupan Jože st., LD Podsreda	552
Zanimiva trofeja iz lovišča LD Rogasovci	543	Zupančič Jože, LD Podbočje	346
Podbevšek Albina: Ovčarski pes, ki je kos medvedom	101	Žele Zmago, LD Prestranek	287
O medvedih z ljubeznijo, a vmes tudi s sovraštvom	405	Žnidaršič Jože, LD Boštanj	604
Skrivnostni beli medved v Britanski Kolumbiji	546		
Pirih Tomaž: Sprehod mladoporočencev skozi koridor pušk	474		
Purnat Miran: Sprejem našega uspešnega paraolimpijca	608		
Raspet Anton: Veliki divji petelin in ruševca med grapami in vrhovi Cerkljanskega hribovja			
v LD Porezen - Cerkno	275		
Razmišljanje ob izgubah srnjadi v loviščih LD v Sloveniji	279		
Rotar Franc: O slovenskem lovstvu pišejo tudi v Srbiji	102		
Blaž je lovski izpit opravljal v slovenščini	218		
Veselsalom za 14. Prežihov pokal	219		
Z uporabo odsevnikov in kemičnih odvračal manj povozov	277		
101 leto najstarejšega koroškega lovca	279		
Zaželeli smo mu še veliko zdravja in energije	406		
Skudnik Mirko - Fridl: Prijetno, pa še koristno praznovanje	278		
Smolič Stane: Lovca, naravovarstvenih in slikar	407		
Strmole Branko: Lovski »boljšak« na Bledu	401		
Svetelj Franc: Marjanovo srečanje z »gobastim« srnjakom	609		
Toš Marjan: Sely de Brea Šubic – Mentor in lovski pripravnik (2)	220		
Ribiči rešili bobra	340		
V Dobravi najboljši Negovčani	471		
V LD Kamnica skrbijo (tudi) za kulturno dediščino	473		
Je to še normalno ali gobarjenje z baterijo?!	667		
Tollazzi Andrej: Črnodlaki navadni polh	41		
Trček Iztok: Vse to zaradi ene lovske trofeje!	408		
Boštjan Maček – uspešen olimpijec!	541		
Troha Janko: Lani smo preživeli skupaj nekaj prijetnih trenutkov	38		
Turk Bojan: Srnjak brez rogovja	403		
Števanec Lojze: V krempljih zasvojenosti z drogami	214		
Klopi, skriti prenašalci bolezni	215		
Šumak Janez: Karli je uplenil zrelega merjasca	101		
Smrt divjih prašičev v lagunah jezera Žovnek	281		
Lovska salamijada na velikonočni ponedeljek	338		
Za pokal hmeljske kobule	540		
Strelska tekma v Boštunovcu	605		
Šuligoj Vital: O hrvaških kunah – to pot malo drugače	342		
Urbančič Bojan: Srnjak brez rogovja	403		
Uredništvo: Odlovljena risinja Maja	157		
Valentan Branko: »Krstim te v imenu boginje Diane ...«	98		
Vesel Štefan: Lovci in naravoslovni fotografi imamo kljub razlikam veliko skupnega	409		
Vovk Ivan: Bel merjasec, uplenjen v LD Poljčane	403		
Vrščaj Toni: Obisk pri Veljku Varčaku	158		
Z belokranjskimi pevci po reki Kolpi	472		
Polharska noč v LD Črnomelj	663		
Zelko Štefan: Srečanje dveh pobratenih pevskih zborov	668		
Žerdin Bojan: Nov nadstrešek – brunarica LD Bakovci – Lipovci	341		
Lovska maša v spomin na umrle in žive člane	473		
Lovska maša LD Bakovci - Lipovci v Múzgah	607		
Nove knjige:			
Beton Kaja: Nova knjiga o lovcih pod Jelovico	43		
Černigoj Franc: Andrej Rijavec – Medvedja kraljica	548		
Gajlot Branko: Danilo Todorovič: Tito – lov – politika	612		
Lesković Boris: Owen Johnson in Dawn More: Drevesna vrsta in Robert Brus: Drevesne vrste na Slovenskem	43		
Izšel je Atlas dnevnih metuljev Slovenije	284		
Romana Erhatic Širnik: Slovensko sladkovodno ribištvo in ribiči skozi čas	475		
Oglašanje naših ptic + CD	476		
Monografija o divjem petelinu v Gorskem kotarju	669		
Strajnar Katarina: Priročnik Horst Hegewald – Kawich: 300 vprašanj o vzgoji psov	349		
V spomin:			
Bertalančič Štefan, LD Rankovci	227		
Črešnik Janez, LD Markovci	226		
Dešman Miha, LD Gornji Grad	46		
Frohlich Janez, LD Logatec	164		
Grahornik Jože, LD Lenart	346		
Hancman Albert, LD Pogorelec	480		
Heber Franc, LD Libelice	670		
Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:	46, 104, 163, 226, 287, 346, 417, 480, 552, 604, 671		
Lovska kinologija:			
Ačko Branko: Troboj lovskih psov gonilcev	673		
Bandelj Robert: 17. Državna samostojna tekma v delu lovskih psov po umetni krvni sledi	49		
Bauman Miroslav: JZP in ŠPP za ptičarje tudi tokrat v Staršah	49		
V Račah ponovno živahno	672		
Dobili bomo potreben dokument za lovsko kinologijo!	674		
Fabiani Leo: Ko te nekdo grobo popraska	615		
Fortuna Milan: Prva UP po krvni sledi LKD Idrija	485		
Gselman Marjan: Slovenski kljub za retrieverje izročil priznanje kinološkemu strokovnjaku Jožetu Štebihu	348		
PNZ retrieverjev 2012	488		
Končno smo dočakali enaindvajset novih inštruktorjev	555		
Kavčič Martina: Korak naprej pri tesnejšem sodelovanju KZS in LZS	613		
Košir Katarina: Prireditve LKD Ljubljana v minulem letu	164		
Krnjak Franc: Vsestransko uporabnostna preizkušnja (VUP) ptičarjev	227		
KZS: Lovsko kinološko prireditve v letu 2012	167		
Mali Marko: Prikaz nasprotnega dejstva	489		
Mlejnik Gregor: Lokalna tekma gonilcev v spomin na Franca Raztresena	105		
Novo vodstvo LKD Gorenjske	288		
Ornik Franci: Parson russell terier – primeren tudi za delo po KS	614		
Pirher Voljko: 78. mednarodna Hegewaldova preizkušnja nemških žimavcev v Hollabrunnu	108		
Poljanšek Dejan: Državni šampionat (VUP 2011) za nemške lovske teriere	106		
Pozdravljena, samokritičnost!	481		
Državna VUP za jazbečarje v LKD Ljubljana	487		
UP po krvni sledi v LKD Ljubljana	554		
Navedbe, ki zahtevajo odgovor...	674		
Rakovec Vili: Po umetni krvni sledi na Jelovici	484		
Reberc Andrej: Cena lovskega psa	558		
Roter Matjaž: Razmišljanje o slovenski lovski kinologiji	553		
Rozman Iztok: Tekmovanje prešlih lovskih kinologov	489		
Selinšek Anton: Po premoru spet uporabnostna preizkušnja za nemške prepeličarje	166		
Sofronievski Vlado: Kakšne so posledice pasjega ugriza v močera	111		
Steinbacher Ladislav: Uspešno delo mariborskih kinologov – lovcev	288		
KLPJ ima novo vodstvo	347		
Strajnar Andreja: Razstava CAC – Snežnik 2012	420		
Šivc Jani: Že 22. Državna tekma lovskih psov v vodnem delu	614		
Šmigoc Lidija: 9. državno prvenstvo ptičarjev za pokal sv. Huberta – 2011	48		
Šumak Janez: 13. Državna UP brak-jazbečarjev v Ponikvi	47		
Občni zbor Društva ljubiteljev nemških prepeličarjev	50		
PNZ za španjele in VP za nemške prepeličarje	107		
Po krvnem sledu na Černivcu	165		
Izjemni vzreditelj nemških prepeličarjev	229		
Lovsko-kinološko društvo Celje ima svoj prapor	418		
Brak-jazbečarji iz Borsove vzreje pomembni pri vzreji matičnih avstrijskih vzrejnih linij	419		
Ocenjevanje zunanosti psov LKD Celje in obisk predstavnikov Društva ljubiteljev nemških prepeličarjev iz Avstrije	483		
18. Državna samostojna tekma v delu po KS – CACT	486		
Tečaj vodljivosti psov lovskih pasem LKD Celje	554		
Tečaj za vodnike krvsledcev letos v Butarah	556		
Spet po krvni sledi na Svetini	557		
Po krvni sledi pod Raduho	613		
Trček Iztok: JZP in ŠPP za ptičarje, UP za španjele in VP za nemške prepeličarje v Pomurju	50		
Sodniki so ocenili njihovo zunanost	288		
Lovski kinologi v Pomurju opravili redno letno in volilno skupščino	347		
Tudi napake je treba samokritično priznati	421		
Jesenska vzrejna preizkušnja (JZP) v Pomurju	671		
Tucovič Branko: Tudi v slabih stvareh je nekaj dobrega	228		
Deveti Arkov memorial	671		
Uporabnostna preizkušnja po umetni KS za vse pasme lovskih psov	673		
Volarič Saša: Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI)	289		
Predvidena legla lovskih psov:	51, 111, 170, 230, 291, 350, 422, 489, 558, 616, 675		

izkazalo tudi za lovske družine na levem bregu Mure, ki so po uveljavitvi navedenega zakona še naprej ostale članice Zveze lovskih družin Prekmurje, ki zdaj šteje štiriindvajset članic.

Poudaril je tudi, da je poslanstvo ZLD ostalo ves čas svojega obstoja bolj ali manj podobno, kar pomeni, da se vsebina dela ni veliko spreminjala. Vseskozi nam je bila prva naloga skrb za naravo in divjad. Pomemben je tudi njen prispevek na področju izobraževanja, ekologije, športa in kulture na lokalnem območju.

Prav tako je izpostavil visoko obletnico delovanja KUD Prekmurski rogisti z ustanoviteljem pokojnim profesorjem **Jožefom Grlecem**, zato je bil del obeležja proslave namenjen tudi njim. Prekmurski rogisti so

raziskovalnega dela na področju lovstva tudi glavni soorganizator letos že četrth Dni slovenskega lovstva, v okviru katerih je potekala tudi omenjena proslava. Povedal je še, da prekmurski lovci poznajo pravo pot, ki so jo »tlakovali« kar devetdeset let ter v tem času marsikaj dokazali skozi svojo celovito lovsko in narodno zgodovino.

Ob jubileju so se spomnili in s plaketami nagradili najzaslužnejše lovce. Spominske plakete za šestdeset let lovskega staža so prejeli **Franc Bakan** in **Ljubomir Deškovič** iz LD Bakovci - Lipovci, **Jožef Banfi** iz LD Pečarovci, **Evgen Berke** in **Evgen Hodošček** iz LD Dolina, **Anton Gonza** iz LD Petišovci in **Ivan Žibrat** iz LD Brezovci. Spomnili so se tudi na dosedanje žive predsednike, ki so ZLD Prekmurja vodili od leta

Podelili so tudi plakete LZS za lovsko kulturo, ki so jih prejeli člani KUD Prekmurski rogisti **Zdenek Bily**, **Štefan Fartelj**, **Štefan Horvat**, **Vlado Kolman**, **Sandi Kropec**, **Andrej Marušič**, **Stanko Peterka**, **Ivan Pucko**, **Andrej Smodič**, **Hans Steyer**, podporni član, in **Peter Paul Maierhofer**, sicer član avstrijske skupine rogistov, ki že dvajset let tesno sodeluje s KUD Prekmurski rogisti.

Ob koncu praznovanja so vsi lovske rogisti skupaj zaigrali še nekaj lovske skladbe pod taktirko **Stanka Peterke**. Posebno živahno je bilo sobotno druženje, ko so se srečali lovci lovske družin s predstavniki krovne LZS in gosti z Madžarske. Nastala so mnoga nova poznanstva in izmenjali so izkušnje, kar naj bi bila prava popotnica za prihodnje delo na področju lovstva v Prekmurju in na poti proti stoti obletnici.

Ob omenjenih jubilejih so prireditelji izdali tudi zbornik, v katerem so poleg zgodovine zveze na kratko predstavljene vse članice območne lovske zveze, torej vse prekmurske lovske družine. Zato se na koncu še enkrat zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli prispevali k obeležju proslave ter vsem darovalcem, ki so skupaj z Lovsko zvezo Slovenije omogočili proslavo in izdajo zbornika.

Dr. Arpad Köves,
predsednik ZLD Prekmurje

Foto: B. Zerdin

Prejemniki spominskih plaket ZLD Prekmurje za 60-letno lovsko članstvo

namreč prvi, ki so začeli orati ledino na tem področju lovske kulture v Sloveniji ter v prejšnjem obdobju delovanja nanizali že veliko uspehov. Zven Prekmurskih lovskeh rogistov in ubrana lovska pesem se kot prava ambasadorja kulture tudi dandanes razlegata na različnih lovskeh prireditvah po Sloveniji in zunaj njenih meja. Zato jim še posebej čestitamo.

Slavnostni govornik proslave je bil predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Srečko Felix Kropc**, ki je obema jubilejema čestital ter dodal, da so prekmurski lovci lahko dober zgled marsikaterim drugim lovske organizaciji v naši deželi. Spregovoril je tudi o nekaterih splošnih značilnostih slovenskega lovstva, ki med drugim na leto vložijo v naravo in lovišča okrog milijon evrov. Praktično vse, kar lovci postorijo na tem področju, je prostovoljno delo, skrb za naravo in okolje. Predstavil je tudi strokovnoznanstveni svet pri LZS, ki je bil poleg znanstveno-

1967. To so bili **Ladislav Ivanec**, **Franc Farič**, **Aleksander Marič**, **Karel Pobjbič** in **Aleksander Beer**. Za posebne zasluge so plakete prejeli **Geza Bačič**, **Anton Bensa**, **Ernest Bransberger**, **Ernest Bransberher st.**, **Štefan Kardoš**, dr. **Arpad Köves**, **Franc Maček**, **Štefan Makoter**, **Štefan Nemec**, **Ludvik Rituper**, **Jože Seršen**, **Karel Smej**, **Branko Vajndorfer**, **Roman Verman** ter **Lovska zveza Slovenije**, **KUD Prekmurski rogisti**, **ZLD Prlekija**, **OZUL Pomurskega LUO**, **KUD Pevsko društvo prekmurskih lovcev**, **Zveza lovske kinologov Pomurja**, **Policijska uprava Murska Sobota**, **OŠ Prosenjakovci** in obmejni madžarski lovski zvezi **Županije Zala** in **Železne Županije**. Ob 90-letnici ZLD Prekmurja je LZS Zvezi podelila spominsko listino. Posebno lovsko priznanje je od LZS ob 40-letnem delovanju prejelo KUD Prekmurski rogisti.

45 let delovanja ZLD Idrija in dvajset let Idrijskih rogistov

Lovci in rogisti so 15. septembra 2012 »zavzeli« grad Gewerkenegg v Idriji. Edini grad, v katerem ni nikoli bival graščak, je bil zgrajen med letoma 1522 in 1533 za potrebe rudnika živega srebra, ki je deloval pet stoletij. Ob tem »zavzetju« ni bilo žrtve ali ranjencev, bilo pa je veliko poslušalcev, navdušenih nad zvoki lovske rogove in nastopajočimi. Grad je lepo obnovljen in restavriran, na dvorišču pa so velikokrat razne kulturne prireditve in razstave. Svoje prostore v večini zaseda Idrijski muzej, ki hrani in prikazuje kulturno dediščino Idrije in rudnika živega srebra, zato je vreden ogleda.

Prireditev je bila organizirana ob 45-letnici Zveze lovske družin Idrija (1967–2012) in 20-letnici delovanja Idrijskih rogistov (1992–2012). V programu so na-

stopali priznani glasbeni umetniki: tenorist **Marko Kobal**, prvaka opere, ob spremljavi citrarja **Tomaža Plahutnika**, Notranjski rogisti pod vodstvom **Milivoja Matkoviča**, z recitacijami dijaki Gimnazije Jurija Vege - Idrija ter gostitelji večera – Idrijski rogisti pod umetniškim vodstvom **Borisa Peternelja**. Za vezno besedilo in vodenje skozi program je poskrbela **Martina Kolenc**. Prireditev je spremljala tudi TV *Primorka*.

Zveza lovske družin Idrija je, čeprav najmanjša zveza v veliki družini Lovske zveze Slovenije, ohranila svojo samostojnost in povezanost med vsemi dejavniki, ki so tako ali drugače odgovorni za ohranjanje prvobitnosti narave in njenih življenjskih procesov. Kot je v svojem govoru poudaril predsednik ZLD **Radoš Burnik**, si je zveza, v kateri je združenih sedem lovske družin, dve sta celo iz druge občine, vedno prizadevala za aktivno sodelovanje na svojem območju pa tudi v vseh organih LZ Slovenije. Ne dolgo nazaj so mnogi že odpisali ZLD Idrija z mislijo, da ni več potrebna. Pa so se ušeli. Zveza lepo deluje in se povezuje z lokalnimi skupnostmi in tudi s sorodnimi organizacijami ter lovske družinami. Poseben poudarek je namenil mačehovskemu odnosu nekaterih posameznikov do narave in njenih prebivalcev. Prostoživeče živali so bile in bodo vedno na prvem mestu delovanja lovcev pri upravljanju in ohranjanju življenja v naravi.

V nadaljevanju svojega govora je poseben poudarek namenil Idrijskim rogistom, ki letos obeležujejo 20-letnico delovanja. Prvi »kapelnik« je bil zdaj že pokojni **Ludvik Čibej**, ki je za rogistke napisal tudi nekaj skladb. V nadaljevanju govora je poudaril, da so rogisti bili in bodo ambasadorji lovske kulture. Njihovi zvoki so mnogim segli v srce. Nekateri poslušalci so sploh prvič v živo poslušali lovske rogove in ni ga bilo med njimi, da jim ne bi navdušeno zaploskal. ZLD Idrija je Idrijskim rogistom za jubilejno obletnico podelila najvišje priznanje - plaketo ZLD Idrija.

Pravijo, da ni nobene veselice brez *Avsenikove Golice* in nobene lovske prireditve brez lovskega golaža. Zato se je tudi praznovanje ZLD Idrija in Idrijskih rogistov ter vseh udeležencev na prireditvi, po lovski tradiciji, končalo v gostilni Pr' Zagodu s srnjakovim golažem.

Bruno Stanislav Kopač
ZLD Idrija

Notranjski in čabranski lovci so obeležili deseto obletnico sporazuma

V kulturnem domu v Tršču v občini Čabar na Hrvaškem je bila 26. oktobra 2012 slovesna prireditev, s katero so slavnostno obeležili deseto obletnico podpisa posebnega **Sporazum o sodelovanju med Lovčkim društvom Tetrijeb - Čabar in Zvezo lovskih družin Notranjske**. Na prireditvi so se v velikem številu zbrali lovci z obeh strani državne meje, predstavniki krovnih lovske organizacije obeh držav in tudi predstavniki raznih državnih institucij in lokalnih skupnosti.

Sporazum so podpisali 25. 10. 2002 v lovskega doma LD Babno Polje na Županovem lazcu. Potreba po dogovarjanju o nekaterih enotnih izhodiščih za lov in upravljanje z divjadjo na tem obmejnem območju se je izraziteje pokazala, ko sta nastali samostojni državi Slovenija in Hrvaška in ko je prostor presekala državna meja s »shengenskimi« merili/zahtevami zaščite.

Geografsko je Javorniško-Snežniški masiv v Sloveniji in del Gorskega Kotarja v Hrvaški sorazmerno enoten naravni prostor, in sicer z vidika podnebni razmer ali geološke sestave pa tudi glede zastopanosti rastlinstva in živalstva. Že ta dejstva sama po sebi terjajo potrebo po določenih enotnejših pristopih pri upravljanju z divjadjo in izvajanju lova, saj lovci dobro poznamo naravno zakonitost »da divjad ne pozna meja«. V tem prostoru sta tudi dve na naravovarstveni območji oziroma lovišči s posebnim namenom, in sicer Nacionalni park Risnjak na Hrvaškem in LPN Jelen - Snežnik v Sloveniji. Z vidika živalskih vrst je to območje pomembno predvsem za nekatere zavarovane velike zveri, kot so: rjavi medved, volk in ris, od divjadi pa za jelenjad, divjega prašiča in divjega petelina. Naštete živalske vrste živijo na obeh straneh državne meje kot del enotnih populacij, ki jih je treba čim enotneje obravnavati in usklajeno upravljati. To bo še posebno pomembno, ko bo tudi Hrvaška postala članica EU.

V letu 2002 so nosilci lovske aktivnosti z obeh strani državne meje sprožili pobudo, naj bi dosegli nekakšen dogovor, ki bi razreševal ali vsaj omilil nekatere ovire, ki so pri lovu divjadi

Franc Koščak (ZLD Notranjske) je na proslavi obširno opisal desetletno sodelovanje med hrvaškim Lovčkim društvom Tetrijeb - Čabar in ZLD Notranjske.

Častna člana slovenske LD Babno Polje sta postala zaslužna hrvaška lovca Antun Arh (levi) in dr. Josip Malnar (desni), listini pa jima je izročil Jano Škrlić (v sredini).

nastale po razpadu stare države. Od podpisnikov Sporazuma je bila na obeh meje imenovana posebna komisija, ki je glede na sklepe pristojnih lovske organizacije začela pripravljati potrebno gradivo in dokumentacijo. V dopolnjevanje besedila sporazuma so bile pritegnjene tudi širše zveze lovske organiziranosti: Lovska zveza Slovenije in Lovski savez Primorsko-Goranske županije ter Hrvatski lovački savez. Prav tako so v procesu nastajanja sporazuma sodelovali predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije in Hrvatskih šuma, pa tudi predstavniki lokalnih skupnosti.

V Sporazum so bila zapisana naslednja izhodišča, po katerih bi se skušali ravnati ob urejanju obmejne lovske problematike, da:

- se bo pri upravljanju z divjadjo na tem območju upoštevalo dejstvo, da nekatere živalske vrste oblikujejo enotne populacije in da se bodo v praksi skušala uveljaviti

takšna upravljavska izhodišča in lovne dobe, ki so za divjad ugodnejša;

- bodo zagovarjali interese lovstva v skladu s sodobnimi spoznanji lovske stroke in se zavzemali za take posege v populacije divjadi, ki bodo zagotavljali njihovo dolgoročno stabilnost, obenem pa ohranjali primernost naravnega okolja, tudi v skladu z interesi kmetijstva in gozdarstva;

- bodo sodelovali na področju znanstveno-raziskovalnih in strokovnih dejavnosti, razvijanja lovske kinologije, lovskega strelstva in v mednarodnih aktivnostih pri skupnih projektih v okviru EU ter da se bodo medsebojno obveščali o sprejetih ukrepih in dosežkih na področju upravljanja z divjadjo;

- bodo spodbujali sodelovanje lovske organizacije z obeh strani

Sporazum še ustrezno vsebinsko dopolniti in ga morda, z očitnejšo vključitvijo tudi krovnih lovske organizacij obeh držav, smiselno »prilagoditi« za celotno obmejno območje med obema državama. Še posebno je bil izpostavljen nadaljnji obstoj dveh živalskih vrst, in sicer risa ter divjega petelina, ki sta že sedaj zelo ogrožena in bi kazalo pripraviti skupen projekt za njuno obnovo. Vplivni udeleženci srečanja so predlagali tudi veliko koristnih pripomb in predlogov, ki jih bodo snovalci prihodnjih oblik sodelovanja gotovo upoštevali pri svojem delu.

Na sami prireditvi so predstavili tudi knjigo inž. **Alojzija Frkovića Tetrijeb gluhan u Gorskom kotaru (Divji petelin v Gorskem kotaru)**, v kateri na temelju kronoloških in drugih podatkov avtor opozarja na ranljivost in ogroženost divjega petelina, ki mu v tem habitatu grozi izumrtje.

Ob koncu srečanja, ki so ga s kulturnim programom popestrili **Notranjski rogisti**, so ob vodenju **Andreje Buh** in **Aleksandre Pibernik** podelili tudi številna priznanja in odlikovanja.

Hrvaški lovački savez je podelil odlikovanje III. reda lovcema LD Babno Polje **Draganu Vasiljeviću** in **Antonu Mestniku**. Lovski savez Hrvatske in Lovski savez Primorsko-Goranske županije pa sta posebni priznanji in plakete podelila LD Babno Polje in Zvezi lovske družin Notranjske - Cerknica ter lovcem **Antonu Zigmundu**, **Matiji Kočevanju** in **Francu Koščaku**. Posebno priznanje sta dobila tudi **Občina Loška dolina**, ki ga je prevzel župan **Janez Komidar**, in **Lovska zveza Slovenija**. V častno članstvo Lovskega društva Tetrijeb Čabar sta bila ob tej priložnosti sprejeta lovca **Janko Škrlić** in **Edvard Lenarčič**, posebno knjižno nagrado, kot posebno priznanje, pa sta prejela **ZLD Notranjske** in **mag. Lado Bradač**, podpredsednik LZS. **Alojzije Frkovića**, avtor knjige Tetrijeb gluhan u Gorskom kotaru, je odgovornemu uredniku revije **Lovca Borisu Leskovicu** osebno izročil svojo novo knjigo kot zahvalo za dosedanje zgledno sodelovanje in pomoč, ki jo je bil pri uredniku vedno deležen, kadar se je le obrnil nanj. Ta hrvaški avtor je namreč dolgoletni dopisnik našega glasila in prejemnik bronašte in srebrne plakete Lovca.

Od slovenskih lovske organizacije so podelili naslednja priznanja: Lovska zveza Slovenije je z redom III. stopnje odlikovala **Antuna**

Posebni priznanji LZ Hrvške sta prejeli Lovska zveza Slovenije in Občina Loška dolina (sprejela sta ju podpredsednik LZS mag. Lado Bradac in župan Janez Komidar).

Loknerja in Miroslava Turka, prav tako je bilo posebno priznanje za zgledno sodelovanje podeljeno tudi Hrvatskemu lovačskemu savezu. Zveza lovske družine Notranjske je podelila znak zaslužni član Franju Turku, Zdenku Wolfu in Andreji Buh, posebno priznanje pa še Hrvatskemu lovačskemu savezu, Lovačkemu savezu Primorsko-Goranske županije in mestu Čabar. V častno članstvo LD Babno Polje sta bila sprejeta lovca Antun Arh in dr. Josip Malnar. Spominske knjige *Cerkniško jezero* pa so notranjski lovci poklonili županu Primorsko-Goranske županije prof. dr. Vidoju Vujiću, predsedniku Primorsko-Goranskega lovačskega saveza dr.

Josipu Malnarju in županu mesta Čabar Željku Erentu. Posebno spominsko zahvalo za gostoljubnost, ki so je bili v njenem gostinskem lokalu deležni lovci v času priprav in oblikovanja Sporazuma, so lovci podelili tudi Marti Pavlič.

Predstavniki lokalnih skupnosti z obeh strani meje so se lovskim organizacijam zahvalili s priložnimi darili, župan Primorsko-Goranske županije pa je vse udeležence srečanja povabil na skupni lov na otok Cres ali Lošinj.

Proslava se je nadaljevala še dolgo v noč ob pogostitvi, prijateljskem druženju in izmenjavanju lovske izkušnje.

Franc Koščak

Divji prašiči povzročajo škodo na Pohorju

Lovska družina Šmartno upravlja s sredogorskim loviščem, ki se razprostira pretežno na obronkih Pohorja in obsega skoraj 3.500 ha površine. Za uredničenje lovskoupravljaljskega načrta skrbi 55 članov. Lovište je bogato z veliko divjadjo; imajo srnjad, jelenjad, gamse, divje prašiče, manj je poljskih zajcev, so pa še primerki gozdnega jereba in divjega petelina. LD vodi upravni odbor, ki mu predseduje starešina Vlado Dovnik. Upravljajo tudi z lovskim domom, ki so ga prenovili pred nedavnim. Člani so zavili rokave in uredili strelišče z okolico, vodovod, prenovili so tudi del notranjih prostorov ter prostore za prevzem uplenjene divjadi s sodobno hladilnico in dvigalom. LD Šmartno je pobratena z LD Poljskava, pri različnih dejavnostih pa vzorno sodelujejo tudi s sosednjimi LD. Mnogi od blizu in

daleč jih poznajo po organizaciji vsakoletne tradicionalne uporabnostne preizkušnje lovske psov za delo po krvni sledi.

Letošnje leto je zanje izjemno naporno. Pred leti so se ukvarjali predvsem s plačevanjem škode od jelenjadi na iglavcih, letos pa jih pestijo škode od divjih prašičev, ki jih povzročajo na travnatih površinah v Kalšah, Frajhamu, Šmartnu in Bojtni. Tako skoraj ne mine dan, da jih kmetje ne bi obvestili o najnovejših primerih razritin na travnikih. Za popravilo tovrstne škode na travnikih in pašnikih so člani LD letos opravili že 800 ur in uporabili 500 kilogramov travniškega semena. Da bi ublažili škodo, so se z lovskim inšpektorjem dogovorili za opravljanje drugih ukrepov, organizirajo pa tudi redne pogone na divje prašiče. Z željo, da bi ohranili dobre odnose z okoliškimi kmeti, so jih septembra povabili na družabno srečanje pri lovski koči. To je bila tudi priložnost, da so se podrobno pogovorili o različnih ukrepih, ki bi lahko ublažili letošnje preveč

Foto: L. Steinbacher

Lovovodja Tomaž Strehar izreka lovski blagor Vilku Furmanu, uplenitelju jelenjega teleta.

Prijetno vzdušje na srečanju članov LD Šmartno na Pohorju z okoliškimi kmeti

PROŠNJA ZA POSREDOVANJE INFORMACIJ O Odstrelu MARKIRANIH DIVJIH PRAŠIČEV

V sklopu projekta CRP *Divji prašič in škoda v agrarni krajini* smo v obdobju od 2009 do 2012 v sodelovanju z različnimi upravljavci lovišč odločili in z ušesnimi značkami opremiti več divjih prašičev, in sicer z namenom pridobivanja podatkov o prostorskih značilnostih vrste. Tako je na območju Kamniško-Savinjskega, Savinjsko-Kozjanskega, Zasavskega in Gorenjskega LUO mogoče zaslediti divje prašiče vseh starosti, ki imajo v ušesih rumene ali zelene ušesne oznake.

V želji, da bi pridobili povratne informacije o odlovljenih divjih prašičih, vas prosimo, da v primeru odstrela označenih živali (poudarjamo, da odstrel teh živali nikakor ni sporen in nedopusten) o tem čim prej obvestijo *Inštitut za ekološke raziskave ERICO Velenje* (dr. Ida Jelenko; telefon: 041 358 854, e-naslov: ida.jelenko@erico.si).

Za posredovanje kakršnih koli informacij se vam iskreno zahvaljujemo.

številne obiske divjih prašičev. Kot so pričakovali, se jih je vabilu zaradi lepega vremena žal odzvalo manj, toda razumejo, da so kmetje hiteli s spravilom pridelkov.

Ladislav Steinbacher

Vzrok za predčasne volitve v organe Gorenjskega OZUL-a

V Lovcu, 11/12, ste na strani 595 lahko prebrali članek *Gorenjski lovci naredili velik korak zase in tudi za vse slovenske lovce*, pod katerim je bil podpisan **Miran Zupančič** (član prejšnjega IO OZUL Gorenjske).

Člani prejšnjega IO smo na seji 19. 7. 2012 sprejeli sklep, da skličemo izredni zbor upravljalcev OZUL z dnevnim redom: 1. *Razrešnica člana IO OZUL-a Mirana Zupančiča in na predlog devetinke izvolitev novega člana IO, pod točko 2. Glasovanje o zaupnici IO.*

Vzrok, da se je IO odločil za ta korak, je bil, ker kljub večkratnim poizkusom, da bi umirili napetosti, in čas, ki smo ga po nepotrebnem porabili za reševanje neutemeljenih pripomb, da ta čas namenimo problemom, ki tarejo članice, ter o zadevah, ki koristijo divjadi in lovstvu. Tega zaradi Mirana Zupančiča tudi na tej seji nismo dosegli. Njegovo delovanje je že dalj časa hromilo delo IO, na sejah pa smo porabili največ časa za njegove pripombe na zapisnike in sklepe, deloval je nepošteno, saj je potvarjal zapisnik IO, kar je ugotovila nadzorna komisija, deloval pa neenotno, saj se je pritoževal na vsak zapisnik IO, čeprav je sam sodeloval v razpravah in pri sklepih na sejah. Pripombe in svoja mnenja je pošiljal vsem članicam Gorenjskega OZUL-a, kar je obremenjevalo članice, predvsem pa povzročalo dvome o delu IO. Kot član IO se je brez vednosti IO pritožil na ministrstvo na predlagani letni načrt LUO Gorenjske za leto 2011. Na pritožbo mu ministrstvo ni odgovorilo, njegovo pritožbo na načrt za leto 2012 pa je obravnavalo in od načrtovalcev zahtevalo dodatna pojasnila. Ugotovilo je, da je pritožba neutemeljena in jo zavrnilo. Pod pritožbo za leto 2012 se je podpisalo oziroma se je z njo strinjalo devetnajst članic OZUL-a Gorenjske. Tudi pod to pritožbo je bil podpisan Miran Zupančič. Da

lovski informacijski sistem
Lisjak

Roki vnosa podatkov v LIS Lisjak

V mesecih od decembra 2012 do februarja 2013 morajo pooblaščenici upravljalcev lovišč opraviti še preostale vnose podatkov. Več dela čaka tiste, ki tega med letom niso opravljali sproti. Strokovni tajniki na OZUL-ih začnejo s pripravami na kategorizacije. Roki so določeni s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovskoupravljalškem območju in Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. Navajam jih v nadaljevanju:

Vnos odvzema – nivo LD –	Načeloma sproti, vendar najpozneje do 5. za obdobje prejšnjega meseca. V mesecih intenzivnega odstrela – tedensko. Vnose za leto 2012 opravite do vključno 9. 1. 2013 in jih zaključite.
Popravki zaključenih vnosov – nivo LD –	Od 15. 12. 2012 do 9. 1. 2013 bo možnost popravkov ali vnosa podatkov biološke in transportne mase, teže trofeje in točk CIC, spola, starosti in kategorije, vse v zavihu odstrel in izgube >kategorizacija> leto 2012. Zunaj tega obdobja ima možnost odpiranja že zaključenega vnosa tajnik vašega OZUL-a ali administrator. Podatek popravite in zapis ponovno zaključite pod isto evidenčno številko odvzema.
Pregled odvzema in izgub divjadi – nivo OZUL –	Od 10. 1. 2013 do 31. 1. 2013 ocena odvzema (kategorizacija), ki ga opravi komisija za oceno odstrela in izgub v LUO. Po tem roku popravki niso več mogoči.
Načrt odvzema divjadi za leto 2013 – nivo LD –	V modul Letni načrt lovišča>načrt odstrela, vpis podatkov o osnutku odvzema divjadi za leto 2013, vnos do 9. 2. 2013 . (Status 1/3 – LD zaključeno.)
Načrt odvzema divjadi za leto 2013 – usklajen – nivo OZUL –	Usklajevanje načrta odvzema divjadi med upravljalci lovišč, OZUL in načrtovalcem ZGS od 15. 3. 2013 do 30. 4. 2013 . (Status 3/3 – OZUL zaključeno.)
Letni načrt lovišča za leto 2012 – realizacija – nivo LD –	Vnos podatkov o opravljenih delih v življenjskem okolju divjadi v Letni načrt lovišča za leto 2012 – realizacija do 9. 2. 2013 . (Status 6/6 – realizacija LD zaključena.) Podatke vnašajte sproti, priporočamo takoj po izvedbi del.
Letni načrt lovišča za leto 2013 – načrt – nivo LD –	Vnos osnutka načrtovanih del v življenjskem okolju divjadi v letu 2012, od 15. 11. 2012 do 9. 2. 2013 . (Status 2/6 – načrt LD zaključen.)
Letni načrt lovišča za leto 2013 – načrt – nivo OZUL –	Usklajevanje načrta načrtovanih del v življenjskem okolju divjadi v letu 2013, od 15. 3. 2013 do 30. 4. 2013 . (Status 4/6 – načrt OZUL zaključen.)
Lovska škoda za leto 2012 – realizacija – nivo LD –	Vnos škodnih primerov v modul škode – objekti do 31. 12. 2012 . Le podatki iz zaključenih zapisov se samodejno prenesejo v LNL, preglednici III/a in III/b. Po tem datumu se podatki o zaključenih zapisih prenesejo v realizacijo LNL 2013.
Podatki o iskanjih (sledenjih) ranjene divjadi ali kontrolnega pregleda nastrela – nivo LD –	V modulu kinologija>iskanja je treba zaključiti zapise do 9. 2. 2013 . Priporočilo: vnos iskanj, ki vsebuje vse zahtevane podatke, shranite in takoj zaključite. Zapisov v statusu <i>shranjeno</i> upravljalci lovišč v preglednici IV. LNL nimajo zabeleženih. (Glej zapis v reviji Lovec, št. 10/2012 – stran 553.)

Vsi podatki iz podatkovne baze Lisjak bodo v roku – na dan 10. 2. 2013 – posredovani Zavodu za gozdove Slovenije, Ministrstvu za kmetijstvo in okolje pa kot poročilo o uresničevanju koncesijskih pogodb za leto 2012.

Velika večina upravljalcev lovišč spoštuje navedene roke, tudi kakovost podatkov je na visokem nivoju. Peščica, vsako leto istih LD, razmišlja in ravna drugače in prav zaradi njih je včasih vprašljiva popolnost z možnostjo prekoračitve roka za posredovanje podatkov. Nedvomno bomo neodgovorne lovske družine zapisali tudi v reviji Lovec.

Želim vam uspešno delo.

Jože Samec

se je za pritožbo odločilo toliko članic, je pripomogel tudi tedaj še zaposleni uslužbenec v inšpekcijskih službah, čeprav je dobro vedel, da je bil med Zavodom za gozdove predlagani letni načrt in OZUL-om usklajen in predstavljen na javni predstavitvi. Onemogočanje delovanja IO je bil povod, da je večina članov IO odklonila nadaljevati delo s takim članom in je predlagala razrešnico člana in zaupnico celotnega IO. Ker so na izrednem zboru upravljalcev nastali proceduralni zapleti pri odločanju, je odstopil celotni IO.

Dokazano lahko trdim, da je bilo delo IO OZUL Gorenjske v zadnjih treh letih dobro, v dobro vseh članic OZUL in divjadi, da smo kljub težavam, ki nam jih je povzročal en član, dosegli vidne rezultate, z načrtovalcem smo se uskladili in dosegli, da je odstopanje od predlogov upravljalcev lovišč in predlogom, ki ga je pripravil načrtovalec, minimalno in sprejemljivo za upravljalce lovišč, načrtovalca in druge uporabnike prostora. Seje IO, razen omenjenih zapletov, so potekale konstruktivno, vzpostavili smo dobro sodelovanje z ZLD Gorenjske, dobro sodelovali z Lovsko zvezo Slovenije, Zavodom za gozdove Slovenije, aktivno sodelovali na posvetu o škodi od jelenjadi, podali več pripomb pri pripravi desetletnih načrtov, z organizacijo srečanja vseh predsednikov OZUL v Sloveniji pa smo poizkušali zapolniti vrzel, ki je nastala med Lovsko zvezo Slovenije in OZUL-i. Čutili pa smo potrebo po nujni povezavi med OZUL-i in želeli doseči enotno in korektno sodelovanje z načrtovalcem (ZGS).

Kdo je koga pribijal na sramo-tilni steber, naj si podoba ustvarijo bralci sami. V katero smer je bil napravljen velik korak gorenjskih lovcev, pa bo pokazal čas. Iskreno upam, da v pravo.

Janko Ferjan

Zdaj vemo, kdo je čez les

Našo državo kar na dveh tretjinah pokrivajo gozdovi, ki jim ponekod rečejo kar les. Do nedavnega nismo vedeli, zakaj so v prejšnjih časih ljudje rekli tepcem in bedakom vseh vrst, da so taki čez les, gotovo pa to ni letelo na kmečke gospodarje in ne na gozdarje, ker so oboji z gozdovi skrbno gospodarili in jih varovali. Lastništvo gozdov

je zdaj razpršeno na skoraj pol milijona lastnikov, ki povečini delajo povsod drugod, samo ne na kmetijah in ne v gozdovih. Vendar zdaj vsaj vemo, kdo je pri nas čez les.

Gozd ni samo les, gozd je življenje! Gozdovi so največji naravni zavezniki življenja, ker uravnavajo podnebje, čistijo vodo in zrak, ohranjajo rodovitno prst, vzdržujejo vodne izvire in blažijo vremenske skrajnosti. V gozdovih živi tudi večina naših živalskih vrst – od mravlje do medveda in volka ter do divjih prašičev. Zato je lastnik gozda upravičen samo do poseka lesa v taki meri, da je zagotovljena trajnost gozda in njegovih številnih darov, do katerih so upravičena vsa živa bitja na tem planetu, ne samo lastnik gozdne parcele in ne samo človek. Za širše in javne naloge gozdov pa mora skrbeti mati država, dokler je vsaj še malo pri močeh in pameti.

Po zamisli nekega kmeta, ki se menda dobro razume na pašo krav in vzrejo telet, je nova oblast zmedla vse, z gozdarji vred, nato pa sprejela nove zakone, da je lahko razbila gozdna gospodarstva, ki so prej celovito gospodarila z gozdovi. Nato je nastavila svoje podložne uradnike, ki so zdaj na dveh tretjinah države čez les, gozdove in še čez divjad z medvedi in divjimi prašiči vred. Po dveh desetletjih so glavne posledice tega že na dlani, veliko pa jih je še prikritih po gozdovih, goščavah in globačah, vendar jih vešče oko najde tudi tam. Samo v lesni industriji je v dveh desetletjih izgubilo delo okrog trideset tisoč ljudi, v gozdovih pa ostaja vsaj dva milijona kubičnih metrov neposekanega lesa, kar je na škodo razvoja gozdov, škodo dohodka lastnikov, lesne industrije in države. Kar pri nas še posekajo lesa, ga predelajo v drugih državah, ob tem pa uvažamo lesne izdelke iz tujine. Podjetja za sečnjo in spravilo lesa se že borijo za obstanek, ker jih državni sklad vedno bolj stiska s

koncesijo, denarja pa ne vlagajo nazaj v gozdove, pač pa v vse drugo, predvsem v neke državne dolgeve. In to še ni vse.

Lovci so prejšnja stoletja in do novega štetja uradnikov za gozdove, ki so tudi čez divjad, krmili medvede daleč od naselij, da ljudem niso delali zgage in niso strašili otrok na poti v šolo, kmetom niso jemali ovc, županom pa ne medu. Zavodovi uradniki so to prepovedali, zato njihovi lovci z mirno roko in brez milosti v srcu postrelijo vse lačne medvedje družine, ki brskajo ob naseljih kot klošarji po smetnjakih in divjih odlagališčih smeti, da bi nekako preživel. In tudi to še ni vse.

Oblast je s soglasjem zavoda, ki je čez les in divjad, oktobra lani izdala odločbo za odstrel divjih pra-

šičev skozi vse leto; tudi vodečih svinj. Tako sovražen in sprevržen odnos do divjih prašičev je bil v teh deželah nazadnje ob marčni revoluciji pred stoletjem in pol! Po enem letu veljavnosti odločbe je bilo v lovskem glasilu objavljeno stališče Odbora Etičnega kodeksa, da se nadaljuje spoštovanje etičnih pravil pri odstrelu vodečih svinj z nedoraslimi mladiči. To sicer ni bila pretirana naglica, saj se lovci zaradi nahrbtnika zelo težko postavijo na zadnje tace proti oblasti, pa vendar to kaže, da imajo vsaj nekateri lovci še sol v glavi in srce na mestu.

Kdo bi si mislil, da lahko politiki s svojimi zvestimi uradniki tako hitro spreminjajo svet, če so ti čez les in nad naravo.

Janez Črnač

O mrharjenju

Mnenje Odbora Etičnega kodeksa slovenskih lovcev

V Beli krajini, kjer sem član LD Loka - Črnomelj, lovci poznamo izraz »mrharjenje«. V moji tridesetletni lovski praksi ga res nisem slišal velikokrat. Tudi če ne vemo natančno, kaj pomeni, zveni grdo, nečastno. Izgovarjati sem ga slišal z obtožujočim glasom in navadno bolj po tihem kot na glas. Razumel sem ga kot opis za neetičen lov, ko lovca zanese priložnost v tropu ali v jati upleniti vse, kar pravočasno ne pobegne. Verjetno je tudi izraz »streljaštvo« blizu takšnemu ravnanju.

Sejmi lova in lovske opreme v letu 2013

Objavljamo pregled oziroma izbor sejmov na temo lova in lovske opreme, ki jih pripravljajo sejemске hiše v Evropi. Večinoma so sejmi v sosednjih ali bližnjih evropskih državah, ki so za bralce najzanimivejši z vidika obiska. Pregled sejmov je narejen glede na sejemске koledarje, ki so jih objavili za posamezne seje. Ker so med letom pogoste spremembe in celo odpovedi posameznih prireditev, bralcem svetujemo, naj pred odhodom na sejem pri organizatorju ali na njihovi spletni strani še enkrat preverijo termin sejma.

Januar

- 24.–27. 1. Mednarodni sejem lova, Praga, Češka
- 24.–27. 1. Mednarodni sejem lova, Bratislava, Slovaška
- 29. 1.–3. 2. JAGD UND HUND (mednarodni sejem lova, ribolova), Dortmund, Nemčija

Februar

- 14.–17. 2. FeHoVa (mednarodni sejem lova, ribolova in orožja), Budimpešta, Madžarska
- 21.–24. 2. DIE HÖHE JAGD & FISCHEREI, Mednarodni sejem lova in ribolova, Salzburg, Avstrija

Marec

- 8.–11. 3. IWA & Outdoor Classics (mednarodni sejem orožja in lovske opreme) Nürnberg, Nemčija
- 15.–17. 3. REVIER & WASSER (mednarodni sejem lova, ribolova in narave), Gradec, Avstrija

April

- 5.–7. 4. JASPOWA & FISCHEREI (mednarodni sejem lova in ribolova), Dunaj, Avstrija
- 5.–8. 4. Mednarodni salon lova in divjadi, Mont-La-Joie, Francija
- 19.–21. 4. LOV (mednarodni sejem lovstva in ribištva), Gornja Radgona

Maj

- 25.–26. 5. LOREKO (mednarodni sejem lova, ribolova, ekologije in turizma), Bjelovar, Hrvaška

Oktober

- 1.–6. 10. LORIST (mednarodni sejem lova, ribolova in športa), Novi sad, Srbija
- 11.–13. 10. Mednarodni sejem lova, ribolova, narave in turizma, Varaždin, Hrvaška

December

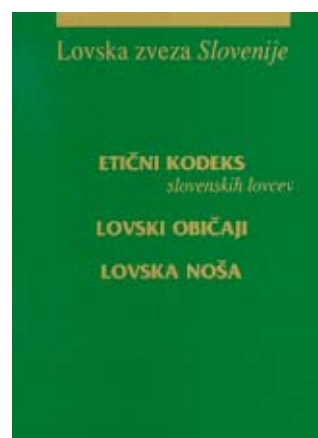
- 5.–8. 12. PFERD & JAGD (mednarodni sejem konjeniškega športa, lova in ribolova) Hanover, Nemčija

Izbor pripravil - Borut Jerše

OPRAVIČILO

Iskreno se opravičujem in preklicujem vse moje neresnične in žaljive besede in izjave, ki so bile izrečene na račun **Zvonka Pavlina** (Rigonce 20, 8257 Dobova) v krogu lovskih stanovskih kolegov glede njegovega dela in vodenja LD Dobova. Priznavam, da je bilo v času njegovega mandata vodenje LD Dobova v zadovoljstvo vseh članov te LD.

Ivan Ogorelec

Na 4. seji Odbora Etičnega kodeksa (OEK) smo se srečali s podobnim primerom. Gospodar ene od LD s Koroške je poslal Odboru opis dogodka s predlogom, da OEK do ravnanja lovca zavzame stališče. Gospodar je menil, da je član te LD kršil 10. in 13. člen Etičnega kodeksa slovenskih lovcev (EK) s tem, ko je v začetku septembra na posamičnem lovu v mirnem delu lovišča uplenil najprej enega srnjega mladiča, nato pa v času naslednjih dveh ur nedaleč od tam še tri dvema srnama.

Opisanemu ravnanju bi Belokranjci rekli »mrharjenje«. *Pa je to res? Je v skladu z EK slovenskih lovcev? Ali lovec, ki tako ravna, vedno krši EK, ali morda kdaj posebne okoliščine tudi opravičijo podobna ravnanja?*

V razpravi na seji odbora EK se je izkazalo, da je treba pri oceni podobnih ravnanj vendarle upoštevati tudi preostale okoliščine, v katerih je potekal takšen lov. Predvsem je treba razlikovati primere, ko lovec upleni več divjadi na enem lovu ali morda celo v eni priložnosti zgolj zato, ker je imel za to možnost za razliko

Foto: T. Valikonja

od tistih primerov, ko je, npr., na določenem območju potreben intenzivnejši odstrel zaradi velike škode od divjadi ali zaradi velikega števila povozov divjadi na prometnicah. Neetično pa je takšno ravnanje v drugih, mirnejših in odmaknjenih delih lovišča. Tudi zaostajanje pri uresničevanju načrtovanega odstrela proti koncu lovne sezone je lahko opravičljiv razlog, nikakor pa ni mogoče šteti za etično takšno ravnanje ob začetku lovne sezone in če se dovolj lovcev trudi uresničevati načrt odstrela.

Glede opisanega dogodka iz Koroške je zato odbor Etičnega kodeksa sprejel naslednje

stališče:

Odstrel štirih srnjih mladičev na posamičnem lovu v enem popoldnevu potem, ko ni šlo za nujni odstrel zaradi uresničevanja načrta odstrela zaradi možnosti zmanjševanja povozov divjadi na bližnjih prometnicah, zaradi izjemnega obsega škode od divjadi ali zaradi drugih objektivnih razlogov v skladu z odločitvami organov lovske družine, je kršitev določil 6. in 10. člena, lahko pa tudi 13. člena Etičnega kodeksa, če je dogodek sprožil negativne odzive v širšem družbenem okolju.

Čar pravega lova je v trenutkih pred strelom. Po njem pa smo se divjadi dolžni pokloniti in se

ji zahvaliti za lovski blagor, kot to izkažemo ob vsakem plenu z lepim lovskim običajem. Po odstrelu plenu dolgujemo vsaj nekaj naših misli z izraženimi občutki, kot jih pač doživlja vsak po svoje. Ne verjamem, da lahko kdor koli ostane ob pogledu na plen ravnodušen tudi v etičnem pomenu. Sicer prijetni občutki ob izkazani lovski spretnosti in veselje ob pridobitvi trofeje morajo priti za tem. Lovci smo pač lovci in zato se nam ni treba tega sramovati. Gotovo je v naših genih nekaj prvobitnega lovskega nagona, ki pa ga moramo biti sposobni tudi razumno obvladovati. Notranja kontrola se mora v praksi med drugim pokazati tudi tako, da po prvem plenu npr. končamo lov, pa čeprav je popoldansko sonce še visoko. Z uplenitvijo več divjadi v kratkem času in na enem samem lovu ali celo v isti dani priložnosti pa si nismo vzeli dovolj časa za izraz občutka lovskega blagra vsaki posamični divjadi posebej in nismo izkazali možnosti samonadzora. Predvsem v tem smo ob obravnavanem dogodku člani odbora EK videli vsebino kršitve Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

Ob obravnavanem primeru se ni mogoče izogniti primerjavi s poklicnimi lovci v loviščih s posebnim namenom (LPN). Da, EK slovenskih lovcev velja tudi

zanje! Verjetno to ni sporno in verjamem, da ga vsak od njih tudi spoštuje. Vsekakor pa so poklicni lovci v posebnem položaju glede doseganja načrtovanega odstrela, za katerega so po pogodbi o zaposlitvi in lovskočuvajski službi osebno odgovorni. Gre za objektivno okoliščino, ki jo je treba vsekakor upoštevati, ko gre za odstrel več divjadi na enem lovu ali morda celo v isti priložnosti. Primer je lahko od primera do primera tudi drugačen. Za presojo, ali gre v konkretnem primeru za kršitev EK, bi bilo zato treba upoštevati vse druge okoliščine; predvsem tudi, ali so bila pri takšnem lovu spoštovana vsa druga pravila lovske pravičnosti.

Niko Šuštarč,
predsednik OEK

110 let Lovske družbe Blato

Dvojezično lovstvo na avstrijskem Koroškem

Začetki najstarejšega organiziranega slovenskega lovstva za severno mejo, na avstrijskem Koroškem, segajo v daljše leto 1902. V občestni idilični slovenski kmečki vasi Blato (Moos), ki se razprostira ob Metlovski deželni cesti Pliberk–Metlova–Celovec, na koncu vasi že stoletja stoji va-

ška gostilna *Pri Štefanu*. V njej je bil 21. septembra 1902 ustanovni občni zbor Lovske družbe Blato (LD Blato). »V začetnih letih so jo imenovali tudi Lovsko društvo ali kar Blaško jago. Prvi predsednik je bil **Johann Eberwein**, p. d. Humčar pri Božjem grobu. Vsi ustanovni člani so bili zavedni koroški Slovenci. Bili so skromni kmetje in obrtniki,« mi je v uvodu razložil **Mirko Kumer - Fric**, ki je predsednik LD Blato že dvaindvajset let.

Čeprav je na voljo le malo virov iz začetkov 110-letne zgodovine tamkajšnje lovske družbe, pa je zagotovo, da so bili njeni člani vedno lahko le domačini. Do leta 1964 je kraj Blato imel samostojno občino. Zdaj pa je lahko njen član le tisti, ki ima stalno bivališče v Mestni občini Pliberk. »Naše lovstvo je bilo tako in je še zmeraj tesno povezana s kmeti in prebivalci. Zato je le redko prihajalo do nesporazumov med kmetovalci oziroma Blatčani,« je dodal Kumer. Ker so z leti postali blaški »jagri«, vsaj nekateri, samo nemško govoreči, čeprav je še vedno največ slovensko-nemško govorečih, uradno LD Blato deluje kot dvojezična družba. V okraju Velikovec sta dvojezični še Lovski družbi Globasnica in Obirsko. »Četudi se med nami več sliši slovenska kot nemška, beseda, je najbolj pomembna, da

med nami vlada dobro prijateljsko sožitje. Verjetno tudi zato, ker se s pristo domaćnostjo med seboj ne želimo ločevati; predvsem pa, ker vsi skupaj delujemo prvenstveno v prid divjadi in medsebojnega tovarištva,« je ponosno in glasno poudaril med vsemi izjemno spoštovan starešina družbe.

V MO Pliberk delujeta dve lovski organizaciji. Poleg LD Blato še 100-letna *Lovska družba Libuče*, na čelu katere je **Konrad Mandl**. »Naša lovška družba šteje 35 članov. V našem lovišču, ki skupno meri 4.040 ha, lovne površine je le okrog 3.800 ha, lovi lahko še šest lovcev, ki imajo lovsko izkaznico, a so pripravniki za polnopravno članstvo. Zelo smo ponosni tudi na svoje štiri častne člane, ki so stari že več kot 80 let. Najstarejši član je 95-letni **dr. Erich Fritzer**, najmlajši pa je star okrog 28 let. Kar dvanajst naših članov deluje tudi v *Klubu prijateljev lova Celovec*,« je kot izkaznico tamkajšnje lovške družbe opisal tajnik **Janez**

Ob slavnostni izročitvi grba MO Pliberk 110-letni Lovski družbi Blato so se pred objektom Lovca postavili vsi udeleženci.

Kaiser, ki to funkcijo opravlja že dvanajst let.

Z železnico prepolovljeno blaško lovišče

Kot so pred 110 leti ustanovitelji z dobro vero, zavedno in

Blaškim »jagrom« občinski grb

Prav v času, ko je Lovska družba Blato načrtovala skromno proslavo ob svoji 110-letnici, je samovščečni in naduti nacionalistični svobodnjak **Herald Debering** s svojo odmevno nesramno izjavo dodobra presenetil avstrijsko javnost, zlasti pa užalil in ponižal na avstrijskem Koroškem živče Slovence. Dejal je namreč, da je treba okrepiti boj proti uporabi slovenščine, ker avstrijska Koroška ni dvojezična in ker koroški Slovenci tako niso pravi Korošci.

V povsem drugačnem prijateljskem vzdušju je bilo v Kulturnem domu v Pliberku sproščeno vzdušje ob obletnici, ki so ga novembra sklenili z lovsko mašo pri romarski cerkvi Božji grob. MO Pliberk je namreč Lovski družbi Blato podelila svoje najvišje pisno priznanje – grb občine. Priznanje je **Mirku Kumru** izročil župan MO Pliberk **Stefan Visotschnig**. »Naša občina je izredno ponosna na obe svoji lovski družbi, ki več kot stoletje uspešno ohranjata lovsko tradicijo, kulturo in uspešno gospodarita z divjadjo. Ko vsakih deset let obnovimo koncesijske pogodbe za lov, se dobro zavedamo, da je naša divjad v skrbnih in odgovornih rokah lovcev. Tudi gozdarska in kmetijska politika je vedno bolj na strani lovcev kljub škodi, ki je sestavni del narave. Osebnost sem ponosen na LD Blato, še posebno na Mirka Kumra, častnega občana naše občine. Malokdo ve, da so on in njegovi lovci že pred mnogimi leti navezali prijateljske stike z lovci Briška Brda. Lovske vezi so postale tudi politične in gospodarske. Tako je naša občina tudi pobratena z občino Briška Brda. Ja, tudi mene in vso županstvo zanima, kako bo hitra železniška proga vplivala na okolje in divjad? Pozitivno je, da naši blaški jagri ne nasprotujejo gradnji,« je v lepi slovenščini za Lovca spregovoril priljubljeni župan »Visočnik«.

Oktobrskega lovskega druženja ob častitljivem jubileju blaške »jage« so se poleg domačih lovcev udeležili tudi vidni politiki pliberške občine: sekretarka **Vera Blažej**, ki ureja tudi lovske zadeve, lovski referent **Jurij Mandl** in nekaj občinskih svetnikov. Prišel je tudi kmet **Štefan Domej**, zastopnik kmetov v koroški deželni kmetijski zbornici, ki je ponosen, da je na poljih in v gozdovih vedno več divjadi. »Tudi kmetje bomo več naredili za divjad. Že zdaj sejemo manj koruze in več drugih žit, ki so dobrodošla za ohranjanje prstoživečih živali, zlasti poljskih zajcev, poljskih jerebic in fazanov,« je rekel nelovec Domej. Z naše Koroške sta v Pliberk prišla tudi **Dušan Jukič** in spodaj podpisani.

F. Rotar

Avstrijska železnica namreč že gradi hitro progo od Celovca proti Gradcu. »Železnica bo »zarežala« v naše lovišče in ga prepolovila. Res smo v skrbeh za našo divjad. Komaj nam jo je uspelo vsaj malo obvarovati pred žalostnimi povozmi na cestah, ji zdaj še bolj grozi hitra železniška proga. Najprej so čez lovišče načrtovali gradnjo kar petih »zelenih mostov«, nato samo še dva. Menda pa zdaj ne bodo gradili nobenega!?» so upravičeno pokazali zaskrbljene obraze in misli starešina Kumer, tajnik Kaiser, lovovodja **Kristijan Maurel** ter vsi blaški lovci.

Franz Rotar

Prvi letošnji lov v LD Metlika

Prva nedelja v oktobru je v LD Metlika vedno slavnostna; lovimo lisico in divjega prašiča. Na skupnem lovu ni dovoljeno streljati srnjadi in jelenjadi.

Starešina LD Metlika me je poklical in me povabil na ta lov, ki se ga tradicionalno udeležujem kar šestnajst let. Seveda je povabilo poslano tudi na sedež ZLD Bele krajine, katere aktivna članica je tudi imenovana LD.

Prijaznemu povabilu sem se seveda odzval. Ob osmih zjutraj smo se zbrali na križišču cest Drašiči–Metlika–Boldraž. Zbralo se nas je kar veliko članov LD Metlika pa še nekaj lovskih prijateljev iz dveh lovskih družen s Hrvaške. Obiskali sta jih dve delegaciji iz LD Jaškovo, ki ju je vodil starešina **Zvonimir Vnučec**, in iz LD Orlova, ki jo je vodil starešina **Tihomir Toth**. Z obema družinama je LD Metlika pobratena že več kot dvajset let. Vsi negujemo prijateljstvo kot izjemno dragoceno. Resnično, člani vseh treh LD se med seboj zelo dobro razumemo, lovci se redno udeležujejo vseh prvih sezonskih lovov in občnih zborov. Prijateljstvo krepi vezi prijateljstva na lokalni in tudi globalni oz. meddržavni ravni.

Postregli so nam kavo, čaj, piškote, pecivo in kar je najpomembnejše, belokranjsko pogačo. Vedno jo spečejo lovske soproje, žene, ki morajo, da bi bile pogače vroče ali vsaj tople, vstati zgodaj, pred možmi, ki jo potem – vsak svojo – ponosno prinesejo in ponudijo: »To je pa moja spekla, probaj in povej, če ti je dobra!?»

Med zajtrkom se med seboj pogovarjamo, pripovedujemo lovske zanimivosti in izkušnje,

Mirko Kumer - Fric, predsednik LD Blato in častni občan MO Pliberk

odgovorno začrtali pot blaški lovci, »gre po tej poti tudi zdajšnje tamkajšnje vodstvo«, so ob 110-letnici zapisali in se zavezali, da bodo v skladu z interesi kmetijstva in naravovarstvenih načel gojili in varovali divjad vseh vrst, se zavzemali za preprečevanje škode od divjadi, sodelovali z javnimi ustanovami pri ohranjanju čistega okolja (očiščevalne akcije), preprečevali nepotreben pogin divjadi na cestah – montaža odsevnikov ob cestah, domačim lovcom omogočili lov na svojih zemljiščih, za dobro vzdušje in prijateljstvo bodo gojili oba deželna jezika, ohranjali domačo lovsko kulturo in tudi v prihodnje navezovali prijateljske vezi s sosednjimi lovskimi organizacijami tudi v prostoru Alpe-Jadran.

A zadnje čase vseeno s strahom pogledujejo v prihodnost. Kaj bo z njihovo divjadjo v prihodnje? Njihov dolgoletni trud (nameščanje raznih odsevnikov ob cestah), da bi divjad plačevala manjši davek na tamkajšnjih cestah, se lahko kaj hitro izjalovi.

Tihomir Toth in Zvonko Vnučec, v sredini, v razgovoru z domačimi lovci

predvidevamo, kakšen bo uspeh lova ...

Jutranje druženje je trajalo do pol desetih, potem so nas poklicali v zbor. Starešina **Jani Pečarič** je pozdravil vse zbrane, še posebno pa predstavnike hrvaških LD in predstavnike ZLD Bela krajina.

Pozdravu se je pridružil predsednik ZLD Bela krajina **Toni Vrščaj** in se v imenu UO ZLD lepo zahvalil starešini LD Metlika za povabilo. Poseben poudarek je namenil tovariškemu razvijanju čezmejnih in mednarodnih odnosov, poudaril pomembnost tovrstnega prijateljstva, sodelovanja in enotnega upravljanja z divjadjo na mejnih območjih.

Lovci LD Gornja Radgona so za izdelavo lesenega nadstreška in druga opravila opravili 450 neplačanih ur lesarskih, električnih, gradbenih, krovskih ter drugih del.

Foto: I. Rožman

Skupinska fotografija z oktobrskega lova v LD Metlika; na desni strani fotografije so hrvaški lovci.

Lov je trajal do poldneva. Divjadi je bilo videti kar nekaj; uplenjena je bila samo ena lisica.

Po končanem lovu smo skupaj odšli v lovsko kočo Vinomer, kjer so v peči pripravili pečene jagjenčka in odojka. To je za družbo daroval lovec iz tamkajšnje LD, **Dragan Mitevski**, ki je prav tiste dni praznoval svoj 80. rojstni dan. Vsi smo mu čestitali, se mu zahvalili za prijaznost in pogostitev ter mu zaželeli še mnogo zdravih let in veliko uspešnih lovov.

Toni Vrščaj

Radgonski lovci dobili nov lesen nadstrešek

Tokrat smo se lovci LD Gornja Radgona zbrali s posebnim namenom. Po tednih priprav, načrtovanja, izdelave, popravkov in gradnje smo končno dočakali nov lesen nadstrešek, ki je nadomestil stare mize in klopi, na katerih smo lovci zelo radi posedeli in se družili ob toplih dneh. Tako je zdaj v Hercegovščaku pred lovskim do-

mom pod veliko lipo našel prostor nov objekt v primerni zeleni barvi lesa in strehe, ki se skladno zlivata z okolico: dve mojstrsko izdelani mizi s klopema, vsa preostala lesarska in zidarska dela, stropni lestenci iz jelenjih vej rogovja, velik kamin za peko odojkov ... Vse to in še kaj več je dokaz, da nam lovcem gre delo dobro od rok. Čeprav smo v izdelavo vsega vložili kar 450 ur lastnega dela, vsega vseeno ne bi bilo mogoče opraviti brez naših podpornikov – sponzorjev. Veliko prispevkov je bilo darovanih tudi iz naših lovskih vrst, kar je še posebno vredno pohvale. Vse to in še več nam je dalo dovolj velik razlog,

Lovsko druženje v Čagoni

Konec oktobra je LD Dobrava iz Svete Trojice v Slovenskih goricah pripravila tradicionalno srečanje s člani pobratene LD Vurmat iz Sv. Duha na Ostrem Vrhu. Člani zelene bratovščine so se najprej zbrali v lovskem domu v Dobravi, od koder so odšli na krajši skupni lov na malo divjad v revir Čagona. Niti dež jim ni mogel do živoga, lovili so po programu, ki ga je pripravil lovovodja **Vlado Steinfelser** s sodelavci. Bilo je prijetno, slišati je bilo lajež lovskih psov in pokanje pušk, fazani so se dvigali v zrak, srnjad je bežala pred pogonom ... Res lepo pripravljen in doživet skupni lov, ki ga je ob koncu prvega dela obsijalo celo sonce. Pozabljene so bile tegobe z dežjem in pri malici pred domačijo Gregorec v Čagoni je bilo dobre volje na pretek. Gospodar **Jože Gregorec**, sicer tudi podžupan Občine Cerkvenjak, in njegova soproga **Sonja** sta se izjemno potrudila in pripravila okusno malico, ki je marsikoga spominjala na gostijo. Za nameček so bila na stežaj odprta vrata mogočne vinske kleti z izjemno kakovostnimi vini. Kobanski lovski tovariši so skupaj z gostitelji modrovali o mnogočem, najbolj pa o divjadi in tegobah, ki jih imajo pri upravljanju na Kobanskem in v Slovenskih goricah. Po malici je sledil še drugi pogon do kmetije Kovačec v Čagoni, kjer je bil tudi pozdrav lovini. Še zadnjič se je oglasil lovski rog, uplenjeni divjadi (uspelo jim je upleniti tudi lepo zvitorepko) so izrekli lovski blagor in lova je bilo konec; ne pa tudi druženja, ki se je končalo z zadnjim pogonom v lovskem domu v Dobravi. Prijetno in koristno, kot se za lovske tovariše spodobi.

M. T.

Iztok Rožman

Foto: M. Toš

Pozdrav lovini pred kmetijo Kovačec v Čagoni

Lovci LD Ljutomer obiskali Vrtec Stara cesta

V okviru Turistične zveze Slovenije v okviru projekta *Z igro do prvih turističnih korakov* so v Vrtec Stara cesta pripravili tematski sklop na temo *Lovska družina v našem kraju*. Tako so malčke obiskali člani zelene bratovščine **LD Ljutomer**. Lovci so otrokom predstavili lovsko opremo, pripomočke, ki jih lovci uporabljajo pri svojem delu, ter opisali vlogo lovca pri skrbi za živali, urejanje krmišč in delovne akcije. Ob tej priložnosti so otroci prejeli v spomin številko revije *Lovci* in se posladkali s sladkarijami. Sicer pa so otroci v okviru projekta med drugim spoznali, kako lovci krmijo divje živali. Dokaj zanimiv je bil tudi ogled lovskega doma v Podgradju, kjer so si v spremstvu lovcev med drugim ogledali razstavo lovskih trofej, film o gozdnih živali in spoznali vlogo lovskega psa. Peš so se odpravili tudi do lovske preže in nekateri pogumni otroci so se povzpeli po njej.

Skratka, lovski dnevi so bili za otroke zelo poučni, zanimivi in doživeti. Morda se bo kateri od malčkov, ko bo zrasel, odločil celo za lovca.

Bojan Žerdin

Lovci LD Ljutomer so obiskali Vrtec Stara cesta.

J E S E N S K A

Pesem jeseni v macesne zaveje, jim strune zelene prebarva rumeno, da zvoke njih sonca zadnjič skozi veje, veter jesenski ponese v nebo.

Pesem jeseni med skale zaveje, tisoč strun v razih takrat oživi, jeglič prevzetni nič več se ne smeje, v trdno zavetje spet si želi.

Gamsi v melišču so dolgo že črni,

pesem jeseni jih vabi na ples, gamsove k sozli kot rože med trni, zimskih viharjev čakajo bes.

Kavke že ples svoj nemirni igrajo, s črnimi krili k soncu hite, pesem jeseni jim je v zabavo, da veter ponese jih, to si žele.

Jaz pa ujet v mesta sivino, čakal sem pesem, da me pogreje, da vzburi v duši zvokov milino, da mi v dolino veter zaveje.

K meni v dolino ni pesem prišla, sam sem šel k njej med strme peči, med gamsi, macesni, tam je bila, v pesmi tam pustil sem mesta skrbi.

Jože Libnik

VEČER NA PREŽI

Izpil je mrak oči svetlobi dneva, odgnal je zlato sonce za goro, še zarje vse blesteče ni poljubil, razpel peruti vetru je samo.

Da dih njegov prinesel vsem bo sanje, pozabo dneva in njega skrbi, da strune bo napel in dihlil vanje in pesem dneva s temo ugasi.

Zapela so drevesa odo dnevu, ujela se v šepet so gorskih trav, ujela se s tišino v srcu mojem, ki se opilo je neskončnosti višav.

Zabokal je srnjak tja v spev večerni, prislunilo mu rosno je nebo,

utišal trate je in veje nežne, se krik v daljavi združil je z goro.

In moje je srce za hip obstalo, ujeto v mehke te dlani večera, hitelo s pesmijo je v lesk neskončen, in duša ni hotela sonca-dneva.

Želela je, da vse za hip obstane, da ne vrti se mrak tja v noč naprej, da ves napijem njega se omame in v njej ostanem utopljen za vselej.

Jože Libnik

Bila so leta vojne, natanko 6. 7. 1942, ko je na svet prišel **Jožef Žiberna**, dolgoletni član LD Boč na Kozjaku. Že kot otrok je bil nagajiv, krepak, vedno je stikal po zemlji in v gozdu. Leta 1961 se je vpisal v lovske vrste, leto pozneje je opravil tudi lovski izpit. Življenjska pot ga je zanesla v naše lepe kraje in postal je član LD Boč na Kozjaku. Vsa leta je opravljal različne naloge in funkcije v lovski družini. Od leta 1969 do 2003 je bil član UO LD, od leta 1971 do 2003 je bil tajnik LD, od leta 2003 do 2008 je bil predsednik NO, zdaj pa je član disciplinske komisije in komisije za izobraževanje. Velik je bil njegov prispevek pri prvem zborniku lovske družine.

Za svoje zavzeto delo v lovski organizaciji je prejel znak za lovske zasluge in red III. stopnje; še kakšno priznanje bi se našlo, pa mi tega Jožef v najinem pogovoru ni povedal.

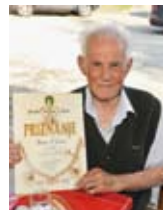
Napisano je Jožefova osebna izkaznica v skrajšani različici. Pri svojih sedemdesetih letih je še zmeraj zdrav, čil in krepak. Redno se udeležuje vseh delovnih akcij, celo kositi zna, poravnati travno rušo pri odpravi škodljivih prašičih, pa strelja še vedno, in to tako, da krogla zadane. Rad lovi jelenjad, srnjad, divje prašiče, skratka je »pravi jager«, kot bi rekli na Kobanskem.

Zdajšnje aktivnosti je usmeril v aktivno delo na področju izobraževanja lovcev in pri delu z lovskimi pripravniki.

Njegovo 70-letnico smo proslavili v lovskem krogu. V sobotnem jutru smo se zbrali na delovni akciji. Jožef je prišel zgodaj, z veliko lučjo in dobrotami. Žal mi je, da sem bil odsoten, a sem mu čestitko poslal že prej.

Še na mnoga zdrava leta, dragi Jožef! Dober pogled ti želimo tvoji lovski tovariši iz Boča na Kozjaku.

LD Boč na Kozjaku – S. F. K.

Ivan Erban, najstarejši in častni član LD Artiče, je 18. 6. 2012 v krogu svojih najbližjih praznoval svoj 90. rojstni dan. Njegov jubilej smo počastili tudi njegovi lovski tovariši v lovskem domu v Arnovem selu.

Ivan se je rodil leta 1922 v bližnjem Župevcu. Po končani trgovsko-poslovni šoli se je izučil za trgovca in se zaposlil pri Ljudski potrošnji - Brežice, kjer je vrsto let opravljal poslovodsko delo. V lovsko bratovščino je pristopil 15. marca 1950, lovski izpit pa opravil 17. 9. 1952.

V dobrih šestdesetih letih lovskega članstva je opravljal precej pomembnih funkcij. V vlogi blagajnika, ki ga je najbolj zaznamovala, se ga spominjamo kot vedno doslednega, vestnega in natančnega. Njegovo blagajniško delo, finančne analize in tudi grafični prikazi so bili vseskozi temelj, na katerega so se opirala različna vodstva LD in se ustvarjalno odločala za najustreznejše uprav-

ljanje LD. Funkcijo gospodarja je opravljal med letoma 1955 in 1996. Skoraj tako dolgo je bil tudi kronist LD. V letu 1953 je postal član NO, leta 1954 pa tudi njegov predsednik. Prav tako je bil predsednik komisije za odlikovanja (l. 1976 in 1996).

Pri opravljanju odgovornih funkcij je bil vedno marljiv in korekten, zato ga lovski tovariši še vedno spoštujemo. Bil je predan zeleni bratovščini. Gojitev divjadi mu je pomenila več kot zadnje dejanje s puško v gozdu.

Ivan Erban je za svoje opravljeno delo v lovstvu prejel številna priznanja in odlikovanja, med njimi so najpomembnejša: znak LZS za lovske zasluge, priznanje za petindvajset let vzornega blagajniškega dela (LD Artiče), reda LZS III. in II. stopnje, priznanje za pisanje lovske kronike (LD Artiče) ter imenovanje za častnega člana (LD Artiče); prejel pa je tudi druga številna lovska in društvena priznanja zunaj lovsstva.

Spoštovani lovski tovariš Ivan, hvaležni smo vam za delo, ki ste ga opravljali nesebično in predano v LD! Želimo Vam še obilo zdravja in lepih spominov na naše tovarštvo!

LD Artiče – B. O., J. S.

Martin Dušak, član LD Gabrovka, je 29. 8. 2012 praznoval svoj visoki življenjski jubilej, 80-letnico življenja. Rodil se je v kmečkem okolju, kjer je preživel tudi svoje otroštvo in mladost. Živel je v nenehnem stiku z naravo.

V lovske vrste je vstopil leta 1959 in odtlej trinštirideset let sodeluje in dela na področju lovsstva. Lovci LD Gabrovka so kmalu spoznali njegovo prizadevno delo in pravilen odnos do divjadi in lovskih tovarišev. V naši LD je opravljal že veliko pomembnih funkcij. Takoj po vstopu v LD je od leta 1960 do leta 1966 opravljal naloge tajnika, član UO LD in predsednik gradbenega odbora je bil od začetka pridobivanja dokumentov do odprtja lovskega doma (od l. 1977 do 1989) in gospodar. Poleg tega je sodeloval tudi v raznih komisijah LD.

Martin kljub visoki starosti še vedno obdeluje svojo zemljo in se posveča kmetijstvu, vsa leta pa tudi skrbi za obdelavo krmne nje v Jelševcu. Zaradi njegove umirjenosti, razsodnosti in pravega odnosa do lovskih tovarišev in divjadi si je med člani pridobil veliko zaupanja.

Mladim rodovom je z vso vnemo in predanostjo prenašal lovske izkušnje in običaje, predvsem pa nas je znal podpreti in razumeti v vseh dejanjih, ki so bila v korist divjadi in lovcev v ponos. Tradicijo lova je prenesel tudi na svojega sina Andreja, tako da lovska tradicija v Martinovi rodbini zaenkrat ne bo zamrla.

Tudi na področju kinologije je bil aktiven, saj je še vedno vodnik resastega istrskega goniča.

Martin je še vedno lovovodja na lovu v čast svetemu Martinu, ki je navadno zelo obiskan lov in na zadnjem pogonu tudi dobro kulinarično založen.

LZS je Martina Dušaka za dolgoletno delo odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II.

stopnje, leta 2007 pa je prejel tudi družinski priznanje.

Dragi lovski prijatelj, vsi člani LD Gabrovka ti ob tvojem visokem življenjskem jubileju iskreno čestitamo in ti želimo še veliko prijetnih pohodov po domačem lovišču ter da bi se še dolgo srečevali in družili.

LD Gabrovka – M. R.

Naš dolgoletni član **Vinko Foršček** je 25. avgusta letos praznoval 85 let svojega življenja. Rodil se je leta 1927 v skromni delavski družini v vasi Praproče pri Novem mestu. Že kot desetletni fantič je na obronkih Gorjancev vodil istrskega goniča, s tem pa sta mu doživljanje narave in vodenje psa vtisnila neizbrisni pečat, ki je vplival na njegovo življenje.

Njegovo mladostniško zagnanost in šolanje je pretrgala druga svetovna vojna, v kateri je aktivno sodeloval. Priključil se je odporu proti okupatorju in v njem sodeloval vse do osvoboditve. Pravzaprav je zato preskočil otroštvo in iz otroka takoj postal zrel mož. Po končani vojni je v Beogradu končal vojaško akademijo in ostal v vojaški službi. Kot oficir je služboval od meje na Donavi pri Djerdapu pa vse do Volčje pri Novi Gorici, kjer se mu je leta 1953, z vstopom v LD Volče, uresničila želja do lova in kinologije. Njegovo natančnost, korektnost in delovno požrtvovalnost so tovariši lovci takoj opazili in mu po opravljenem lovskem izpitu zaupali tajniško delo (od leta 1955 do 1960), nato pa je bil več let družinski kinolog. Službena premostitev nazaj na rodno Dolenjsko je botrovala odločitvi, da se je leta 1963 vključil v LD Ivančna Gorica. Tudi v tej družini so spoznali vse njegove vrline in sposobnosti ter mu takoj zaupali funkcije: blagajnika (od leta 1965 do 1967), tajnika (od leta 1967 do 1970), kinološkega referenta (od leta 1972 do 1976) in tudi starešine LD (od leta 1976 do 1977).

Leta 1978 se je Vinko vpisal v LD Tomišelj, ki ji še vedno ostaja zvest. Pri nas je v času vodenja kinološke komisije (od leta 1979 do 1982) kot prvi kinolog uvedel evidenčno kinološko knjigo. Pozneje je bil več mandatov tajnik LD in član NO. Ostal je pojem natančnega in doslednega tajnika ter prava zakladnica raznovrstnih podatkov o divjadi, lovcih in delu družine. Kot izkušen lovec, lovski tehnik in čuvaj strogo bdi nad delom LD, svoje znanje pa širokosrčno prenaša na nas, mlajše lovce. Veliko zaslug ima tudi pri delu ZLD Ljubljana in še posebno pri organizaciji lovskočuvajskih tečajev LZS.

Posebne zasluge ima na področju lovskie kinologije, kjer je deloval kot kinološki sodnik za pse jamarje, bil je funkcionar v LKD in KZS, zanesljiv organizator kinoloških prireditev in ne nazadnje tudi dolgoletni vodnik in vzreditelj lovskih psov. Za svoj izjemen prispevek lovski kinologiji je bil odlikovan s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge ter redoma II. in I. stopnje. Za dolgoletno uspešno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Dragi Vinko, ob tvojem jubileju ti iskreno čestitamo in se ti zahvaljujemo za tvoja prizadevanja v korist divjadi

in narave ter za tvoj prispevek na področju lovskie kinologije. Želimo ti še veliko zdravih let in da bi bili tudi v prihodnje še naprej deležni spodbudnih napotkov iz tvoje bogate zakladnice znanja in izkušenj.

LD Tomišelj – B. L.
Lovska zveza Slovenije

V krogu lovskih prijateljev LD Mislinja je 16. 6. 2012 praznoval naš dolgoletni upravnik in gospodar lovskega doma **Anton Šertl** svojo 80-letnico. Rodil se je 1. 6. 1932 v Mislinji v delavski družini kot zadnji od petih otrok. Zaradi požarov, ki so jih prizadeli, se je morala družina kar trikrat seliti. Njegovo otroštvo je bilo dokaj težko. Kot osemletni otrok je moral na službenje na kmetijo Adam nad Mislinjo. Še ne petnajstletni fantič se je zaposlil najprej na gozdnem obratu in nato v tovarni lepence, v elektro centrali, v zabojarji, sodarni. Vsi ti obrati so bili pred vojno last dr. Arturja Pergerja, veleposestnika v Mislinji. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil v tekstilni tovarni MIKON in tam do upokojitve (leta 1991) opravljal delo nočnega čuvaja.

Zaradi lepote zelenih pohorskih gozdov, ki je takrat privabljala mlade fante, spoštovanja narave in divjadi je postal lovec. Navdušil ga je predvsem brat Štane, ki je že bil lovec.

Član oziroma pripravnik v LD Mislinja je postal leta 1959. V času pripravništva si je pridobil veliko potrebnega lovskega znanja in izkušenj, ki jih je po opravljenem lovskem izpitu, ki ga je opravil leta 1963, pozneje pa je z veseljem prenašal svoje pridobljeno znanje tudi na mlajše rodove. Takoj po lovskem izpitu so Antonu zaupali funkcije v IO LD, ki jih opravlja še vedno. Od leta 1963 do 1965 je bil kinolog, od leta 1965 do 1969 strelski referent, od leta 1985 do 2012 preglednik uplenjene divjadi, od leta 1969 do 1972 upravnik lovskega doma Ponikva, od leta 1972 je upravnik lovskega doma v Završah, od leta 1975 pa je družinski praporščak. Vsa leta je bil član strelske uspešne ekipe, ki je polnila steklene vitrine s pokali. Nadalje je dobro izšolal veliko lovskih psov za delo na skupnih lovih in za delo po KS. Bil je mentor šestnajstim lovcom. Delo revirnega vodje je opravljal od leta 1975 do 2002. V vseh letih članstva je bil uspešen vodja skupnih lovov, član gradbenih odborov, opravil je več kot tisoč ur neplačanega dela pri lovskem domu. Še vedno vzorno vzdržuje lovski dom in skrbi za urejeno okolico.

Anton se je neprestano lovsko izobraževal. Leta 1969 je opravil kinološki tečaj, leta 1985 tečaj za preglednika divjačine, obnovitveni tečaj (usposobljeno osebo) pa leta 2004 in 2009, izpit za strelskega sodnika pa je opravil leta 2001. V vseh letih lovskega udejstvovanja je od LD prejel veliko priznanj in pohval za delo na področju strelstva, lovskie kinologije ter gospodarjenja z lovskim domom. KZS ga je odlikovala s srebrnim znakom za kinološke zasluge, LZS pa z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Dragi Tone, želimo, da bi še dolgo skrbel za naš lovski dom, ki je ponos naše LD daleč naokoli. Tvoj okusni

divjačinski golaž naj še dolgo polni prazne želodce lovcev in drugih prebivalcev širše okolice. Veliko zdravja, osebne sreče, pa tudi lovskih užitkov

in naših skupnih srečanj ti želimo lovski tovariši.

LD Mislinja – J. S.

Naslikal: U. Iff

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Ciril Jurčič, LD Krka
Jožef Kovačič, LD Šentvid pri Stični
Ladislav Pahor, LD Pesnica, Jarenina
Maksimiljan Višnar, LD Oplotnica

85-letnico

Ivo Ferkolj, LD Otočec
Maks Gregorin, LD Rakitna
Daniilo Mohorčič, LD Senožeče
Mirko Oražem, LD Dolenja vas
Jože Podkoritnik, LD Rogaška Slatina

80-letnico

Anton Antičević, LD Hotedršica
Anton Volbenk Demšar, LD Rakek
Emil Ferencek, LD Kobilje
Pavel Furlan, LD Vojkovo
Karel Horvat, LD Pečarovci
Franc Kmetič, LD Moravče
Jože Kocjan, LD Globoko
Ivan Korošec, LD Borovnica
Janko Košnik, LD Šenčur
Ivan Krajnc, LD Ljubno
Albin Likar, LD Otavnik
Alojzij Mavhar, LD Zreče
Vinko Oblak, LD Škale
Štefan Pernar, LD Jošt, Kranj
Anton Peršoh, LD Poljčane
Ivan Smrkolj, LD Mlinše
Štefan Starc, LD Lož, Stari trg
Ivan Ujčić, LD Bukovca
Štefan Verbančič, LD Petišovci
Rudolf Žibert, LD Mima

75-letnico

Erik Alatič, LD Ljutomer
Anton Andlovic, LD Nanos
Julij Blatnik, LD Lazina
Jožef Dremelj, LD Pšata
Ivan Grazer, LD Smrekovec, Šoštanj
Bogomir Korošec, LD Šmartno na Pohorju
Anton Korošec, LD Lukovica
Evgen Kovačič, LD Most na Soči
Maksimiljan Lebar, LD Krizevci pri Ljutomeru

Andrej Mekina, LD Rakek
Anton Merlin, LD Otočec
Ivan Nanut, LD Čaven
Stanislav Napast, LD Črešnjevce
Jože Novak, LD Suha krajina
Zorislav Okorn, LD Selca
Štefan Olaj, LD Bakovci, Lipovci
Zoran Pfeifer, LD Veliki Podlog
Vilibald Plevel, LD Komenda
Štefan Podjavoršek, LD Dolič
Janez Šegula, LD Rižana

70-letnico

Marjan Birsar, LD Tabor, Dornberk - Branik
Janez Blažič, LD Škale
Dimitrij Brezovšček, LD Borovnica
Anton Dirnbek, LD Rogatec
Ivan Garmut, LD Janžev vrh
Franc Gorup, LD Hrenovice
Anton Gregorčič, LD Mokronog
Dušan Gril, LD Kočevje
Franc Jager, LD Dramlje
Herman Januš, LD Šmartno na Pohorju
Borut Jensenko, LD Tuhinj
Martin Jurkovič, LD Kamnica
Janez Kastelic, LD Gabrovka
Janez Kocijancič, LD Begunjščica
Julijana Končan, LD Horjul
Štefan Lapanja, LD Jelenk
Franc Lotrič, LD Jelovica, Ribno
Ivan Maver, LD Gabelov, Divača
Vid Meršol, LD Otočec
Ivan Mešiček, LD Log, Šentvid pri Grobelnem
Franc Ozanič, LD Boč na Kozjaku
Janez Pahulje, LD Šenčur
Božidar Pekarovič, LD Grmada, Celje
Rudolf Peric, LD Udenboršt
Ivan Pivk, LD Dole nad Idrijo
Anton Plaznik, LD Makole
Anton Podjavoršek, LD Braslovče
Ivan Praznik, LD Orlica
Cveto Pršle, LD Mala gora
Rafael Rotovnik, LD Velenje
Dušan Šega, LD Jesenice
Valentin Toman, LD Dobruča
Anton Zupančič, LD Orehovica
Peter Žiberna, LD Bučka

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Prvi, pa ne kar kakršen koli ...

Lovska družina Globoko upravlja z dobrih 2.200 ha lovišča. Del ga sega tudi v nižinski gozd Dobrava, katerega skupna površina znaša okrog 1.300 ha. To je sicer lep nižinski gozdni sestoj, ki pa ga žal delita cestna kraka Globoko-Kapele in Bukošek-Župelevec na štiri dele. Na dobravskem križišču se stikajo meje lovišč LD Globoko, Kapele, Dobova in Brežic. Leta 1973 smo v ta gozdni habitat naselili damjake. Najprej smo jih naselili v prilagoditveno oboro in od tam v naravo. Zanje so skupno skrbele vse štiri LD, pozneje pa tudi opravljale odstrel. Žal je po dobrih dvajsetih letih projekt propadel, damjaki so izginili (z veliko pomočjo prometne ceste). Intenzivne sečnje gozda in nemira ter še kaj je bilo krivo za njihovo postopno izginotje.

Včasih je bilo naše lovišče dokaj bogato z malo divjadjo, žal pa je tudi pri nas nastal enak scenarij kot drugod – njena številčnost se je hitro in zelo zmanjšala. Vsa leta pa je dobro zastopana srnjad, do pred tremi leti se je tu pa tam pojavil kakšen divji prašič in tu se naštevane konča. Divji prašič se je na veselje, ki izhaja le od lovcev, »prijel«, hkrati pa nam »kravžlja« živce zaradi škode, ki jo povzroča na kmetijskih zemljiščih. Lani se je pojavil jelen, ki smo ga z veseljem opazovali v lovišču. Vedeli smo, da je ušel iz zasebne obore. Kmalu je bila izdana odločba o odstrelu in posredovana vsem štirim LD. V času lovne dobe nanj pa se je nekam potuhnil in nobenemu lovcu ni ponudil lovskega užitka. Letos spomladi smo ga v času rasti rogovja zopet opazili, ga spremljali in se čudili masi, ki

Foto: J. Popež – Grča

je rasla na njegovi glavi. Dobil je še spremljevalca, šilarja, ki ga je zvesto spremljal na njegovih poteh. Obenem se je pojavil še osmerak, ki pa ga nismo videli v bližini prvih dveh. Ker je prostor za to divjad premajhen, je bilo dovoljeno omenjene osebe odstreliti, seveda ob obveznem upoštevanju lovne dobe.

Zato smo od 16. 8. intenzivno zahajali v lovišče, in sicer zjutraj in zvečer ter poskušali lovsko srečo. Kar ves mesec je trajalo, da se je Diana naposled namenila osrečiti našega lovca **Zvonka Vidmarja**. Prav v osrčju Dobrave, ob veliki njivi je jelen izstopil zadnjikrat. Novica o uplenitvi je takoj potovala prek sporočila SMS. Nekaj lovskih tovarišev mu je takoj pohitel na pomoč pri

spravilu plena do lovskega doma, kjer smo si šele lahko v miru ogledali razkošje narave. Seveda je bila tam pripravljena mala praža – »cvrček«, poskrbljeno je bilo za fotografiranje ...

Jelenje rogovje smo skrbno očistili in najprej še svežega stehali, saj s tem nimamo izkušenj. Ocenili smo ga bolj po občutku. Tehnica je pokazala devet kilogramov, na vejah pa smo našli kar devetnajst parožkov. Nadaljevali smo z oceno po pravilniku in, kot rečemo, »med palci« prišli do dobrih 200 CIC-točk, kar bi pomenilo srebrno medaljo. Dokončno strokovno oceno smo prepustili območni komisiji, ki bo rogovje ocenila ob letnem pregledu odstrela in kategorizaciji. Mogoče nas bo ocenjevanje presenetilo tudi z žlahtnejšo medaljo.

Res pa je že leta 1969 **Ivan Kene** v naših krajih uplenil navadnega jelena - šilarja, ki je imel rogovje še v mahu, a mu ga ni uspelo ohraniti. Jelenček je bil uplenjen zaradi poškodbe in ni vzbudil takega zanimanja kot letošnji. Je pa pozneje naš član **Mitja Zidanič** uplenil triletnega damjaka, ki je nekje zapustil zasebno oboro in odšel na zadnji potep.

Naše dokaj skromno lovišče je kar naenkrat postalo zanimivejše in nam je poleg lova na srnjad ponudilo še obe dodatni vrsti jelenjadi, da divjih prašičev sploh ne omenjam! Imamo jih v celotnem lovišču, le upleniti jih je nekoliko težje.

Dušan Lepšina

Polharska noč v LD Črnomelj

Petek, prvi teden v oktobru, je vsako leto, že tradicionalno, dvajset let zapored, v **LD Črnomelj** praznik in srečanje lovcev te LD.

Tedaj se konča varstvena doba za navadnega polha (*Glis glis*). Dovoljen je lov in s tem tudi priložnost za lovska polharska prijateljska srečanja v gozdovih, ki so, če je obrod gozdnega drevja dober, bogata s polhi.

Bela krajina je tako območje Slovenije, ki se lahko pohvali s polharsko tradicijo in bogatim ulovom polhov. Seveda, če je izpolnjen omenjeni pogoj.

Letos, v nasprotju z lansko sezono, temu ni bilo tako, kljub temu pa je bila priložnost za dober lovski golaž, domačo kapljico in lepo domačo pesem. Pa smo bili vsi skupaj vseeno veseli.

Vsak od lovcev članov je prejel prijazno povabilo na prijateljsko srečanje, ki je bilo sklicano pri lovski koči Zagradec.

Čeprav sem prišel šele pozno popoldne s službene poti, sem se odzval res prijaznemu povabilu. S soprogo sva se odpravila k lovski koči, kjer je bilo že kar nekaj članov LD Črnomelj s soprogi in prijatelji. Bili so že lepo razpoloženi in pesem in harmonika sta se slišali daleč v gozd.

Prisedel sem k njim in se pridružil petju. Ponudili so nama srnjakov golaž z domačim kruhom. Oboje je bilo tako dobro,

Foto: J. Varlec

J. Varlec: uplenitelj s plenom, pomočniki in tudi radovedneži. Je zraven tudi kaj lovske »fovšije«?

Foto: T. Vrščaj

da sem bil med tistimi, ki smo se ponovno postavili v vrsto ... Več nas je bilo takšnih.

Po poznem kosilu smo se odpravili postaviti že pripravljene »škatle«. Sistem postavljanja poljših stav je po novem malo preprostejši, ker ni treba več s seboj nositi dolgih kolov po goščavi, ampak je na »škatlo« že nataknen kratek količ, približno pol metra dolg, ki ga z raztegljivo pleskarsko palico namestimo na pravo mesto na drevesu. Palico se po postavitvi škatle na drevo sname in ni junačka, ki bi »polno« ali prazno potem »izmaknil«. To pa se kaj rado zgodi ... Večkrat se kdo odloči, da bo malo ponagajal, naredil šalo, a s tem pasti izginejo.

Ko se gre ponoči, navadno okrog desetih, pogledat, ali se je kaj ujelo, je mnogokrat kar pestro, zanimivo in smešno. Škatle izginejo, v nekatere se »ujame« celo riba, poginula ptica, gozdna miš, siva podgana ...

Letos je bil plen pičel: dva polha, pa še tista sta bila verjetno člana polšje izvidnice, ki je prišla pogledat, če se sploh izplača priti na plano. Sicer se pa letos ni nihče posebej pohvalil z ulovom. Šal na ta račun je bilo mnogo, polharski večeri pa vseeno minejo v dobri družbi, kot bi mignil. Nedolgo tega so v gozdu za lovsko kočjo igrali lovski prijatelji iz Trebnjega. **Franci Jevnikar** in njegovi prijatelji; za cel ansambel jih je bilo. Zagotovo vem, da v tistem gozdu ni vsaj tisoč let nihče igral na trobento, saksafon, kitaro ... Še manj pa tisto, Na Golici.

Vedno se nekaj dogaja, kar razveseljuje in povezuje polharje in njihove prijatelje. Potem se vsaj eno leto govori o takem dogodku.

V LD Črnomelj je tako druženje ob polhariji tradicionalno in resnično služi povezovanju in prijateljstvu med lovci, polharji in njihovimi družinskimi člani.

Meni je bilo tudi tokrat zelo všeč, zato sem se odločil o tem lepem dogodku napisati nekaj besed in tako povabiti tudi tiste, ki jih letos ni bilo na polharijo, naj se je udeležijo prihodnje leto.

Toni Vrščaj

»Beli« prašiči v lovišču LD Domžale

V različnih okoljih nastajajo medsebojna križanja med divjimi in domačimi prašiči, kar lovska praksa dobro pozna, saj se ponekod to še vedno doga-

nost je, da imajo križanci povsem svetle parklje. Pojav križanja med divjimi in domačimi sovrstniki je najpogostejši tam, kjer še vedno pasejo domače prašiče predvsem v hrastovem gozdu na želodu. S takim pašniškim načinom reje domačih prašičev so izkoristili obilje (obrodno) plodonosnega drevja predvsem v nižinskih gozdovih. Do nedavnega veljaven množičen izgon domačih prašičev na gozdno pašo, »na žir«, pa je bil znan v obširnih hrastovih gozdovih na Hrvaškem, v Vojvodini, na Madžarskem in drugod. Zdaj je tak način reje domačih prašičev povsod prepovedan, a posledice križanj so še vedno očitne v dednih spremembah določenih živali. Največ križancev ali hibridov se (je) pojavlja(lo) v obmejnih območjih s Hrvaško. V preteklosti so v Sloveniji križance videli ali uplenili na območju Maclja, Donačke gore, Boča, Konjiške gore in tudi drugod, vendar ta pojav pri nas ni tako zelo pogost. Zato pa so bili toliko bolj presenečeni lovci iz nekaterih lovišč v domžalsko-kamniškem bazenu, ko so v svojih loviščih med divjimi prašiči opazili take križance. Kot je povedal **Janez Stele**, starešina LD Domžale, so

vodečo) lanščakinjo. Na naslednjih lovih bodo skušali odstreliti še morebitne druge prašiče, ki kažejo znake križanja, skupaj s prirastkom, vse z namenom, da bi ohranili genetsko čistost vrste *Sus scrofa*. Lov nanje ni preprost, saj očitno križanci niso izgubili prav nič od divjih navad in so vse prej kot »domači«.

Branko Galjot

Pripis:

Poznejši lovi in opažanja lovcev so razjasnili, da ti križanci pravzaprav niso tako redki in da niso zgolj osamljeni primeri. Videli in uplenili so jih še v nekaterih loviščih kamniško-savinjskega območja, tudi v vzhodnem delu gorenjskih lovišč in še kje. Ob tem pojavu se že postavlja vprašanje na eni strani pravnega statusa te »divjadi« in na drugi, kar je še pomembnejše, način lovnega upravljanja z njimi in režim odstrela. Zagotovo bodo morali upravljavski načrti za lovišča, kjer se ti hibridni prašiči pojavljajo, slediti težnji upravljavcev lovišča po njihovi popolni izločitvi iz lovišč zaradi ohranjanja genetske pristnosti vrste. To pa pomeni potrebo po brezpogojnem odstrelu vseh prašičev, ki kažejo vidne sledove križanja. Torej: dovoljen bi moral biti odstrel takih živali ne glede na predpisano višino, sestavo in uresničitev načrta odstrela divjih prašičev v teh loviščih.

Avtor

Foto: B. Galjot

Nenavadna obarvanost »bele« lanščakinje, uplenjene na skupnem lovu v LD Domžale, potrjuje njen izvor.

ja. Pojav križancev med obema vrstama je pri nas v Sloveniji redkost. Na videz so prepoznavni zlasti po različnih barvnih tonih zaplat odlakanosti. Naravna barva evropskega divjega prašiča je pretežno siva, čeprav so barvni odtenki določenih živali lahko tudi drugačni. Križanci imajo najpogostejše na sivi podlagi vrsto različno obarvanih lis, vse od umazano svetle, rdeče rjave do črne barve. Pege so lahko posamične in manjše, pogosto pa prekrivajo večji del telesa živali ali celo vso žival. Druga značil-

se na širšem območju prvi hibridni prašiči pojavili že pred leti. Prvega križanca so uplenili v LD Sela pri Kamniku pred štirimi leti, lani ozimčka v LD Trojane, že letos pa lanščaka v sosednji LD Lukovica. V domžalskem lovišču so prvo »belo« svinjo opazili lani, bila je tudi vodnica manjšega tropa. Tudi letos vodi štiri povsem normalno obarvane ozimce in nekaj lanščakov, od katerih naj bi bila vsaj ena lanščakinja svetle barve. Na pritisku na divje prašiče, ki so ga 21. oktobra organizirali domžalski lovci, so uplenili tudi »belo« (ne-

Gams, uplenjen na ravnini blizu Naklega

Ob imenu gams najprej pomislimo na visokogorske travnike in skale ali vsaj na skalnate gozdne grape. Toda če smo pozorni na pripovedovanja starejših lovcev in zapise v literaturi, naletimo tudi na podatke o pojavljanju gamsov v zanj povsem neznanih ravninskem okolju. Ena od teorij je, da gams rad pride v dolino, ko cveti ajda, v juliju in avgustu. Praviloma na takšna mesta »zai-dejo« izključno mlade živali. Ali gre pri tem za stare selitvene poti, iskanje novega teritorija, naraven prispevek k povečevanju genetske pestrosti; kdo ve?

V prostoru med Kamniško-Savinjskimi Alpami (Storžičevo gorско skupino) in Jelovico se raztezajo gozdne dobrave, ki so del Ljubljanske kotline. To je gosto poseljeno območje z razvejano prometno infrastrukturo. Poleg

Foto: B. Baligač

Fotografija gamje koze, ki se pase v detelji na 415 m nadmorske višine v neposredni bližini gorenjske avtoceste.

Uplenitelj in gospodar LD Udenboršt, v ozadju pa gorenjska avtocesta.

gozdov je tod veliko kmetijskih obdelovalnih površin. Nadmorska višina pokrajine je od 400 do 550 metrov. V tem delu Gorenjske je znanih že nekaj primerov pojavljanja gamsov, so pa to dokaj redki dogodki. V LD Dobrča naj bi ga opazili v Podbrezjah, povoženega pa v Kovorju. V LD Jošt so gamsa tudi že uplenili; bil je dveletni kozel. V LD Storžič naj bi gamsa uplenili na Bobovku pri Čukovi jami. Lani so ga uplenili celo v LPN Brdo. V naši LD Udenboršt so znane zgodbe o pojavu ravninskih gamsov. Pred leti naj bi ga videl naš član **Lovro Markič** pri Strahinju in še dva mlada lovca za Savo. V spominski kroniki ob 50-letnici LD piše, da so leta 1973 ljudje v Struževem pri Kranju s kamenjem pokončali gamsa, ki se je zatekel tja.

Letos junija je med našimi lovci zopet završalo. V bližini Biotehniškega centra Naklo je našemu gospodarju LD čez cesto iz koruze skočil gams. Videl ga je še član sosednje LD, potem pa je o tem gamsu vse potihnilo. Nekateri so menili, »ta je spet lovška« ...

Prvega avgusta se je množica naših lovcev zagnala v goro na

gamsovo jago. Tudi sam grem takrat vedno tja. Videl sem le srnjad, gamsov ne. Drugi dan me je poklical moj lovski tovariš, ki ga vsi poznamo pod vzdevkom Ruševac. Povedal mi je, da je z avtoceste pri Naklem videl gamsa. Le težko sem mu verjel. A ker je bila poletna vročina ravno na vrhuncu, me ni mikalo iti v goro. Odločil sem se, da bom šel raje preverit, če je gams res tam. Čakal sem in gledal sprehajalce, gobarje, kolesarje. Ko se je vse nekoliko umirilo, sta izstopila srna in srnjak. Seveda, prsk je bil na višku. Komaj sem dobro pripravil fotografski aparat, da bom fotografiral prsk srnjadi, ko je pred menoj v daljavi izstopil ... Gams! Nisem mogel verjeti svojim očem. Hitro sem pritiskal na sprožilec fotoaparata, da bom imel verodostojne dokaze. Za strel je bilo predač. Kmalu so spet prišli sprehajalci in gams je odskočil v gozd. Sklenil sem, da bom naslednji dan spet poskusil.

Tretjega avgusta sem bil že zelo zgodaj na travniku, kjer je izstopal gams. Začuda je bil tisti dan glede ljudi mirnejši. Kmalu se je pred menoj odvil enak »film« kot večer prej. Najprej sta se pojavila

stara znanca, srna in srnjak v žaru prska, takoj za njima pa tudi gams. Precej bližje sem ga imel kot dan prej. Zopet sem imel v roki najprej fotoaparat. Naredil sem še nekaj posnetkov, potem pa sem se odločil; aparat sem zamenjal za puško. Vroč avgustovski večer je prekinil pok, ki je zmotil prsk srnjega para in vzel življenje »ravninskemu gamsu«.

To je bil prvi uplenjeni gams na ravnini v petinšestdesetih letih obstoja naše LD Udenboršt. Natančna nadmorska višina uplenitve je 415 metrov tik ob gorenjski avtocesti pri Naklem. Uplenjena žival je bila dveletna gamsja kozica.

Boštjan Baligač

Foto: Z. Mastnak

Franca Lavbiča in njegovo življenjsko družico Štefko so člani LD Dramlje na njuno željo pospremili skozi mimohod lovskih pušk k njuni diamantni poroki v cerkev sv. Uršule. Zaželeli so jima še naprej složno življenje.

Pozdrav lovcev diamantnima poročencema

Člani LD Dramlje smo imeli 13. oktobra posebno čast, da smo lahko našega najstarejšega člana **Franca Lavbiča** in njegovo življenjsko družico **Štefko** pospremili skozi koridor pušk k njuni diamantni poroki. Tisti dan sta se po šestdesetih letih skupnega zakona v cerkvi sv. Uršule ponovno zaobljubila k večni zvestobi. Poleg tega je naš Franci letos praznoval še šestdeset let nepretrganega članstva v lovski organizaciji. Za ta jubilej je 1. junija, ko je Savinjsko-Kozjanska zveza lovskih družin Celje obeležila devetdeset let slovenskega lovstva na Celjskem, dobil tudi posebno spominsko priznanje. Upravnemu odboru LD je prenesel željo svoje žene, da bi bila vesela, če bi jima ob tej priložnosti lovci izkazali čast s pozdravom pod špalirjem pušk, preden bosta obnovila zaobljubo izpred šestdesetih let. V septembrski številki naše revije je namreč videla članek, ki opisuje,

kako so lovci pospremili mlado-poročenca k njuni poroki. Kot je povedal, ga je ves čas njegovega udejstvovanja v lovstvu soproga podpirala in spodbujala.

Člani smo njuno željo z veseljem sprejeli in ju tisti dan s ponosom pričakali pred cerkvijo. Najprej ju je v imenu LD pozdravil starešina **Darko Povh** in jima izročil skromno darilo. Potem pa sta se skozi špalir dvignjenih lovskih pušk sprehodila v cerkev. Tudi po končani maši smo ju pričakali na enak način. Ob koncu smo se ob idilični hiši nekdanjega župnišča, v katerem ima zdaj prostora Planinsko društvo Dramlje, za spomin še skupaj fotografirali. Ob prigrizku, ki je sledil, smo

nadaljevali druženje z obema slavljencema. Ob tej priložnosti je naš predsednik Franca vprašal, ali bo prišel naslednji dan na prvi skupni lov. Franc mu je hudomušno odgovoril: »Veš, kaj, prva poročna noč je po navadi vedno naporna, saj bo v tem letu še dovolj priložnosti za jago.«

Spoštovanemu Franciju in Štefki smo v imenu članov LD Dramlje čestitali za njun visok osebni jubilej z željo, da bi se jima skupna pot nadaljevala v enakem sožitju in harmoniji kot doslej.

Z. M.
LD Dramlje

Leomatik za poklicne lovce

Ko smo se trije kolegi konec februarja letos sprehajali po sejmišču salzburškega sejma, kjer je bil 24. Sejem *Die Hohe Jagd & Fischerei*, in se glasno pogovarjali, me je izza razstavnega pulta nenadoma v slovenskem jeziku ogovoril lovec, razstavljavec posebnih lovskih nožev.

Zdravstveno stanje volkov

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v okviru projekta **SloWolf** od oktobra 2011 do sredine oktobra 2012 pregledali trupla dvanajstih volkov (osmih samic in štirih samcev). Deset živali je bilo odstreljenih, dve smo našli poginuli. Podobno kot druge živali tudi volkovi lahko zbolijo za različnimi boleznimi, zaradi načina življenja pa so podvrženi tudi številnim poškodbam. Te so lahko posledica spopadov v tropu, pa tudi načina plenjenja, pri čemer je lahko plen tudi večji od volka, ter zaradi trkov z motornimi vozili.

Pri vseh odstreljenih ali poginulih volkovih poleg osnovnih preiskav opravljamo še več drugih dodatnih analiz, za katere se odločimo na podlagi ugotovitev osnovnih preiskav. Tako smo letos dodatno opravili še patohistološke, mikološke, bakteriološke in eno rentgensko preiskavo. Za razliko od prejšnjih let, ko smo ugotavljali relativno dobro zdravstveno stanje volkov, je bilo letos kar nekaj posebnosti. Dva sta bila najdena poginula. V začetku leta je bila najdena poginula volkulja, a zaradi nepopolnega vzorca (manjkali so nekateri deli trupla) nismo mogli zanesljivo ugotoviti vzroka pogina. Vidne poškodbe na trupu bi bile lahko posledica ugrizov, z dodatnimi preiskavami pa smo izključili mehanske poškodbe in poškodbe, ki bi nastale kot posledica udara strele. Na preiskave je bil poslan tudi volk, ki je poginil zaradi posledic trka z vozilom. Pri tej živali so lovci opazili spremembe na koži, a kljub številnim preiskavam vzroka sprememb ni bilo mogoče ugotoviti. Izjemno velike spremembe na koži so bile ugotovljene tudi pri odstreljenem samcu (*slika 1*), pri katerem

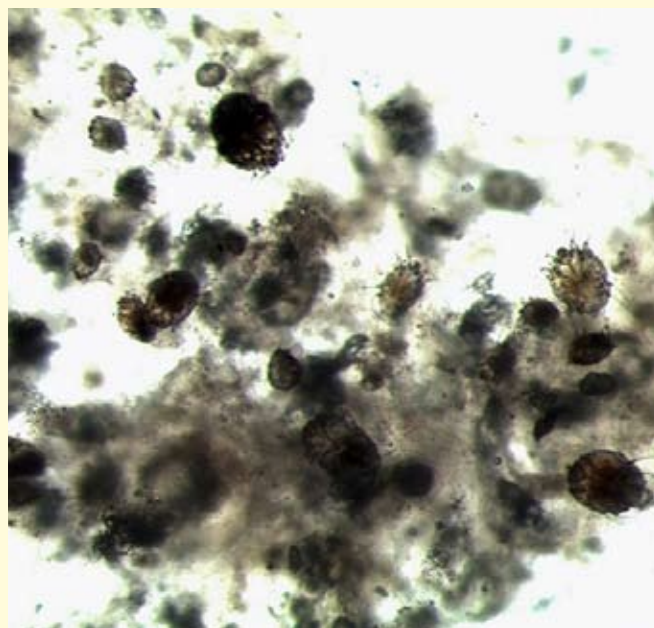

Slika 1: Garjavost pri volku. Zaradi delovanja kožnega zajedavca se je dlaka ohranila le še na glavi, prsnem košu in deloma na nogah. Koža na hrbtu je prekrita z rumenim gnojem in naslagami, kar je posledica delovanja bakterij.

je bila stopnja prizadetosti tako velika, da se je dlaka ohranila le še na glavi, prsnem košu in deloma na nogah. Pri tej živali so obsežne gnojne kraste pokrivalo več kot 60 % kože. Ugotovili smo močno garjavost, ki je tako prizadela imunost živali, da se je koža naknadno okužila še z gnojnimi bakterijami (*slika 2*). Opisane poškodbe so zelo prizadele splošno zdravstveno stanje živali in ji oteževale življenje. Skupno smo pri vseh živalih ugotovili več vrst za volka značilnih pljučnih in črevesnih zajedavcev. Pri eni živali smo v mišičnini potrdili ličinke lasnice ali trihinele. Vsi volkovi so bili pregledani tudi na prisotnost virusa stekline in antigena parvovirusa, njihova prisotnost pa ni bila ugotovljena pri nobeni živali.

V okviru skupine SloWolf – dr. Diana Žele in doc. dr. Gorazd Vengušt iz Veterinarske fakultete, Inštituta za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel

Ponovno vse zainteresirane vabimo in pozivamo, da nadaljujete z zbiranjem vzorcev iztrebkov in urina volkov za genetske analize. Najdene vzorce zbirajo na območnih zvezah upravljalcev lovišč (OZUL-ih), lahko pa o zbranih vzorcih posebej obvestite sodelavko projekta Nino Ražen na tel. številko 031/381-148 ali nrazen@gmail.com.

Slika 2: Garjavci. Kožni ostružek s plečnega predela volka (200-kratna povečava)

Med nami je stekel pogovor in povedal nam je, da je tudi on doma iz Slovenije, natančno iz Posavja. **Leon Maček**, ki zdaj lovi v Nemčiji, je lovski izpit že pred mnogimi leti opravil v Sloveniji, sicer pa že dolga leta kot podjetnik živi in dela v tujini, v bavarskem mestu Sulzthal v Nemčiji. Nato nam je predstavil svoj izdelek, »patentirano svetovno novost«, kot je rekel – univerzalni lovski nož Leomatik. Ker je na prsih opazil mojo sejmsko riponko press, mi je kot rojaku, lovskemu novinarju in uredniku Lovca poklonil en primerek svojega noža, »da ga preskusim v praksi,« se je zasmel. Nekoliko presenečen nad nenadnim darilom sem se mu zahvalil zanj in mu obljubil, da ga bom preskusil in ob priložnosti nož predstavil našim lovcem tudi v našem glasilu. Obljubo izpolnujem s tem prispevkom.

Priznati moram, da je nož res zelo čudne oblike, ko pa ga preskusiš, spoznaš, da prav oblika omogoča preprosto, učinkovito in hitro iztrebljanje uplenjene, predvsem »velikotelesne« divjadi, kakršna sta jelenjad in divji prašič. Brez potrebnih težav in naprezanja, ki ga po drugi strani terja uporaba standardnih lovskih preklopnih nožev, po skupnih lovih lahko en lovec iztrebi tudi več živali. Še posebno z njim z lahkoto prerežemo prsni koš po sredini prsnice in hrustančno medenično vez na sramnici. Nož pri delu omogoča kar največjo stopnjo higijene. Univerzalnost omogoča tudi zgornji rob dvokrakega rezila, s katerim živali gladko prerežemo mišičje po sredini spodnjega dela telesa od zadnjika do grla. Opozoril pa bi, da je treba biti vseeno pazljiv na položaj druge roke in na roke pomočnika (če je poleg), ker je ta del ostrine pri odpiranju prsnega koša vedno obrnjen navzgor. Položaj kline mora biti pri delu vedno pravokoten. S tem nožem je tudi zelo težko poškodovati mehur in črevesje, če sta po strelu ostala nepoškodovana, kar je vsekar prednost tega pripomočka. Bistveni del čudno oblikovanega noža je poseben nazobčan sredinski kolesasti delček, ki deluje kot učinkovit premični vzvod pri odpiranju (in poznejšem razpiranju) prsnega koša in medeničnega dela. Deluje kot nekakšna samodejna vzvodna podpora. Vloga noža Leomatik je, da lahko s pridom izrabljate vzvodno moč, ki jo dobi rezilo pri vzvodnem potiskanju (s preprostimi premiki gor in dol). Pri delu s tem nožem je brez velike sile roke mogoče

doseči 350 kp pritiska, ki je usmerjen na rezilo.

Leomatik je izdelan iz kobalt-vanadijeve zmesi po postopku posebnega križnega valjanja, zaradi česar ohlajena kovinska zmes doseže izjemno trdno sestavo in gostoto. Posledično je rezilo izjemno trdno glede obrabe in lahko dolgo ohranja ostrino (brez ponovnega ostrenja naj bi lovec iztrebil 60 do 70 glav velike divjadi), nato pa je ob običajni uporabi treba rezilne dele spet nabrusiti. Leopold Maček izdeluje nož v dveh izvedbah: (1) nož Leomatik – univerzalni ali **model L** za iztrebljanje srnjadi pa vse do kapitalnih divjih prašičev in (2) nož Leomatik – univerzalni ali **model XL**, posebej prirejen za iztrebljanje »velikotelesne« divjadi, tudi afriške veledivjadi, medvedov in losov. Vsak nož ima tudi standardni usnjen etui za nošnjo na pasu. Ob doplačilu lahko dobite še posebno varnostno zaščito za rezilo. Vsi standardni modeli nožev Leomatik imajo

držalo iz kratona (plastičen ročaj), prestižni modeli pa iz loščene orehove korenine, da so vidne lepe rastne proge.

Kot sem sam opazil, je nož le toliko drugačen od standardnih lovskih nožev, da se je treba dela z njim nekoliko privaditi. To gotovo ne bo odveč in težko poklicnim lovcem, ki si bodo pri delu z njim lahko prihranili res veliko znoja in naprezanja pri iztrebljanju uplenjene divjadi in odpremi v hladilnico. Običajni lovci, ki veliko divjad uplenijo redkeje, posamič, bodo opisane prednosti noža Leomatik lahko tudi zanemarili, saj sem prepričan, da ga zaradi velikosti in širine kline ne bodo prenašali s seboj po lovišču; raje ga bodo pustili v avtomobilu. Brez dvoma bodo z njim lahko po lovu komu še kako v veliko pomoč na zbirnih mestih, kamor pripeljejo uplenjeno divjad po pogonih za položitev in pozdrav lovini.

Če bi si kdo od bralcev želel podrobnejše informacije o tem

posebnem, dokaj velikem lovskem nožu, ki na pogled ni videti prav nič lovsko, se obrnite na izdelovalca po e-pošti: leomatik@hotmail.com in si tudi oglejte predstavitveni film o delu z njim na spletu www.leomatik-jagdmesser.de.

Boris Leskovic

Je to še normalno ali gobarjenje z baterijo?!

V kar dolgi lovski karieri sem doživel marsikaj zanimivega. A to, kar se mi je zgodilo prvo oktobrsko nedeljo, presega vse meje dobrega okusa in normalnega obnašanja ljudi. Sedel sem na preži in užival v jutranji tišini. Vedno grem rad na prežo zgodaj, da popolno doživim jutro. A glej ga, zlomka, v spodnjem delu velike gozdne jase se začne nekaj svetlikati. Gledam, gledam, kot bi rekel Krjavelj, in kaj vidim – obrise nekoliko večje postave, ki z ročno baterijo hodi ob robu gozda zdaj levo zdaj desno. A je to mogoče, se vprašam v hipu, ko se sij baterijske svetilke že približa preži, a je še vedno daleč. Pa to ne more biti res, kaj za boga milega išče v tem zgodnjem jutri nekdo z baterijo po gozdnem robu! Še vedno gledam, na obzorju se že rahlo svetlika, ko sij baterije le pojenja in se oddalji v desno od gozdnega roba. No, pa bo mogoče le nekaj miru, da bo srnjad izstopila in da bom lahko v miru opazoval, kaj bi bilo morebiti za odstrel. A glej, zdaj se začne svetlikati proti levemu robu gozda. Na enak način kot prej; počasi se človeški obris pomika malo v levo malo v desno in naprej. Kot da nekaj išče. Zgodba je trajala tako dolgo, da se je medtem že zdanilo in da sem razločno videl večjo moško postavo brez klobuka, a s košaro v levi roki in baterijsko svetilko v desni. »Madona, pa ja ne nabira gob s pomočjo svetilke,« mi je rojilo po glavi. Spremljal sem njegovo premikanje proti preži, bila sva si vse bližje. Možakar me ni videl, ker je venomer gledal v tla pred seboj. Ko je prišel mimo preže, je ugasnil baterijo in nadaljeval svoje jutranje tavanje – za gobami! Je to še normalno, sem se skoraj polglasno vprašal, ko je za prežo nekaj zalomastilo in na robu gozda sem že zagledal drugega gobarja. Bil je brez baterije, tudi s košaro v eni roki in palico v drugi. Tudi on je veselo prečesaval gozdni rob. Jutro je s ptičjim zborom zaživelo v polnem sijaju, ko se je skoraj do spodnjega

Foto: S. Vesel

Leon Maček je svoj inovativni nožarski izdelek predstavil na lanskem lovskem in ribiškem sejmu Die Hohe Jagd & Fischerei v Salzburgu.

Foto: M. Samar

roba jase pripeljalo vozilo. Odprla so se leva in desna vrata, še dva navdušena gobarja sta dobesedno planila vsak na svojo stran. Še avtomobila nista zaklenila. No, to je pa preveč, sem si rekel in zapustil prežo. Od opazovanja srnjadi seveda ni bilo nič, še manj od lova, saj v takšnem vrvenju po gozdu in robu ni možnosti, da bi srnjad sploh izstopila.

Ne vem, kako je bilo v drugih delih Slovenije, pri nas v osrednjih Slovenskih goricah je bila gobja letina očitno tako bogata, da je v gozdove dobesedno drlo 'staro in mlado', tisti, ki se na gobe spoznajo, in tisti, ki se jim najbrž zdi moderno, da se gredo gobarjenje. Vsak dan na desetine ljudi v dokaj majhnem gozdnem območju, ki ga domačini poznajo pod imenom Dobrava. In ko sem se tistega jutra, ko sem spoznal, da je mogoče gobariti tudi s pomočjo baterije (da si ja prvi ob ponoči zrasli gobe, saj konkurenca še spi ...) vračal proti parkirane-mu vozilu, sem doživel še nekaj »nepozabnih prizorov«. Po gozdu so lomastili in tekali, kot da so na gozdnem maratonu. Če ne bi videl, ne bi verjel! Po naključju sem se ustavil še na domačiji, kjer mi je oče, sicer odličen gobar, povedal, da tudi sam ne pomni takšnega pohlepa po »brezplačnih gozdnih sadežih«. Več je gobarjev, kot je dreves; na vsako gobo pridejo štirje, to je nenormalno, »to je enostavno ropanje narave in odžiranje hrane drugim živalim«, mi je žalostno govoril. Verjamem njegovim besedam, saj ima na ramenih skoraj osem križev in do podrobnosti pozna vsak kotichek domačega okolja. Vedno je ravnal preudarno, spoštljivo do narave, ki mu je veliko dajala ... In ni edini, ki tako razmišlja in predvsem z naravo ravna spoštljivo. Moje prigode z gobarji naj bodo v poduk resnemu razmisleku, da bi bilo na tem področju treba narediti red. Ne zgolj zaradi ne-

nehnega vznemirjenja divjadi, pač pa predvsem zaradi trajnostnega varstva naravnih dobrin, kar so tudi gobe. Da o previdnosti (in obenem nevarnosti), ki mora veljati v tem času pri lovu, sploh ne govorim posebej. Vse ima svoje meje, zato bi jih bilo treba najti tudi pri gobarjenju! Da, imamo zakon, ki pa ga, kot smo lovci vedeli že ob sprejemanju, očitno nihče ne spoštuje. A to je že drugo vprašanje. Obzirneje in z manj pohlepa, tudi ko nabiramo gozdne sadeže, predvsem pa gobe!

M. Toš

Foto: Š. Zelko

Udeleženci dveh pobratenih lovskih pevskih zborov pred domom LD Grad - Kuzma

Srečanje dveh pobratenih pevskih zborov

Maja letos smo člani **Društva prekmurskih lovcev - pevcev pri ZLD Prekmurje - Murska Sobota** sprejeli v goste člane pobratene **Lovskega pevskega zbora Doberdob** in jih popeljali po prelepem Prekmurju in sosednjem Porabju.

Minilo je kar sedemindvajset let, odkar so se spletle prve prijateljske vezi med slovenskim LPZ Doberdob iz Italije in pev-

skim Društvom prekmurskih lovcev - pevcev ZLD Prekmurje. Prve prijateljske stike sta zbora navezala na dvanajstem srečanju LPZ in rogistov v Dekanih, kjer sta prvič nastopila na prireditvi.

Po nekaj letih dobrih stikov in sodelovanja je vodstvo LPZ Doberdob dalo pobudo za pobratenje med zboroma. Naš PZ je pobudo sprejel in takoj začel priprave za uresničitev. Takratno vodstvo ZLD Prekmurje še ni bilo naklonjeno temu projektu, zato je nastal večletni zamik realizacije pobude. Kljub temu prijateljski stiki med zboroma niso zamrli.

Neposredno pred praznovanjem 20-letnice delovanja našega PZ sta oba zbora na svojih zborih članstva sprejela sklep o pobratenju. Listino o pobratenju so podpisali na praznovanju 20-letnice delovanja našega PZ v Murski Soboti. Odtlej so se prijateljski odnosi med zboroma le še poglobili. Poleg uspešnih skupnih nastopov na pomembnih prireditvah in koncertih smo izmenično organizirali tudi druga prijateljska srečanja; med drugimi smo vsako leto organizirali tudi skupni lov na malo divjad.

- **Kuzma**. Polega gostiteljev sta goste pozdravila predsednik LD Grad - Kuzma **Ivan Marič**, ki je predstavil njihovo LD, ter član UO Lovske zveze Slovenije in član UO ZLD Prekmurje **Ludvik Rituper**, ki je pozdravil goste in jim zaželel prijetno počutje tudi v imenu predsednika LZS mag. **Srečka F. Kropeta** in predsednika ZLD Prekmurje dr. **Arpada Kóveša**.

Ob srečanju sta oba predsednika zborov izmenjala spominski darili. Za prijetno vzdušje ob dobri hrani in pijači, ki je trajalo do poznih večernih ur, sta poskrbela harmonikarja **Herman** in **Karlo** ter pevci obeh zborov, ki so s svojimi ubranimi glasovi zapeli več lovskih in narodnih pesmi ter tako popestrili razpoloženje tamkaj zbranih.

Za vso pomoč, ki nam jo je nudilo pri tem srečanju, se zahvaljujemo vodstvu LD Grad - Kuzma.

Štefan Zelko,
predsednik LPZ

Bushnell Trophy XLT

Strelne daljnogleda **Bushnell Trophy XLT** uvrščamo v sredino ponudbe firme Bushnell in so najbolj tržno uspešni izdelki. Omogočajo izjemno čisto in ostro sliko. Njihova posebnost je visoko kontrastna prevleka leč Amber bright. Glavna značilnost prevleke je, da poudari jelenje rdečo barvo, s čimer jo loči od preostalih rjavih barvnih tonov, ki jih je v gozdu veliko. Daljnogledi Trophy so namensko razviti posebej za lov na srnjad in jelenjad. Patentirana prevleka Amber bright zmanjšuje varovalne učinke naravne obarvanosti jelenjadi in jo naredi vidnejšo. Učinki te prevleke so najbolj vidni pri gozdnem lovu. Zelo dobro boste povečan barvni kontrast opazili tudi na običajni lovski tarči srnjaka. To se posebno opazi, če daljnogled primerjamo s katerim drugim, ki nima te prevleke. Skupaj z večplastno prevleko leč, ki je namenjena izboljšanju svetlobne prepustnosti, so daljnogledi Trophy odlični tudi za lov v mraku. Njihova svetlobna prepustnost je 91 %.

Posebej za zahtevne evropske lovce je prilagojen daljnogled **1,5-6 x 42 s križem 4A z osvetlitvijo**. Daljnogled ima osnovno cev premera 30 mm, kar je značilnost evropskih daljnogledov s spremenljivo povečavo. Gumb

Model: 731642, **povečava:** 1,5–6 x 42, **križ:** 4A/illum, **teža:** 545 g, **dolžina:** 312 cm, **vidno polje:** 20 m (1,5 x)/5 m (6 x), **izhodna zenica:** 28 mm (1,5 x)/7 mm (6 x)

za vklop osvetlitve ima enajst stopenj in je po novem na telesu daljnogleda, nasproti bobniča za nastavitve smeri. Ob vklopu se v sredini namerilnega križa prižge rdeča pika. Strellec lahko njeno svetlobno moč poljubno prilagaja svetlobnim razmeram. Pri majhnih povečavah je daljnogled kombinacija strelnega daljnogleda in namerilne naprave tipa »rdeča pika« – »red point«.

Predstavljeni strelni daljnogled je spoj vseh lastnosti, ki si jih lovec lahko želi na svoji puški. Majhna, 1,5-kratna začetna povečava omogoča zelo veliko vidno polje za hitre strele. Z vklopljeno rdečo piko je idealna pri lovu na divje prašiče. En daljnogled tako omogoča lov na pogonu in tudi lov na čakanje v razmerah zmanjšane vidljivosti.

Daljnogledi prenovljene serije **Trophy XLT** prinašajo nekaj pomembnih izboljšav. Izboljšana večslojna prevleka leč omogoča še jasnejšo sliko v kritičnih trenutkih, npr. v večernem mraku, preden se popolnoma stemni.

V postopku končnega preizkusa so daljnogledi podvrženi zelo zahtevnemu testiranju na udarce v posebni napravi, ki simulira stotine trzajev (odsunov) lovske puške v močnem kalibru. Že v osnovnem kompletu je serijsko nameščena zaščita leč na objektivu in okularju tipa **Butler Creek**. Zaščitni pokrovčki se odpirajo na vzmet in so čvrsto pritrjeni na daljnogled, tako da jih ne moremo izgubiti; ščitijo dragocene leče v objektivu in okularju daljnogleda pred vlago, zameglitvijo in umazanijo.

Strelni daljnogledi Trophy XLT so 100-odstotno vodotesni, odporni proti udarcem in zameglitvi. Polnjeni so z dušikom, nastavitveni bobniči pa imajo korekturne stopnje velikosti 7 mm na 100 m in omogočajo zelo natančne nastavitve namerilnega križa.

Predstavitvena reportaža Rodeoteam, d. o. o.

VIXEN 1-6 x 24

Odlični japonski optiki **Vixen**, ki je pisana na kožo slovenskemu lovcu, smo v Lovcu, 11/2011, že pisali, vendar si linija strelnih daljnogledov **VIXEN**, ki jo v Sloveniji uradno zastopa **SlovArms, d. o. o.**, zasluži še podrobnejšo predstavitev. Zelo uspešno je prodrla na evropski trg predvsem zaradi svoje izjemne kakovosti, dostopne cene in javno izražene samozvesti, saj ponuja kar 30-letno garancijo! Naj spomnimo, da imajo vsi strelni daljnogledi Vixen spremenljivo povečavo, merilni križ z brezstopenjsko nastavljivo osvetljeno rdečo pikico, merilni križ je v drugi vidni ravnini in se z večanjem variabilne povečave tudi ne debeli. Odlikuje jih še briljantna optika z veliko robno ostrino slike in odlično svetlobno prepustnostjo; skratka imajo vse, kar od dobrega strelnega daljnogleda pričakujemo. Konec minulega leta so predstavili nadgradnjo odličnega strelnega daljnogleda **VIXEN 1-4 x 24**. Niso ga zamenjali s čim novim, saj je med lovci zelo priljubljen zaradi svojega širokega vidnega polja, lahkotnosti natančnega merjenja predvsem pri hitrih streljih v pogonih in zmerne cene, 759 evrov. Svojo ponudbo so dopolnili še s zmogljivejšim

modelom **VIXEN 1-6 x 24**, ki se brez sramu lahko spogleduje s primerljivimi modeli konkurenčnih izdelkov Swarovski, Zeiss, Schmidt & Bender i.p.d., vendar s približno polovično ceno.

Kaj ponuja novost? Strelni daljnogled **VIXEN 1-6 x 24** sodi med najelitnejše strelne daljnogleda. Najprej opazimo novo površinsko obdelavo cevi strelnega daljnogleda (ø 30 mm) v črni mat barvi in z elegantno, vendar dovolj robustno obliko. Skupna dolžina znaša 275 mm in tehta le skromnih 420 g. Daljnogled je 100 % voododporen in polnjen z dušikom. Njegovo (na 100 m) vidno polje znaša zavidljivih 37,8 m in ne pusti ravnodušnega še tako zahtevnega lovca ali strelca. Premer objektiva je 24 mm, okularja pa 44 mm, kar omogoča strelcu ob veliki 100-mm očesni razdalji idealno zaznavanje okolice in sočasno merjenje cilja. Z osnovno enkratno povečavo je idealen za zelo hitre strele, njegova šestkratna povečava pa omogoča natančne strele tudi na največje razdalje. Daljnogled ima izredno majhno robno črnino, zato je rob okularja skoraj neopazen. To strelcu ponudi poseben vtis okolja in popolnoma nezaznavno merilno napravo, saj na cilj »pričara« le tanek merilni križ duplex z drobno, vendar po potrebi zelo izrazito osvetljeno rdečo piko. Natančen merilni križ je jedkan v steklo leče. Mehanizem za nastavitve strelnega daljnogleda je zelo natančen in omogoča preprosto pristrelitev, saj za to ne potrebujemo izvijača ali drugega orodja. Vsak klik pomeni ¼ MOA ali premik za 7 mm/100 m. Po opravljeni pristrelitvi s posebno priročnim patentom označimo osnovni položaj kolesc merilnega križa. Po potrebi lahko pozneje, na primer pri zelo dolgem ali drugače zahtevnem strelu, premaknemo

merilni križ za potrebno število klikov, ustrelimo in ga pozneje brez škode vrnemo v osnovni pristreljeni položaj.

Skratka: optiko odlikuje briljantna slika z izredno robno ostrino, lepih kontrastnih barv in brezstopenjska nastavljiva rdeča pika v centru merilnega križa, ki je odlično vidna tudi v sončnem dnevu in na snegu. Merilni križ v drugi vidni ravnini, večslojni mineralni premazi leč in nenazadnje omenjena 30-letna garancija so kakovosti strelnega daljnogleda **VIXEN 1-6 x 24**, ki je po optičnih zmogljivosti opravil že preskok v naslednjo generacijo strelnih daljnogledov ter se postavil med podobne izdelke tovarn Zeiss in Swarovski. Zato je posledično tudi cena nekoliko višja, vendar z 949 evri zelo zelo konkurenčna! Več si lahko preberete na spletni strani zastopnika za Slovenijo iz Divače www.slovarms.si.

Predstavitvena reportaža SlovArms, d. o. o.

NOVE KNJIGE

Monografija o divjem petelinu v Gorskem kotarju

Alojzije Frković: Tetrijeb gluhani u Gorskom kotaru¹; LS Primorsko-goranske županije (2012) – v hrvaškem jeziku

Eden najustvarjalnejših hrvaških piscev, izjemen kronist in lovski strokovnjak na področju proučevanja divjadi, gozdarski inženir v pokoji **Alojzije Frković**, ne miruje. Spet je presenetil z novim knjižnim delom, novo monografijo. To pot o divjem petelinu na območju Gorskega kotarja (200 strani obsežna, lepo oblikovana in bogato ilustrirana knjiga, ki je izšla le v 500 izvodih). Izid so gmotno podprli Ministarstvo poljoprivrede Primorsko-goranske županije, Lovački savez Hrvatske in Hrvatske šume – gozdarska uprava podružnice iz Delnic). Knjigo so predstavili javnosti in predstavnikom medijev 26. 10. 2012 v Domu kulture v Tršću dr. **Josip Malnar** (podpredsednik

¹ - **Gorski kotar** je del Primorsko-goranske županije (Hrvaška) in zavzema hribovito gozdnato območje med Karlovcem in Reko. Središče regije je mesto Delnice, večja naselja pa so še Čabar (na meji s Slovenijo), Gerovo, Tršće, Fužine, Lokve in Brod – Moravice.

Vixen

HLS in predsednik LS Goransko-primorske županije) dr. **Marijan Grubešić** in avtor ob priložnosti spominske proslave ob desetletnici podpisa čezmejnega lovskega Sporazuma o sodelovanju med LD Tetrijeb - Čabar, LS Primorsko-goranske županije in našo območje ZLD Notranjske s sedežem v Cerknici (oktober 2002).

Ker sem imel čast, da sem na predstavitvi med petimi izbranci iz avtorjevih rok prejel enega izmed prvih izvodov knjige, naj delo predstavim tudi širši slovenski lovski javnosti.

Po nekaj manjših monografijah o rjavem medvedu (2002), risu (2003), volku (2004) in gamsu (2009) se je A. Frković (ki je tudi predsednik Poverjenišva za spremljanje populacij in varstvo ogroženih živalskih vrst Lovske zveze Primorsko-goranske županije RH) odločil zbrati še podatke o vedno redkejšem ptiču v Gorskem kotarju – divjem petelinu (*Tetrao urogallus*), ki je bil še pred manj kot stoletjem številčno dobro zastopan v tamkajšnjih, verjetno najbolj prostranih in strnjenih gozdovih srednje Evrope, ki so življenjski prostor vitalnih populacij velikih zveri (razen risa, ki je spet redek), jelenjadi, srnjadi, divjega prašiča in celo gamsa. Avtorju to ni pomenilo večjih težav, saj ga hrvaški in slovenski delavci v lovstvu dobro poznajo kot marljivega in natančnega človeka, ki si vsako zadevo, povezano z divjadjo, takoj zabeleži v svojo beležnico, kamor sproti in natančno beleži vse pomembne podatke, iz katere pri poznejšem pisanju črpa podatke, ki jih zbira že več kot pol stoletja. Tako se je na njegovi polici zdaj znašel že poln, z roko popisan rokovnik, ki nosi številko 79 (!)

V svojem uvodu v zadnji knjigi je napisal, da se je odločil objaviti podatke o: »... tej tajinstveni, reliktni ptičji vrsti, ki se nam izkazuje kot ostanek davnih, davnih časov ... o ptici, ki je še vedno zavita v mnoge nejasnosti. Nevarnost izumrtja je zagrozila tudi divjemu petelinu.« Vsi se zavedamo, da divjega petelina zaradi njegove občutljivosti za vsa dogajanja in kvarne spremembe v gozdnem habitatu, podnebnih sprememb, skromne številčnosti in s tem posledično kritičnega statusa vrste dandanes moramo uvrščati med najbolj ogrožene ptičje vrste sploh. Zanimivo je dejstvo, da je A. Frković na hitro zmanjševanje številčnosti divjega petelina na tem gorsko-gozdnatem območju Hrvaške, ki meji tudi na Slovenijo, opozoril že v petdesetih

Foto: B. Leskovic

Novo knjigo o divjem petelinu v Gorskem kotarju so 26. oktobra predstavili v Domu kulture v Tršču (od leve) dr. Josip Malnar, avtor inž. Alojzije Frković in dr. Marijan Grubešić.

letih prejšnjega stoletja, ko je kot gozdar in lovski strokovnjak služboval v teh krajih. Že tedaj je omenil veliko bližajočo nevarnost, »da bo lahko sodoben način organiziranega gozdarstva, če ne bo prenehalo s škodljivim vznemirjanjem pri izkoriščanju lesne mase v gozdovih, že v nekaj naslednjih letih zapečatilo usodo divjega petelina«.

Avtor je knjigo razdelil v šest temeljnih poglavij (na koncu so povzetki v angleškem in nemškem jeziku). Izmed njih bo gotovo tudi za slovenske lovce najzanimivejše prvo poglavje o Gorskem kotarju kot o domovanju (stanišču) velikega divjega petelina skozi zgodovino. To poglavje obsega sedem podpoglavij, v katerih je Frković predstavil pomembne zgodovinske dogodke (nemalokrat povezane tudi z dogajanjem na slovenski strani) in podatke, ki so povezani z lovom, načini lova divjega petelina, s številčnostjo, varstvenimi ukrepi, rastišči, začeni ob časov plemiških družin Thurn-Taxis in Ghyczy z začetka 19. in 20. stoletja pa do obdobja delovanja Šumskega gospodarstva Delnice 1960–1990).

Inž. Alojzije Frković

Alojzije Frković je v svoji predstavitvi povedal, da čeprav je na knjigi napisan kot edini avtor, knjiga v bistvu predstavlja skupno delo preostalih, saj je vsebina povezana z izsledki drugih avtorjev, katerih delo in dognanja je povezal pri pisanju svoje knjige in jih navedel. Poleg javno izrečene zahvale nekaterim hrvaškim avtorjem in recenzentom dela, poklicnemu lovskemu osebju, s katerim je sodeloval, se je zahvalil tudi slovenskim avtorjem: prof. dr. **Mihi Adamiču**, prof. dr. **Stanetu Valentinčiču**, **Vitomirju Mikuletiču**, **Ivu Božiču**, in dr. **Miranu Času**. Posebna zahvala pa je bila izrečena dr. **Josipu Malnarju**, ki je po njegovem mnenju najzaslužnejši za izid tega vrednega dela, ki ga bomo radi vzeli v roke tudi slovenski lovci. Avtorju, dolgoletnemu sodelavcu in dopisniku Lovca, na tem mestu izrekamo iskrene čestitke in se mu zahvaljujemo za mnoge nove podatke z gozdnato-gorskega obmejnega območja med Hrvaško in Slovenijo.

Boris Leskovic

Sredi vročega avgustovskega popoldneva, 23. 8. 2012, je v 91. letu za vedno zastalo srce **Miloša Rajka Mlejnika**, višjega bančnega uslužbenca v pokoj.

Rodil se je 23. 9. 1921 v Škofji Loki. Že v mladih letih je bil navdušen športnik, glasbenik in ribič, ki je življenje posvetil predvsem strokovnemu področju financ.

V letu 1961 se je včlanil v LD Škofja Loka. Od tistega leta je dvaindvajset let nepretrgoma deloval v lovski organizaciji, bil je član IO tajnik (od leta 1962 do 1963), član IO (od leta 1964 do 1967), član NO (od leta 1968 do 1969), predsednik NO je bil leta 1970, član DK (od leta 1971 do 1972). Vzporedno je deloval v ZLD Gorenjske kot član NO (od leta 1978 do 1980) in član finančne komisije (od leta 1981 do 1983) ter LZS kot član komisije za finančna vprašanja (od leta 1976 do 1978). Veliko je prispeval k utrditvi organizacije in poslovanja LD in v letu 1967 pripravil Pravila LD. V letih od 1975 do 1980 je pomagal in uvažal blagajnike v finančno poslovanje in sodeloval pri sestavi finančnih poročil. Udeleževal se je vseh občnih zborov in sestankov LD. Opravljal je obvezna dela v lovišču, pa tudi dela pri obnovi lovskih koč. Aktivno je sodeloval pri pripravi Zbornika ob 50-letnici LD, od leta 1999 je urejal kroniko LD Škofja Loka. Bil je tudi član v LD Gorenja vas, kjer je deloval tudi kot predsednik NO (od leta 1968 do 1976).

Vse zaupane dolžnosti je opravljal vestno in natančno, vedno v prid divjadi, njenega varstva in domačega lovišča. O njegovi dejavnosti pričajo tudi priznanja LD Škofja Loka: diploma in plaketa. Občni zbor LD ga je leta 2000 imenoval za častnega člana. V LD Gorenja vas je prejel diplomu, LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Njegova velika ljubezen so bili tudi lovski psi; vzrejal je brak-jazbečarje. Vztrajno je zagovarjal potrebo po uporabnih in pravilno šolanih psih, ker je od tega odvisen pravilen in uspešen ter predvsem pravilen lov. Član LKD Gorenjske je bil od ustanovitve leta 1979. Prejel je zlati znak in plaketo tega društva. KZS ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za kinosloške zasluge.

Miloš je bil je skromen, nesebičen, iskren in pravičen lovski tovariš. Spominjali se ga bomo s hvaležnostjo in spoštovanjem.

LD Škofja Loka – G. M.

V vročem junjskem popoldnevu smo lovci LD Libeliče izgubili našega lovca, zdravnika dr. **Franca Hebrea**, od katerega smo se poslovili na dravogradskem pokopališču. Umrli je 25. junija 2012.

Rodil se je 4. januarja leta 1941 na Dobrovi pri Dravogradu, kjer je tudi odrasel. Na Praprekovo kmetijo so ga vzeli za svojega in tam je našel prvi stik z naravo. Kot takrat vsak kmečki otrok je bil tudi Franc najprej pastir. Če so se krave pridno pasle, je bilo dovolj časa tudi za druge stvari.

Začel je raziskovati naravo, najprej na domačem dvorišču, potem pa vse globlje v gozdu. Na poti v šolo, ki je vodila po gozdu, se je prav tako srečeval z živalmi, za katere se je začel zanimati. Končal je gimnazijo in se vpisal na študij medicine v Ljubljano. Študij mu ni povzročal težav in postal je zdravnik. Ustvaril si je družino ter si v Dravogradu postavil dom. Druženje z lovci mu je zopet vzbudilo večje zanimanje za naravo, za lov. Brez težav je leta 1974 opravil lovski izpit in si kot mlad lovec nabavil tudi lovskega psa. V tistih letih je bilo v lovišču LD Libeliče veliko male divjadi in Franc si je izbral za svojega štirinožnega zvestega lovskega prijatelja koker španjelko Žužo, s katero sta popestrila naše love. Franc je kmalu prevzel tudi odgovorne funkcije. Tako je bil v letih od 1974 do 1976 in od 1988 do 2005 predsednik disciplinske komisije, v letih od 1976 do 1978 in 2011 do 2012 predsednik NO, v letih od 1982 do 1986 pa starešina LD. Leta 2002 je opravil tudi andragoško usposabljanje LZS za predavatelje.

Mladi fantje so množično prihajali v lovske vrste in lovska kočna na Črneški gori je bila naenkrat premajhna za lovske sestanke in družabna srečanja. Franc je prevzel vodstvo gradnje prizidka k lovski koči. Kot zdravnik

je poznal skoraj vse ljudi v bližnji in daljni okolici, ki so nam po njegovi zaslugi pomagali pri gradnji. Zdaj imamo lep prostoren lovski dom. S svojo avtoriteto in življenjsko modrostjo nas je znal umiriti, tako da disciplinska komisija LD skoraj ni imela dela.

Ko smo koroški lovci ustanovili svojo območno lovsko zvezo in svoj predavateljski aktiv za izobraževanje mladih koroških lovcev, je bil predavatelj prve pomoči pri nesrečah na lovu.

Zadnja leta svojega življenja je zaradi drugih aktivnosti postal manj aktiven v LD. Leta 2011, ko je umrl predsednik NO, so ga vsi člani LD predlagali za novega predsednika NO. Funkcijo je z veseljem prevzel, a jo žal že po enem letu tudi opustil.

Veliko je neizbranih sledi, ki nam jih je Franc zapustil pri delovanju LD Libeliče in tudi zunaj meja naše LD. LD Libeliče in LZS so ga za njegov prispevek lovstvu in uspešno osebno delovanje odlikovali z znakom LZS za lovske zaslugе in redom III. stopnje.

Lovci LD Libeliče se dragemu lovskemu tovarišu iskreno zahvaljujemo za vse, kar je dobrega storil za našo LD. Franc, mirno počivaj tam, kjer ni boleznin in bolečin.

LD Libeliče – M. K.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Anton Gorjanc, LD Pivka,
* 7. 1. 1939, † 3. 4. 2012.

Jernej Cimbas, LD Stahovica,
* 31. 8. 1914, † 8. 10. 2012.

Silvester Črnko, LD Ruše,
* 6. 12. 1937, † 17. 9. 2012.

Anton Adlešič, LD Adlešiči,
* 23. 9. 1929, † 18. 10. 2012.

Ladislav Fatur,
LD Tabor, Zagorje,
* 16. 6. 1938, † 18. 10. 2012.

Franc Vidnar, LD Mala Nedelja,
* 22. 1. 1932, † 7. 10. 2012.

Valentin Stare,
LD Trojane, Ožbolt,
* 21. 1. 1954, † 14. 10. 2012.

Ludvik Recek, LD Dolenja vas,
* 3. 5. 1936, † 26. 10. 2012.

Alojz Gorenc, LD Mokronog,
* 28. 4. 1931, † 1. 11. 2012.

Francšek Vomer, LD Janžev vrh,
* 24. 9. 1920, † 23. 11. 2011.

Stanko Rogelšek, LD Velunja,
* 29. 9. 1932, † 28. 8. 2012.

Jožef Muc, LD Bukovje, Otiški vrh,
* 31. 3. 1924, † 23. 3. 2012.

Ciril Uršič, LD Kobarid,
* 5. 11. 1933, † 17. 4. 2012.

Zdravko Verdinec, LD Muta,
* 14. 3. 1955, † 9. 4. 2012.

Miha Repnik, LD Muta,
* 3. 9. 1926, † 10. 4. 2012.

Umrli časten spomin!

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/ LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in slika v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne slike** in **uraden dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračevali 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Narisal: U. Iff

Jesenska vzrejna preizkušnja (JZP) v Pomurju

Druga sobota, 13. 10. 2012, je bila deževna. Kljub temu se je zjutraj pred lovskim domom LD Ljutomer zbralo enajst vodnikov lovske psov, in sicer devet nemških ostrodlakih ptičarjev in dva nemška kratkodlakarja. Ko je organizator (ZLKP) opravil formalnosti, vključno z veterinarjem, so se vodniki s svojimi štirinožnimi prijatelji in nepogrešljivimi pomočniki v dveh skupinah odpravili na teren. Ena skupina s sodnikom **Vladom Veselom** je odšla opravljati preskus dela v vodi, druga s

žimavka, je z **Ivanom Puckom** dobila 186 točk. Vodnik kratkodlakega nemškega ptičarja **Balija**, **Benjamin Kramljak**, je s svojim psom opravljal širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP), ki sta jo opravila s 154 doseženimi točkami.

Vsi so se po opravljenem delu v vodi in na polju vrnili do lovskega doma Ljutomer, kjer sta sodnika opravila še zadnje formalnosti in tudi predstavila zaključne ocene dela psov na terenu. Povedala sta, da je vseh enajst psov opravilo JZP, ki so tako postali lovsko uporabni psi in nepogrešljivi lovski pomočniki pri lovu na malo divjad. V imenu organizatorja, Zveze lovske kinologije Pomurja, se moramo še enkrat najlepše zahva-

Foto: I. Trček

Udeleženci JZP v lovišču LD Ljutomer

Prinašanje race iz globoke vode

liti odgovornim v LD Ljutomer za uporabo dela njihovega lovišča, v katerem ni manjkalo naravne male divjadi. Prav to je omogočilo kakovostno izvedbo preizkušnje in ocenjevanja psov, pa tudi idealne razmere za naše lovske štirinožne prijatelje, ki so glede na opisano lahko pokazali vse svoje sposobnosti.

Iztok Trček

Deveti Arkov memorial

V LKD Posavja - Krško smo 8. 9. 2012 organizirali in izvedli že deveto **uporabnostno preizkušnjo v vodnem delu** (za vse pasme lovske psov) v spomin na zaslužnega kinologa **Alojza Arka**. Preizkušnjo organiziramo zaradi pospeševanja šolanja lovske psov za potrebe uspešnega in lovsko pravičnega obvodnega lova. Preizkušnja je zaradi velikega zanimanja domačih vodnikov lovske psov izključno lokalna, t. j. le za člane LKD Posavja - Krško. Prireditev, posvečeno našemu pokojnemu predsedniku LKD, ki je izjemno skrb namenjal šolanju lovske psov, najraje

sodnikom **Francem Turnškom** pa na polje. Po končanem delu vseh psov sta se skupini še zamenjali. Deževne padavine dela v vodi niso veliko ovirale, česar pa ne bi mogli reči za delo na polju. Toda naposled je prenehalo deževati. Vseh deset vodnikov je opravilo jesensko vzrejno preizkušnjo; eni z nekoliko več doseženimi točkami, eni z nekoliko manj.

Nemški ostrodlaki ptičar **Arko Ljutomerski** z vodnikom **Vojkom Pirherjem** je dosegel 191 točk, nemški ostrodlaki ptičar **Ajko Ljutomerski** z vodnikom **Miranom Fickom** je zbral 190 točk in **Lena Mursko-Črnska**, nemška

pa je organiziral in se tudi sam kot vodnik udeleževal tovrstnih preizkušenj. Pri tem je imel zelo uspešno roko.

Na preizkušnjo se je prijavilo in se je udeležilo devet (9) vodnikov lovskih psov. Zbrali smo se zjutraj pred lovsko kočo **LD Brežice** v t. i. kraju Dobrava. Ob tej priložnosti smo se poklonili spominu na pokojnega Arka, sodniški zbor, ki sta ga sestavljala **Rudi Rakuša** in **Lidija Šmigoc**, pa sta predstavila zahteve *Pravilnika o preizkušnji v vodnem delu za vse pasme lovskih psov*, po katerem sta ocenjevala tekmujoče pse.

Po žrebanju štartnih števil smo se odpeljali v bližnji kraj Brezina

da so tudi vsi dosegli I. nagradni razred.

Največjo kakovost v tem delu je pokazala že izkušena robustna, vendar zelo privržena nemška žimavka **Ajka Pohlova** z izkušenim vodnikom **Avgustom Ogorevcem**, ki je dosegla 82,5 točke in I. A nagradni razred. Tesno ji je sledila prav tako izkušena in temperamentna nemška kratkodlaka ptičarka **Carla Marija Lord** z zelo izkušenim vodnikom **Dušanom Jurkasom**. Psica je s svojim delom dosegla 81,5 točke in I. B nagradni razred. Na tretje mesto se je uvrstil nemški kratkodlaki ptičar **Brik Vrbinski**. Je izredno lep in temperamenten pes, last

temperamenta nemških lovskih terierjev tudi najzanimivejše na preizkušnji, je psica dosegla 78,5 točke in dosegla I. Č nagradni razred. Sledili so jim še drugi vodniki s psi.

Po končanem preizkusu smo se vrnili pred lovsko kočo, kjer so prvi trije uvrščeni prejeli pokale v trajno last, prvouvrščeni Avgust Ogorevc pa še prehodni pokal. Vsi vodniki so prejeli tudi diplome LKD Posavja - Krško.

Ob podelitvi je nekaj besed v spomin na Alojza Arka povedal njegov dolgoletni in zelo dober prijatelj **Miloš Medved**. Kinološka sodnika sta prav vsakemu vodniku še enkrat opisala pravilnosti/nepravilnosti njegovega ravnanja ob vodenju psa in poudarila napake in tudi pohvalila dobro vodenje. Prav tako sta pohvalila izbrani teren za izvedbo preizkušnje.

Za uspešno opravljeno prireditve se moramo zahvaliti brežiškim lovcem, predvsem starešini **Boštjanu Štarklu**, ki je omogočil, da smo prireditve izpeljali v njihovem lovišču in njihovi lovski koči, kinološkemu referentu in vodji prireditve **Anton Šulerju**, ki je zelo strokovno in večje izpeljali

vse aktivnosti vodenja prireditve, in članom LD Brežice, ki so sodelovali pri izvedbi preizkušnje.

Branko Tucovič

V Račah ponovno živahno

Lovsko-kinološko društvo **Maribor** je skupaj z **LD Rače** ponovno, kot že ničlikokrat doslej, v soboto, 29. septembra 2012, organiziralo jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP) in širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP) za ptičarje. Na razpisano prireditve se je prijavilo dvanajst vodnikov s psi, ki so se je vsi tudi udeležili. Pasemska sestava psov je bila zelo pestra, saj so se ob nemških žimavcih, ki so prevladovali, pojavili tudi nemški kratkodlaki ptičarji, madžarska vižla, mali münsterlandec, dolgodlaki nemški ptičar in vajmarčan. JZP je opravljalo deset psov, dva pa ŠPP.

Po jutranjem pozdravu predsednika LKD Maribor **Antona Seliška** in predstavnika LD gostiteljice, **Milana Peharja**, ki je bil hkrati vodja prireditve, smo se odpravili v lovišče in se razdelili v dve skupini. Naj omenim, da je

Foto: B. Tucovič

Zbor nastopajočih parov in zadnja navodila pred začetkom preizkušnje v vodnem delu lovskih psov LKD Posavje - Krško, ki je bila posvečena spominu na Alojza Arka.

Foto: B. Tucovič

Z leve proti desni: Ivan Šepec predsednik LKD Posavje - Krško, Dušan Jurkas, Avgust Ogorevc, Robert Deržič in kinološka sodnika Rudi Rakuša in Lidija Šmigoc

pri Brežicah in preizkušnjo opravljali na velikem ribniku, ki je nastal po prenehanju kopanja gline za potrebe brežiške opekarne in ki ga domačini imenujejo »bajer«. Na njegovi vzhodni strani je v vodi precej zarasti vodnega rastlinja in grmovja, kar je ustrezen habitat za vodne ptice in prav tako za tovrstne preizkušnje.

Vsi psi so bili zelo dobro pripravljeni in odlično vodeni tako,

Franca Štritofa, ki pa ga je vodil manj izkušen vodnik **Robert Deržič**. Pes je s pokazanim delom dosegel 79 točk in osvojil I. C nagradni razred. Tesno mu je sledila zelo temperamentna, vendar obenem zelo privržena nemška lovka terierka **Asta**, ki jo je vodil zelo izkušen in prekaljen vodnik lovskih terierjev **Darko Pungeršič**. S pokazanim delom, ki je bilo zaradi že omenjenega

Del udeležencev JZP in ŠPP na prireditvi LKD Maribor

Foto: N. Rojko

Mala münsterlandka Geli stoji na fazana.

bilo tistega dne vreme ugodno, prav tako tereni za opravljanje preizkušnje. Težave pa nastanejo ob številčnem stanju naravne male divjadi, kar pa ni težava samo na našem območju, ampak bolj ali manj povsod po Sloveniji. Vsi, ki se s kinologijo ptičarjev ukvarjamo, že dalj časa, dobro vemo, da je posamezne discipline (nos, stoja in iskanje) mogoče mnogo objektivneje oceniti, ko pes pride na naravno divjad, kot ob divjadi, ki je v ta namen izpuščena v lovišče iz umetne vzreje. Vendar se moramo na žalost v danih razmerah zadovoljiti tudi s takim načinom. Naloga sodnikov je, da to dejstvo na terenu upoštevajo ter da psom pri sojenju ne delajo nepotrebnih krivic. Iskrena želja nas vseh je, da bi se stanje v prihodnje izboljšalo, a, kot kaže, je vse skupaj iz leta v leto slabše.

Na tej prireditvi sta vodnika, ki sta opravljala ŠPP, to opravila zelo uspešno, saj sta oba dosegla več kot 200 točk. Nekoliko slabše so se izkazali vodniki, ki so opravljali JZP, saj trije preizkušnje niso opravili. Poudariti pa moram, da vzrok za neuspeh ni bil zaradi izpuščene divjadi, ampak pri vodnikih. V enem primeru psička ni zadovoljivo opravila dela po vlečki zajca, v dveh primerih pa psa sploh nista dobro poznala divjadi, saj sta se, kot je bilo videti, sploh prvič znašla pred divjadjo v lovišču. Preprosto povedano, psi niso bili dovolj dobro pripravljeni, da bi lahko bili kos zahtevani nalogi JZP. Med tistimi, ki so preizkušnjo opravili, so izstopali trije pari, v vseh primerih so bili to izkušeni vodniki ptičarjev.

1. Arko Ljutomerski, NŽ, z Vojkom Pirherjem (189 točk)

2. Aja Ljutomerska, NŽ, z Borisom Ostršnikom (184 točk)

3. Astra Ljutomerska, NŽ, s Slavkom Gaubejem (182 točk)

Zanimivo je, da so prvouvrščeni psi iz istega legla, kar je lahko po eni strani tudi dobra reklama za lastnika psarne ali pa je imel le-ta srečo, da so njegovi mladiči prišli v roke pravih, izkušenih vodnikov. Sodniško nalogo so tistega dne opravljali **Rudi Rakuša, Franc Turnšek** in podpisani.

V imenu LKD Maribor, vseh vodnikov psov, lovskih pripravnikov in opazovalcev se iskreno zahvaljujem **LD Rače** za izkazano gostoljubje in uporabo lovišča. Posebna zahvala velja tudi domačim lovcem, ki so nam pripravili okusno malico.

Miroslav Bauman,
kin. sodnik

Troboj lovskih psov goničev

V soboto, 27. oktobra, so se v meglenem in deževnem jutru pred lovskim domom **LD Slovenska Bistrica** zbrali lovci s svojim goniči, sodniki za ocenjevanje dela teh psov in organizatorji kinološke prireditve z gostitelji. Organizirana je bila namreč državna tekma - **Troboj goničev 2012**, ki jo je organizi-

drugi je bil **Anton Ošlak**, LD Dolič (LKD Koroške), tretji pa **Milan Pliberšek**, LD Šmartno na Pohorju (LKD Maribor).

Ekipno je torej pokal za prvo mesto prevzelo **Lovsko-kinološko društvo Maribor** z osvojenimi 214 točkami, za drugo mesto pa **Lovsko-kinološko društvo Koroške** z osvojenimi 114 točkami.

Vse prisotne je v sobi gostiteljske LD Slovenska Bistrica

Zmagovalna ekipa vodnikov goničev LKD Maribor

rano **Lovsko-kinološko društvo Maribor**, potekala pa naj bi med vodniki **LKD Maribor, LKD Celje in LKD Koroške**. Žal se vodniki LKD Celje troboja niso udeležili in je bil le dvoboj.

Prisotnih je bilo le sedem (7) vodnikov s psi goniči iz obeh omenjenih LKD. Navzoče je pozdravil vodja prireditve in predstavnik LKD Maribor **Vojteh Kikl**, ki je troboj goničev tudi organiziralo. Predstavnik LD Slovenska Bistrica **Alojz Gostenčnik** in predsednik Kinološke komisije v LD Slov. Bistrica **Tomaž Tržan** sta pozdravila tekmovalce in navzoče ter predstavila LD in jim pri tekmovanju zaželela veliko uspeha.

Kinološka sodnika na tekmi sta bila **Slavko Žlebnik** in **Jože Napred**.

Vodnike psov so po žrebu razdelili v dve skupini, ki sta ju vodila poznavalca terena **Karli Tržan** in **Roman Dovnik**. Tekmovanje psov goničev se ocenjuje v treh kategorijah: *delu na iskanju divjadi, gonja divjadi in v iskanju po vlečki dlakaste sledi*. Med tekmo so sodniki ocenjevali tudi *vodljivost in poslušnost psa*.

Rezultati tekme so bili naslednji:

V posamezni konkurenci je s svojim goničem zmagal **Matjaž Žunko** iz LD Gaj (LKD Maribor),

na zaključku tekmovanja čakala skromna pogostitev, kjer so se udeleženci družili in skupaj analizirali delo psov goničev.

Branko Ačko

Uporabnostna preizkušnja po umetni KS za vse pasme lovskih psov

Že 9. 6. 2012 smo v LKD Posavja - Krško organizirali **UP po umetni krvni sledi** za vse pasme lovskih psov. Na

preizkušnjo je prijavilo svoje pse šest (6) vodnikov; nemške kratkodlake ptičarke, kratkodlake vajmarčanke, nemške žimavke, nemškega goniča, nem. lovskega terierja in resastega jazbečarja. Letos smo preizkušnjo na željo mladih in uspešnih vodnikov **Aljoše in Vilme Šoba** izvedli v lovišču **LD Videm ob Savi** v revirju Anovec. Povabilo smo z veseljem sprejeli, saj je vedno manj mladih vodnikov, ki bi želeli kaj osebno prispevati v korist širše lovske kinologije.

Pri lovski koči LD Videm ob Savi, na Libni, smo se zbrali že dan pred tekmovanjem ob 16. uri. Sodniški zbor sta sestavljala **Andrej Zabukovec** in **Ludvik Šerbec**. Pokazali smo jima teren, ki so ga videmski lovci namenili za to preizkušnjo. Bila sta navdušena, saj sta zaradi lastnosti terena lahko položila šest popolnoma enakovrednih sledi.

Preizkušnja je bila za pse zelo zahtevna, ker je ponoči položene sledi prečkalo veliko divjadi, zlasti srnjadi in divjih prašičev. Vremenske razmere so bile idealne, saj je zjutraj rosilo, nato pa je bil topel in soparen dan.

Pet psov je preizkušnjo uspešno opravilo, mlajša psica pa je bila na sledi še preveč nezanesljiva, zato preizkušnje ni opravila.

Največ je pokazal resati jazbečar **Šejk**, vodnika **Marka Bariča** iz LD Črnomelj. Pes je sled izdelal večše in zbral 132 točk ter dosegel I. nagradni razred. Sledil mu je izkušen nemški tribarvni gonič **Ago**, vodnika **Janeza Liparja**, iz LD Kostanjevica na Krki. To je starejši pes, ki je sled izdelal večše in zbral 114 točk in prav tako dosegel I. n. r. Sledila je vajmarčanka **Freja** izpod **Kuma - Frida**, vodnika **Bojana Valenčiča** iz LD Loka - Črnomelj. Psica je zbrala 110 točk in dosegla II. n. r. Izkazal se je tudi nemški lovski terier **Dik**, vodnika **Mirka**

Prvi trije uvrščeni skupaj s kinološkima sodnikoma

Slemenška iz LD Brestanica. Zbral je 108 točk II. n. r. Preizkušnjo je opravila tudi nemška kratkodlaka nemška ptičarka **Carla Marija Lord**, vodnika **Dušana Jurkasa**, iz LD Dobova. Psička je imela nekaj težav z zapeljevalnimi sledovi, ki pa jih je uspešno rešila in zbrala 82 točk ter dosegla III. nagradni razred. Zapeljevalni sledovi so zavedli nemško žimavko **Asto Gaberniško**, vodnika **Ivana Šepca**, iz LD Kapele, ki preizkušnje ni opravila. Mlado psica bo imela za tovrstne preizkušnje še veliko priložnosti.

Po končanem preizkusu v Anovcu smo se vrnili k lovski koči na Libno, kjer nas je prijazno nagovoril starešina **Ivan Kozole**, ki je bil navdušen, da se je v njihovo lovišče vrnila ena od kinoloških preizkušenj, kar je bilo pred leti stalna praksa. Nato pa je nekoliko zamrlo navdušenje nad lovsko kinologijo. Ker je bila preizkušnja na dan občinskega praznika, je predlagal, da bi jo tradicionalno uvrstili na seznam prireditev ob občinskem prazniku Občine Krško.

Najboljši trije vodniki so prejeli v trajno last pokale, vsi vodniki, ki so s psi uspešno opravili preizkušnjo, pa so prejeli diplome LKD Posavja - Krško.

Ob zaključku smo bili deležni še odličnega lovskega golaža, ki so ga pripravili lovci LD Videm, in pečenega jagenčka, ki ga je prispeval vodja prireditve, **Aljoša Šoba**.

Branko Tucovič

ne bo imela lahkega dela, če bo želela izpolniti pričakovanja večine lovskih kinologov. Dokončno bo treba v tem dokumentu doreči vse vloge, naloge in pravice posameznih pasemskih organizacij/društev in klubov in jih dodobra razčistiti. Opredeliti bo treba tudi vloge vzrejnih komisij (VK) v teh društvih in klubih. Jasno je treba opredeliti, pod katero temeljno nadrejeno organizacijo sodijo; ali so to lovsko kinološka društva (LKD) ali društva in klubi ali morda sodijo neposredno pod krovni organizaciji oziroma njihove krovne organe. Dogaja se namreč, da si nekateri samooklicani in samovšečni »strokovnjaki« zaradi nedorečenosti vloge in pristojnosti tolmačijo povsem po svoje (po lastnih interesih), kot je to v bistvu že določeno (ali bi moralo biti). V lovski kinologiji je še ogromno odprtih vprašanj in glede na sestavo delovne skupine, ki jo sestavljajo samo ugledni in v praksi uveljavljeni kinologi, verjamem, da bo študija zajela večino vprašanj, ki bodo, ko bodo določena, imela neizpodbitno veljavo in daljšo »življenjsko dobo«. Upam, da bo komisija pri študiji upoštevala tudi mnenja »kinološke baze«, saj se le-ti srečujemo z odprtimi vprašanji. Glede na iskren nasmeh in dobro razpoloženje obeh predsednikov ob podpisu sporazuma upam, da sta ob tej priložnosti tudi dejansko prevzela odgovornost za časovno uresničitev priprave študije.

Miroslav Bauman,
LD Sv. Jurij

Dobili bomo potreben dokument za lovsko kinologijo!

Zvedeli smo, da sta LZ Slovenije in KZ Slovenije podpisali sporazum o ustanovitvi delovne skupine za pripravo študije z naslovom **Delovanje lovske kinologije v Sloveniji**. Zvezi sta sporazum o ustanovitvi komisije podpisali 24. 9. 2012. Naj poudarim tudi sam, da gre za izredno pomemben akt za razvoj slovenske lovske kinologije. Vse naloge, ki sta jih vodstvi obeh zvez naložili komisiji, so aktualne in potrebne čimprejšnje rešitve. Pričakovati je namreč bilo, da se bodo te zadeve in odprta vprašanja že prej uredila, kar pa se ni zgodilo. S pripravo te študije zdaj upamo, da se bodo končno končala razmišljanja nekaterih posameznikov, da lovsko in športna kinologija ne sodita pod isto streho. Verjamem, da komisija

Navedbe, ki terjajo odgovor ...

Na kritični članek *Razmišljanje o slovenski lovski kinologiji* (Lovec, 10/2012, str. 553), ki ga je napisal **Matjaž Roter** kot odziv na mojega (*Pozdravljena samokritičnost*, Lovec, 9/2012), moram glede na njegove neresnične in zavajajoče navedbe javnosti pojasniti določene zadeve.

Da sem napisal ta članek, v katerem sem, poleg pohvale, upal tudi odkrito pokritizirati vodnika **Iztoka Trčka**, je razlog, da so me v veliki meri k temu spodbudili priznani vodniki, ki so menili, da bi moral nekdo od nas le nekaj napisati, da se naštet napake ne bi več dogajale. V imenu vseh takšnih sem to opravil jaz. Moj namen ni bil žaliti pisca Trčka, temveč le odkrito napisati, kako je prav, in obenem prispevati kanček dejstev za nadaljnje urejanje dokaj neurejenega področja krvosled-

ništva pri nas. Napisati sem želel, da Trček kljub preskromni kilometrinu na tem področju želi že kar deliti nasvete, ki pa so žal nekateri skregani celo z osnovnim in pravilnim dojemanjem te tematike. Sicer pa je Roterjev očitek meni, kdaj je kdo oster ali preoster, lahko le njegova osebna ocena, odvisna pač, na kateri strani je kritik. Po objavi mojega članka sem prejel najmanj trideset pisnih in telefonskih odzivov priznanih vodnikov, ki so me pohvalili in pozitivno ocenili moje pisanje. Ne dvomim tudi v drugače misleče, kakršen je **M. Roter**, ki pa se mi osebno ni oglasil. Nikakor me ni presenetilo njegovo arogantno, celo zavajajoče navajanje neresničnih trditev v njegovem pisanju. Po njegovi, marsikomu že znani metodi, s katero želi obračunavati z vsemi, ki niso njegovega mnenja in mu niso po volji (za vse obstajajo tudi pisni dokazi).

Glede nanizanih navedb v njegovem članku v povezavi z menoj in mojim pisanjem pa na tem mestu le naslednje.

Fotografije, o katerih avtorstvu se sprašuje, so nastale po mojih uspešnih iskanjih po KS. Avtor vseh fotografij sem jaz (menil sem namreč, da je to mogoče razbrati že po podpisih pod fotografije, ki sem jih sam sestavil, in po psih na fotografijah), čeprav mu je tak način očitno tuj. Nastale so v loviščih v Sloveniji. Predvidevam, da se sam ne more pohvaliti s takšnimi fotografijami njegovih psov kot tudi ne z več kot petdesetimi iskanji na leto, kolikor jih opravi jaz. Za povrh vsega predvsem z zahtevnimi iskanji (streli v noge, čeljusti ...), ko se s svojimi pomočniki večinoma vključim šele takrat, ko drugi iskalci odpovedo. Če pa kdo ne ve, kaj je »zahtevno iskanje«, naj moje navedbe šteje za bahaštvo in nastopaštvo. Takšnim tega ne zamerim.

Glede očitkov o VUP-u, ki je bil letos (2012) v Grosupljem, pa bi moral kot kinološki sodnik vedeti, da mora biti vsaka prireditev, pa čeprav le PNZ, predhodno pravilno prijavljena in uvrščena na seznam (lovske-) kinoloških prireditev KZS! Naš VUP (v LKD Ljubljana) je bil pravilno prijavljen in tudi jasno načrtovan v koledarju prireditev ter razpisan kot *državna tekma*. To lahko potrdi predsednica odbora za prireditve KZS **Jelka Simčič**.

Nadaljnji njegov zapisani očitek, da meni pse ocenjuje vedno eden in isti sodnik, in s tem povezana njegova osebna obtožba, da pri tem sodniku tudi vedno

zmagujem, pa je neresnica. Da Roter podaja takšne trditve javnosti, je tako najbrž le zato, ker je v bistvu le on tak vodnik, ki na preizkušnjah dobiva podeljene ocene (lahko bi navedel primer, za katerega imam priče, ki so to pripravljene tudi potrditi), a to ne sodi v Lovca.

Nadalje je omenil tudi, da lažem glede *lastništva rovov v Grosupljem*. Toda: LD Grosuplje, je lastnica rovov, ker je tudi lastnica parcele, na kateri so rovi. Ne vem, zakaj bi KLPJ na svoji spletni strani objavljala, da zaradi prevelike najemnine rova v Grosupljem trening predstavljajo na drugo lokacijo. Čemu le, naj bi vendar sami sebi plačevali najemnino, če je lastnik KLPJ!?

Glede pravilnika o vodnem delu pa naslednje: Prvotni pravilnik je bil plod dela predstavnikov LKD Ljubljana. Ščasoma se je pokazalo, da je potreben nekaterih manjših sprememb. Zato so me kot predsednika LKD Ljubljana zaprosili, naj s pomočjo strokovnjakov na tem področju pripravimo popravek pravilnika. Predsednik komisije za strokovna vprašanja **Roman Hoefflerle** me je predlagal, naj vodim sestanek na zboru sodnikov, na katerem smo obravnavali spremembe tega pravilnika. Od prisotnih strokovnjakov ni v tem nihče videl nič bogokletnega. Z vsemi glasovi so se strinjali z novostmi. Škoda pa je, da M. Roter ignorira tako pomembne sestanke, saj bi tam, kjer so bili zbrani strokovnjaki za to področje, lahko povedal, kaj ga moti.

Kljub vsemu, kar sem navedel v svoj zagovor pred javnostjo na njegova podtikanja, pa si vseeno želim, da bi tudi z Matjažem Roterjem kot stanovska kolega in sodnika v prihodnje dobro sodelovala, saj se, kot sem opazil, z nekaterimi mojimi bistvenimi navedbami celo strinja. Čeprav nisem navedel ničesar bistveno novega, le poudaril že dolgo znana dejstva. M. Roter vse trmasto ponavlja. Prepričan sem, da bomo s korektnim dialogom, ki naj bo včasih tudi kritičen – če gre za strokovna vprašanja – naš kinološki voz le premaknili na bolje. Samo utemeljena mnenja drugače mislečih namreč naposled lahko privedejo do pravilnosti in zelene napredka. V prid strokovnosti pa moramo biti tudi samokritični, odkriti, prizanesljivi, brez podtikanja in zlobe v srcu.

Dejan Poljanšek

P.S.: S tem odgovorom uredništvo končuje to polemiko.

Foto: W. Nagel

Predvidena legla lovskih psov

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJk):
O: 5/II, VUP, UPKS m: I/II, 12. 8.,
Rudolf Bauman,
Sp. Brinje 36, 2211 Pesnica.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jelenje rdeči:

O: 4/I, m: 4/I, 28. 9.,
Vladimir Kofol,
Banjšice 115, 5251 Grgar.

Labradorski prinašalci (SLRLR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/I, TPR, 9. 11.,

Barbara in Iztok Krumpak,
Podgorica pri Šmarju 13,
1293 Šmarje Sap.
O: tuj plemenjak,
m: 3/I, TPR, 19. 12.,
Roman Starman,
Prade c. XVI/30, 6000 Koper.

Novoštokski prinašalci (NSR):
O: tuj plemenjak,
m: 4/I, PNZ, 21.10.,
Justina Horvat,
Dolenje Selce 17,
8211 Dobrnič.

Kinološka zveza Slovenije

VNESITE PODATKE O ISKANJU OBSTRELJENE DIVJADI

vodniki lovskih psov, preizkušenih za delo po strelu!

prosimo vas, da vsi, ki ste v letu 2012 opravljali iskanje velike divjadi ali zveri, ki ni padla na mestu ali v vidnem polju strelca, **Dnevnik vodnika krvosledca** ali **Zapisnik o iskanju obstreljene ali ranjene divjadi, velikih zveri ali kontrolnega pregleda nastrela** predložite tajniku, gospodarju ali informatiku vaše LD (kjer ste član). Njim je namreč dodeljena pravica vnosa podatkov o iskanjih ali kontrole nastrelcev za vaše lovišče.

Za iskanje v drugih loviščih ste *Zapisnike o iskanju* ... oddali že takoj po končnem iskanju predstavniku lovišča, ki je bil navzoč ob iskanju.

Če po iskanju niste izpolnili nobenega dokumenta, to nujno storite zdaj (obrazec je na voljo v aplikaciji **Lisjak>kinologija>pred nastavljeni izpisi in spletni strani LZS>zakonodaja>sprejeti akti LZS**).

Za tiste vodnike, ki v aplikacijo lahko sami vnašajo iskanja, velja obvestilo, objavljeno v reviji Lovec, 10/2012, na str. 553, s priporočilom o takojšnjem zaključevanju zapisov.

Vaši podatki bodo namenjeni za:

- ♦ izpolnitev preglednice IV. iskanje obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri v Letnem načrtu lovišča in za
- ♦ pripravo analize iskanj ranjene divjadi in kontrolnih pregledov nastrela v letu 2012.

Ne odlašajte s predložitvijo dokumentov (!), prav tako naj odgovorni v LD poskrbijo, da bodo podatke vnesli takoj po predložitvi *Dnevnika* ali *Zapisnikov*.

Takoj po vpisu in pregledu podatkov še zaključite Zapisnike o iskanjih. **Le zaključeni zapisi so dokončni in podatki preneseni v ustrezne preglednice.**

Vodniki, ki na leto opravijo **dvajset iskanj in več**, lahko še vedno pridobijo pravico do neposrednega takojšnjega vnašanja podatkov v aplikacijo Lisjak, le željo (z navedbo dokazil o iskanjih) naj sporočijo administratorju sistema na e-naslov: joze.samec@gmail.com.

Možnost vnosa podatkov o iskanjih za leto 2012 bo odprta le do vključno 9. 2. 2013.

Jože Samec, LIS – Lisjak

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodajam dobro ohranjeno **češko bokarico**, kal. 7 x 57 R/16, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom. Cena je 350 €. Tel.: 031/515-430.

Prodajam malo rabljene **menjalne cevi**, kal. 12/12 Super Brno, model 502. Tel.: 041/520-506 in 2 Mannlicher **nabojnika** za naboje, kal. .30.06 Springfield. Tel.: 041/520-506.

Prodajam Suhlovo **kombinirko**, kal. 7 x 65 R/12, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski Habicht (Suhlova montaža). Puška je odlično ohranjena, cena po dogovoru. Tel.: 031/301-548.

Zaradi bolezni prodajam kratko **repetirno risanico** (»štuc«), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Bushnell. Tel.: 051/347-805.

Prodajam bok **šibrenico**, kal. 12/12 Franchi. Prilagam 30 nabojev in **omaro za hrambo orožja**. Cena 700 €. Tel.: 040/737-959.

Prodajam odlično ohranjen **strelni daljnogled** Swarovski Optik 8 x 56 Habicht Nova. Tel.: 031/569-927.

Prodajam dvogled Swarovski Habicht 7 x 42 GA, gumiran, nočna optika, vodoodporen. Cena 600 €. Tel.: 040/737-959.

Kupim že uporabljen **polavtomatski Flobert** (kal. 6 mm). Tel.: 031/643-345.

Prodajam **repetirno risanico** CZ (gravirano), kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Kopito (temno), izdelano po naročilu. Cena po dogovoru. Tel.: 031/552-274.

Prodajam malo uporabljano (kot nova!) **Suhlovo šibrenico** – brezpetelinko, kal. 12 – 12. Tel.: 051/624-250.

Prodajam **enocavno risanico** – **prelamačo**, kal. .308 Win., z montirano rdečo piko. Priložim etui ter sedežni nahrbtnik. Cena 250 €. Tel.: 040/737-959.

Prodajam češko **kombinirko** Kozlice, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom. Tel.: (05) 304-52-48.

Prodajam **repetirno risanico** Sako 85 z optiko Swarovski PV-N 2,5-10 x 56, enakovredno novemu, v garanciji. Tel.: 041/680-138.

Prodajam stari **šibrenici** – **petelinki**, kal. 16 – 16, in **daljnogled** Bushnell (z zasučno montažo). Tel.: 040/740-685.

Prodajam bogato gravirano **Suhlovo šibrenico**, kal. 20-20, skoraj novo in **strelni daljnogled** Vixen 2,5 – 10 x 50 z rdečo piko. Tel.: 051/655-330.

Prodajam **kombinirano puško** CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; bok **šibrenici**, kal. 12/12; **repetirno risanico**, kal. .308

Win. (s tekmovalno cevjo), ter **repetirke**, kal. 6,5 x 57, .222 Rem. in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159.

Prodajam **repetirno risanico** CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 1-4 x 20 (Suhlova montaža), češko **kombinirko**, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža) in bok **šibrenico** Lames Chivari, kal. 12-12. Tel.: 041/730-731.

Prodajam praktično novo **repetirno risanico** Steyr Mannlicher Classic, kal. 6,5 x 55. Na fiksni Leupoldovi montaži STD je montiran str. daljnogled Leupold VXR 4-12 x 40 (v garanciji). Tel.: 041/ 916-956.

Prodajam **repetirno risanico** Steyr Mannlicher (kratka cev) Luxus - stari model, še neuporabljeno, kal. .30-06, Spr., s str. daljnogledom Swarovski 3-10 x 42. Tel.: 031/611-267.

Kupim **strelni daljnogled** 6 x 42 Habicht (železni, z blažilcem). Tel.: 031/611-267.

Zaradi bolezni ugodno prodajam **repetirno risanico**, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Hakoo in optično piko Luger. Puška ima novo cev in novo kopito. Tel.: 070/870-321.

Prodajam **repetirno risanico** Tikka T3, kal. 9,3 x 62, z novim orehovim kopitom. Tel.: 041/373-701.

Ugodno prodajam **repetirno risanico** CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Tasco, **šibrenico** – brezpetelinko CZ, kal. 16-16. Tel.: (02) 554-10-077.

Prodajam **repetirno risanico** CZ, kal. .300 Win. Mag., s str. daljnogledom 4 – 16 x 50 (BSA) ali jo **zamenjam za borovelsko bokarico**. Cena po dogovoru. Tel.: 040/796-713.

Prodajam novo Docter **optično piko** in nov **strelni daljnogled** Leupold VX-R 3-9 x 50 z osvetljenim križem. Tel.: 041/376-939.

Prodajam **pištoli** FEG, kal. .45 ACP, in Browning HP 35, kal. 19 x 19 mm. Tel.: 041/500-200.

Ugodno prodajam odlično ohranjeno **češko bokarico**, 7 x 57 R/16, z menjalnimi cevmi 16/16 in daljnogledom 6 x 42. Tel.: (02) 88-58-054 ali 041/569-432.

Prodajam **repetirno risanico** CZ, kal. .22- 250 Rem., s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42; **repetirno risanico** CZ, kal. 7 x 64 s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42; **repetirno risanico** Carl Gustaf, kal. 6,5 x 55 Swedish, s str. daljnogledom Tasco Pronghorn; **kombinirko** CZ, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 in **šibrenico** – brezpetelinko CZ, kal. 12-12. Tel.: 041/649-942.

Prodaj revolver Smith & Wesson, mod. 64-3, kal. .38 Special – z nastavljenim lesenim držalom. Tel.: 040/895-420.

Lovski psi

Prodaj šest mesecev starega nemškega lovskega terierja. Psarna Boštjanova; tel.: 041/376-220.

Prodaj alpske brak-jazbečarje jelenje rdeče barve, potomce delovnih prednikov, stare sedem mesecev. So cepljeni, čipirani, socializirani. Mogoča je tudi menjava za odstrel divjadi. Tel.: 041/574-703.

Prodaj brak-jazbečarko različnih naravnih zasnov, jelenje rdeče - dimaste barve. Stara je šestmesecev, zrodovnikom, cepljena in čipirana. Psička je lepa, ima primerno košat rep, močan glas. Cena po dogovoru. Zamenjam jo tudi za **nočni dvo-gled**, čiste vidljivosti v temi od 80 do 100 m. Tel.: 051/460-662.

Prodaj planinsko goničko ali jo **zamenjam za revolver** Colt, dolga cev ali **nočni dvo-gled**. Psica ima odlično (5) telesno oceno, PNZ 174 t. l. n. r., vzrejo dovoljenje I / I. Stara je sedem let, izredno sledoglasna in ostra pri gonji divjih prašičev. Doma je mirnega značaja in živahna. Na tuje se odziva z močnejšim laježem. Cena po dogovoru. Tel.: 051/460-662.

Ugodno prodaj tri psičke, kratkodlake istrske goničke. Leglo 12. 9. 2012. So cepljene in čipirane. Cena 250 €. Informacije po tel.: 041/495-908.

Prodaj nemškega žimavca, poleženega 16. 6. 2012, odličnih delovnih staršev. Pes že obvlada začetne vaje ubogljivosti, je dvakrat cepljen in zelo učljiv. Cena po dogovoru. Informacije po tel.: 031/649-938.

Prodaj pet mesecev staro, zelo lepo bavarsko barvarko, odličnih staršev. Ugodno! Tel.: 051/332-567.

Prodaj lepe mlade brak-jazbečarje, stare štiri mesece, jelenje rjave, čipirane, cepljene. Mati ima vzrejo oceno 5/I. Tel.: 040/895-420.

Drugo

Prodaj damjake za odstrel v 10-hektarski obori: dva trofejna jelena, več mladičev in tri damjake – šilarje ter damjači košuti. Občutek pravega lova v naravi. Tel.: 031/827-336

Prodaj kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Na voljo so odrasli fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj podložne deščice za pritrditev trofej (srnjak, gams in jelen). Tel.: 070/420-600.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Ugodno prodaj divje prašiče iz obore – trofejnega merjasa in svinjo. Tel.: 041/566-391.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali dimenzij: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice, krmilnice za ptice (več vrst) in **pasti za lov polhov** (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim revije Lovec (od leta 1910 do 1950) in tudi vso **drugo lovsko literaturo** iz tega obdobja. Tel.: 031/619-961.

Prodaj damjače jelene, košute in teleta, muflonje ovne, muflonke in jagnjeta. Tel.: 031/660-743.

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec, muflon). Informacije po tel.: (04) 51-41-409 in 041/819-231, Bajasaj.

Prodaj skoraj nov lovski krog, št. 52, s **klobukom.** Priložim nepremočljivo jakno s kapuco. Cena 150 €. Tel.: 040/737-959.

Prodaj divje prašiče in damjake. Tel.: 041/825-148.

Prodaj terensko vozilo Mitsubishi Pajero 2.5 GL, dizel, 4 x 4, letnik 99, dolgi model, lepo ohranjen, redno servisiran, garažiran, registriran, originalna vlečna kljuka, dodatna INOX cevna zaščita spredaj in ob straneh. Cena po dogovoru. Tel.: 041/647-938.

Prodaj neuporabljen RCB – Center za čiščenje tulcev nabojev. Polovična cena! Tel.: 040/740-685.

Prodaj navadne jelene: osmeraka, deseteraka in dvanajsteraka. Tel.: 041/875-401.

Prodaj umetniške slike – pasteje iz lovsko tematiko. Naslikam tudi **portrete po naročilu.** Tel.: 041/908-185.

Slikarka vam ugodno naslika na platno ali v drugi tehniki **kateri koli lovski motiv** po vaši želji. Tel.: 031/815-086.

Prodaj navadno jelenjad in damjake iz obore. Branko Voler, Krnica 64, 3334 Luče ob Savinji.

Prodaj divje prašiče in navadno jelenjad: za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 041/628-512.

Prodaj navadnega jelena, starega osem let, in **damjaka,** starega devet let (Primorska). Tel.: 051/363-694.

DECEMBER						
Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)	
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. So 18:54	9:24	7:24	16:18	6:12	17:30	
2. Ne 19:54	10:00	7:25	16:17	6:13	17:29	
3. Po 20:55	10:33	7:26	16:17	6:14	17:29	
4. To 21:59	11:02	7:27	16:17	6:15	17:29	
5. Sr 23:04	11:29	7:29	16:17	6:16	17:29	
6. Če -----	11:55	7:30	16:16	6:17	17:29	☾
7. Pe 0:11	12:21	7:31	16:16	6:18	17:29	
8. So 1:21	12:50	7:32	16:16	6:19	17:29	
9. Ne 2:33	13:22	7:33	16:16	6:20	17:29	
10. Po 3:48	13:58	7:34	16:16	6:21	17:29	
11. To 5:04	14:43	7:34	16:16	6:21	17:29	
12. Sr 6:18	15:38	7:35	16:16	6:22	17:29	
13. Če 7:26	16:41	7:36	16:16	6:23	17:29	☾
14. Pe 8:23	17:53	7:37	16:17	6:24	17:30	
15. So 9:12	19:07	7:38	16:17	6:25	17:30	
16. Ne 9:51	20:22	7:38	16:17	6:25	17:30	
17. Po 10:24	21:35	7:39	16:17	6:26	17:31	
18. To 10:53	22:44	7:40	16:18	6:26	17:31	
19. Sr 11:20	23:51	7:40	16:18	6:27	17:31	
20. Če 11:46	-----	7:41	16:18	6:28	17:32	☾
21. Pe 12:11	0:55	7:41	16:19	6:28	17:32	
22. So 12:38	1:58	7:42	16:19	6:29	17:33	
23. Ne 13:08	2:59	7:42	16:20	6:29	17:33	
24. Po 13:42	3:59	7:43	16:21	6:29	17:34	
25. To 14:20	4:56	7:43	16:21	6:30	17:35	
26. Sr 15:04	5:50	7:43	16:22	6:30	17:35	
27. Če 15:54	6:39	7:44	16:23	6:31	17:36	
28. Pe 16:48	7:23	7:44	16:24	6:31	17:37	☾
29. So 17:47	8:02	7:44	16:24	6:31	17:37	
30. Ne 18:48	8:36	7:44	16:25	6:31	17:38	
31. Po 19:52	9:07	7:44	16:26	6:31	17:39	

ZVEŽEMO
vam letnik
revije LOVEC.

KNJIGOVEZNICA
Jaka Zdešar, s.p.
Vrhovci VI/1, 1000 Ljubljana
GSM: 040/239-481

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

HRVAŠKA

LOV NA JELENA Z ROGOVJEM
DO SREBRNE MEDALJE
V DRŽAVNIH LOVIŠČIH

PROGRAM:

3 polni penzion v luksuzni lovski
koči, 3 dni organizacije lova
z vodenjem poklicnega lovca,
terensko pripravo in oceno trofej
ter dokumenti za izvoz trofeje

480 EUR

Odstrelne pristojbine za jelena:
do 130 točk – 270 EUR
do 140 točk – 460 EUR
do 150 točk – 665 EUR
do 180 točk – 2.100 EUR
do 189,99 točk – 3.185 EUR

**Zahtevajte naše programe
s popolnim cenikom!**

LOVSKO-KINOLOŠKO
DRUŠTVO GORICA
– NOVA GORICA

organizira

TEČAJ OSNOVNEGA ŠOLANJA LOVSKIH PSOVP-1.

Tečaj je namenjen šolanju mladih psopv in njihovih vodnikov, potekal pa bo **PO DOGOVORU TEČAJNIKOV** v večernem času v **Volčah** pri Tolminu. Za člane LD, ki finančno podpirajo delovanje LKD Gorica - Nova Gorica, je tečaj brezplačen, za druge udeležence pa je cena tečaja 120 evrov. Člani LKD imajo 50 % popusta.

Tečaj se bo začel s teoretičnim delom v soboto, 15. 12. 2012, ob 9. uri v Volčah.

Prijave sprejema **Jože Velikonja**,
Vilharjeva 11/B, 5270 Ajdovščina
ali na naslov lkd.gorica@gmail.com
ali na št. 041/695-660 (**Ivo Leban**), ki vam lahko posreduje
tudi dodatne informacije o tečaju.

ARSMUR
USNJENI IZDELKI

krvosljedniki jermeni
ovratnice za krvosledce
povodci
jermeni za puške
pasovi za hlače
usnjeni etuiji za nabojne
usnjene nožnice
lovške torbe

041/329-522
www.arsmaur.si

**SODOBNA
SPLETNA TRGOVINA**

**Optik
trade**

- PESTRA PONUDBA •
- KVALITETNO SVETOVANJE •
- PAKETNA DOSTAVA •
- POPRODAJNE STORITVE •

WWW.OPTIK-TRADE.SI
INFO@OPTIK-TRADE.SI
031 770 520

DOG™

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

**akcija
-20%**

M-NET d.o.o., TEL: 040 760 760
www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

BIROS d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
tel: 01/787 3700, e-mail: medoseport@birus.si, www.birus.si

STARA CENA: 249,00 €
NOVA CENA: 197,10 €

Pentaflex

- 10 %

AKCIJA

CAZORLA 2.5-10x50 IR

- POVEČAVA: 2.5-10X50
- PREMIER OBJEKTIVA: 50 mm
- PREMIER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- JAKOST SVETLOBE JE NASTAVLJIVA S POTENCIOMETROM (ZELENA IN RDEČA)
- POLNJEN Z DUŠIKOM
- VIDNO POLJE NA 1000 m JE 7.7-1.9 m
- DOLŽINA: 325 mm
- TEŽA: 660 g
- VODOODPORN
- PAKIRAN V ZAŠČITENEM ALUMINIJASTEM KOVČKU

PRODANA NA OBRABO!

ALFA **Sabatti** **Remington** **Blaser** **Smith & Wesson** **BROWNING** **YILDIZ** **RUGER** **Beretta**

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

ORISAVA V 24 OBRABI

NAROČILO NA:
051 894 544

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

4PLAY
ZA ODRASLE

VRHUNSKI NARAVNI SPOLNI STIMULANT
10 kapsul

NOVO! NAJBOLEŠI NARAVNI STIMULANT! www.4play.si

- ✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
- ✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
- ✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NAPRODAJ NA VSEH VEČJIH PETROL SERVISIH! NA BLAGAJNI!
Za informacije glede lokacij pokličite 051 894 544.

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

Na ruk jelena v Argentino in na Novo Zelandijo

Šest dni lova v argentinski pampi, vključno z odstrelom jelena brez omejitve trofejne vrednosti rogovja ter dveh divjih prašičev za 3.600 evrov. Dodatne možnosti: vodni bivol, 2.300 evrov, blackbuck, 1.100 evrov, jelen akis, 1.600 evrov. Lov skupine v našem spremstvu bo od 25. do 31. marca.

Za prijave do 10. 12. 2012 je cena vsega skupaj 2.990 evrov.

Nova Zelandija: 5.990 evrov za odstrel navadnega jelena (ali vapijaja) trofejne vrednosti za zlato medaljo, vključno z letalsko vozovnico in tremi dnevi lova. Ceneje, kot je strošek enakega lova v evropskih loviščih! Odhod naše skupine na lov bo 9. aprila.

Rusija: sedem dni s petimi dnevi lova, letalskim prevozom, vizo in odstrelom divjega petelina za 2.190 evrov. Za prijave do 15. 12. 2012 bo brezplačen odstrel ruševca (sicer 250 evrov). Odhod naše skupine bo 26. 4. 2013. Vrnemo vam 500 evrov, če ne boste prišli do strela na velikega petelina!

Kozorog – Španija: tri dni lova za 990 evrov. Odstrel reprezentativnega kozoroga že za 3.000 evrov.

Merjasec – Romunija: tri dni lova in bivanja, skupaj z odstrelom enega merjasca s čekani do 20 cm za 1.690 evrov. Vračilo 1.000 evrov v primeru, da ne boste uplenili merjasca.

Lov s pogonom na divje prašiče (Hrvaška): dva do trije pogoni na dan, neomejen odstrel prašičev vseh kategorij za 139 evrov/dan. Ni doplačila za trofejnega merjasca!

Safari v Južnoafriški republiki: devetdnevno potovanje s petimi dnevi lova in odstrelom ene trofejne impale, enega blesboka in enega merjasca svinje bradavičarke oz. treh merjascev; vsi prevozi, vključno z letalskim, polni penzion, viza, dokumenti za vnos orožja – vse za 3.490 evrov. Dodatni odstrel divjadi so mogoči po ceniku. Odhod naše skupine bo 23. junija.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena

LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

KROJASTVO

**Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.**

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(01) 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO

Ugodnosti za
člane LD

GRANDEL

Vašo trofejo -
jelenova in košutina
podočnika ali okliča -
vdelamo v zlato ali srebrno
značko, broško, obesek
prstan in uhane.

z vami že
45 let

Zlatarstvo Skusek, Slovenska cesta 23, Ljubljana
pon-pet / 8.-18. ure, sob / 9.-13. ure
(01) 425 13 71 www.zlatarstvo-skusek.si
zlatarstvo.skusek@gmail.com

Poslovni sistem Varnost Maribor

Specialisti za prodajo OROŽJA in OPREME za lov in strelstvo

Prodajni program

Lovsko, športno in varnostno orožje, optični pripomočki,
varnostne omare, vsa oprema za lovce in športne strelce
ter še marsikaj uporabnega.

Celoten asortiman izdelkov blagovne znamke Frankonia iz Nemčije.
Konkurenčne cene, dostava na dom, ugodni plačilni pogoji.

Varnost Maribor d.d.
Kraljeviča Marka ul. 5
2000 Maribor

T: 02 230 30 65
M: 051 375 886

E: orozje@varnost.si
W: www.varnost.si

IZDELAVA

- LOVSKI KROJI
- SOFTSHELL JAKNE
- SRAJCE
- VEZENE POLO MAJICE
- IN KAPE
- STRELSKI BREZROKAVNIKI

Šmigoc Lidija, s.p., Bukovci 4, 2281 Markovci
M: 00386 (0)31 616 283 / E: siviljstvo.smigoc@gmail.com

MEDO šport BIROS d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
tel: 01/787 3700, e-mail: medosport@biros.si, www.biros.si

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

PRODAJA NA OBROKE!

AKCIJA

JAKNA ZIMSKA 1173.1

- VELIKOSTI: M, L, XL, XXL, XXXL
- NESUMEČA JAKNA
- S SNEMLJIVO PODLOGO IZ FLISA
- ZELO TRPEŽEN MATERIAL
- MATERIAL ODPROEN PROTI MEČKANJU
- NEZAHTEVNO VZDRŽEVANJE

STARA CENA: 65,00 €
NOVA CENA: 58,50 € - 10 %

KAPA ZA POGONE 8888
- OVOMARNA
(izdelano v Nemčiji)

STARA CENA: 45,00 €
NOVA CENA: 40,50 € - 10 %

SNEMLJIVA PODLOGA IZ FLISA

Štiti in Bellet

TEHNO OPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootoptika@siol.net
www.tehnootoptika-smolnikar.si

SERVIS:
dvogledov
in strelnih
daljnogledov

Nikon

Nikon Monarch 6-24x50
Akcijska cena: **650,00 €**
Redna cena: 829,00 €

Nikon Fieldmaster 4,5-14x40
Akcijska cena: **295,00 €**
Redna cena: 359,00 €

Cene veljajo do razprodaje zaloge

OPTIČNE PIKE
Optične pike so namenjene za
hitro streljanje in za streljanje v
razmerah slabše vidljivosti.

RD 30H
Cena: 95,00 EUR

RD 25H
Cena: 85,00 EUR

RD 30
Cena: 95,00 EUR

Optična pika II. generacije
Cena: 120,00 EUR

Mikrodot
Cena: 180,00 EUR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11